

M U H İ T

Sene 4 № 41

Resimli Aylık Aile Mecmuası

Mart 1932

Müvezzilerden Pijama kalıbını isteyiniz.

Nushası 50 Kr.

Yeni

MUHİT

Resimli Aylık Aile Mecmuası

Sene 4

Mart, 1932

№ 41

Edebi Musahabe :

Beynelmilel Klasikler VE KLASİKLERİMİZ

AHMET CEVAT

BAŞKA milletlerin yetiştirdiği yüksek klasikler arasına girmeğe layık şairlerimiz zuhur etmiş ve türkçede diğer milletlerin klasik eserleriyle mukayese olunabilecek şeyler yaratılmamış, hükümü, tekrar ediyoruz, doğru değildir. İnsan muhayyilesinin ve hassasiyetinin en yüksek mertebesine erişmiş, en şairane usulularla ifade olunmuş edebî mahsullerimiz vardır. Fakat felaket bunun şurasında ki, bizde millî, klasik kültür fasılaya uğramıştır; o kültürün güzelliklerinden anlamaz nesiller arka arkaya gelmiş, ve şimdi mektep gençliğimizin edebî terbiyede rehberliğini üstlerine almak isteyenler bile o kültürden hemen hemen habersizdir. Bunun için ihtiyacın mahiyet ve hududu takdir edilemiyor, bu ihtiyaca cevap verecek terbiye tedbirleri bir tertip altına alınamıyor.

GENÇLİĞE sağlam ve geniş bir edebî klasik terbiye verecek vasıtaları hazırlamak için beynelmilel ve millî klasikleri tasnif edecek, tertip altına alacak bir çalışma programı lazımdır; bu uzun ve yorucu işin her merhalesinde Garp ile Şark arasında mukayeseler yapmak, her nevi klasikler içinde Türklerin eserlerini Garbın eserlerine tekaddüm ettirmek, niyahet bizde misilleri yaratılmamış nevilere şaheserlerini tâyin ederek birer birer tercümelerine, şerh ve ıyzahtarın teşebbüs etmek lazımdır.

Klasikleri lisanımıza tercüme etmek hararetiyle, Virgil ve Horas gibi Latin edebiyatının en yüksek klasiklerinden ikisinin iki eseri iki büyük edibimizin kalemiyle tercüme edilerek millî kütüphanemiz zenginleştirilmiştir; fakat umulan istifade en küçük mikyasta bile tamin olunmuş sayılamaz, çünkü bu güç işin içine altı ve üstü ile

bağlılığı olmayan ulu orta bir yerinden girilmiştir. Virjilin eseri, Fransanın darülfünunlu zümresine, ondokuzuncu asırda, mevzuunu şerh ve ıyzahtar eden Sainte Beuve ün tenkitleriyle beraber tercüme olunmuşsa da bizim bugünkü mektep ve darülfünun gençliğimizin anlayış ve duyusuna rehberlik edecek bir eser vucuda getirilememiştir.

Bu işlerin güçlüğünü herkesten evel takdir ediyorum ve yazdıklarım kimseyi muahaze için değildir. Ancak bu güçlüğün iktiham çarelerini arayanlara mülahazalarının küçük bir yardımı dokunursa istediğim hasil olur.

Ondördüncü ve onbeşinci asırdan beri Yunan ve Latin klasiklerini edebî terbiyelerine almağa başlayan Garp milletleri için dahi bu terbiyenin sistemi ve vasıtaları çok ehemmiyetlidir. Her lisanda kadim klasiklerin düzinalarla tercümeleri, şerh ve ıyzahtarları vardır, ve hâlâ, bunların hiç biri zihinleri tamamiyle memnun edecek derecede sayılmıyor, hâlâ yenilerine teşebbüs edenler görülmüyor. Bundan az evel Homerin en yeni tercümesini yapan Victor Berard hakkında da münekkidler sarf edilecek sitayişler buluyorlar, hattâ şimdiye kadar son tercümeden daha ziyade anlaşılabilir bir tercüme yapılmış olduğuna kail olanlar vardır.

* * *

HER milletin edebî mecmuaları, fasılasız, kadim ve millî klasiklerle meşgul oluyor. İşte, mesela, Fransızca Conferencia nın yeni okuduğum son nushasında "Terk olunmuş Aşık kadınlar" hakkında H. Bidou nun güzel bir konferansı var. Mevzuun klasik edebiyatlarda işgal ettiği mevki, ilk esatiri doğuşu, muhtelif devirlerde geçirdiği tekâmül, aldığı belli başlı manzaralar ıyzahtar edi-

liyor; muhtelif san'atkârların eserlerindeki parlak, yüksek, acayip muhayyelat içinden zihinler bediî bir toklukla çıkıyor:

Güneşin her sabah ufukta şafakla birleşmesi.. Gök yüzünün nurlar, neş'eler, safalar, saadetler içinde bir haclegâh halini alması... Sonra, tabii bir zaruretle, güneşin yükselerek şafaktan ayrılması, onu yês solgunlukları içinde brakması... İşte Aşık Kadınların mutlaka ve ilahlar tarafından mukadder olarak terk olunması fikrinin doğmasına bu ezeli kevnî (kozmetik) hadise amil oluyor. Telakkî bir milletin, bir medeniyet seviyesinin esatiri manzumesine giriyor. Asırlarla gelip geçen klasiklere ilham membaı oluyor. Bu ilk ilham hususî ve nisbî tatbiklerle temsili (alegorik) **legend** ler doğuruyor: Teze (güneş) labirint e giriyor (bulutlar arasına saklanıyor), oradan aşık Aryan ın (Şafakın) himayesiyle kurtuluyor; fakat Tezenin (Güneşin) mukadder vazifesi vardır; ilahe Atena rüyasına girerek vazifesini ihtar ediyor; artık Teze için ayrılmak, Aryan için metruk kalmak zaruridir...

Homer de Uli s Penelop tan, Virjil de Ene yi Didon dan, Le Tasse ın eserinde Renaud yu Armide den ayıran hep ilk telakkisi izzah olunan aynı ezeli kanundur. İşte klasikler arasında böyle bir telakkî ve ilham an'anası, bin bir uçlu bir zincir gibi, hepsini birbirlerine bağlamak üzere teessüs ediyor. Hâlâ o ilk telakkîye muhayyilesinin fıskırışlarını, hassasiyetinin inceliklerini, san'atinin kemalini getirerek şahsi ve yeni eserler yaratanlar vardır. Hem yalnız şairler değil, ressam, heykeltıraşlar, bestekârlar da aynı ilhamı san'atlarına mevzu alıyorlar. Esatiri muhayyellattan doğan alegorilerin kaynağı Yunan muhayyilesi gibi Şark: İran, Türk muhayyilesi de olabir ve olagelmıştır.

Biz işte Garbın kültür alemine girmek üzere iken, az yukarda izzah ettiğimiz sistemle çalışmaktan başka bir yolumuz var mıdır? ve bu işin en mühim kısmı Şark ve bilhassa Türk klasiklerinin şerh ve izzahı olmamalı mıdır? Hattâ tâ Sumer esatirine kadar ilerlemek yolunu aramak ıycab etmez mi?

GEÇEN ve bu mekalemde beynelmilel büyük klasiklerle -nevilerine münhasır olmak üzere - mukayese olunabilecek milli eserlerimizin varlığını ileri sürmüştüm. Bugün, ilk ispat olmak üzere bir misal getiriyorum: Şeyh Galibin Hüsün ve Aşkı nı.

Mr. Gibb bu büyük Türk şiiri hakkında diyor ki:

"Bu necip şiir, zamanın bayağı eserleri arasında, baldıranlar ve böğürtlenler arasında biten muhteşem ve sâf bir zambak gibi durur. Bu şiir, devrinin bütün kusurlarından salim olduğu gibi hakikî şiirin bütün kemalatinde kendisinde cem' eder. Lisanın diğer hiç bir mesnevisi yoktur ki Hüsün ve Aşk kadar müellifinin şahsiyetini gösterebilsin. Şeyh Galip bu şaheserinde İran şairlerinden hiç birini kendine model almayor. Kendi memleketinin şairlerinden de hiç birinin rehberliğini aramıyor.

Gerek mevzu' ve histe, gerek muhayyile ve lisanında kendi misilsiz dehasından başka üstadı ve kılavuzu yoktur. Dehası en ziyade muhayyilesinin bediiliğinde ve kuvvetindedir. Şair bu eserde bütün seleflerinin yalnız üstüne çıkmakla kalmıyor, onların hepsinden ayrılıyor... Bu hususta Şeyh Galip ile yan yana isimleri anılabilecek diğer hiç bir Türk şairi yoktur. Vakıa Fuzulinin sevimli Leyla ve Mecnunundaki sevgi inceliğini ve derin iptilayı Hüsün ve Aşkta boşuna aramış oluruz, fakat Leyla ve Mecnunda, ancak mevzu bin kerre kullanılmış bir hikâyenin anlatışında bir orijinallık vardır; Hüsün ve Aşk ın hikâyesi ise -örgü itibariyle - daha basit ise de, hiç bir seleften ödünç alınmış değildir. İnsanın en necip temayüllerini temsil eden bu şiir seri seri öyle lavhalar çizer ki, şimdi acı dolu dehşetiyle, az sonra semavi şaşaasıyla Divina Comedia (*) nın mülhem sahifelerini hatırlatır.

Bu harikulâde şiirin harikulâde bir hususiyeti de şairin yirmi bir yaşında iken onu yazmış olmasıdır. Bu genç derviş, muhayyilesile içinde seyahat ettiği o acıbat âlemini nasıl ıycad etti? Öyle bir âlem kir başka hiç bir şair mislini tehayyül etmemiştir; öyle bir acıbat âlemi ki, Ekrem Beyin (Recaizadenin) pek doğru söylediği gibi onda, Victor Hugo nun eserlerini ondokuzuncu asrın en şanlı edebiyatı sırasına yükselten o latif hüznün bâzı nazirelerine ve o müz'ic dehşetin bâzı heyaletlerine tesadüf ediyoruz.."

Galibin kıymetini yükselten bir hususiyet de Garp lisanlarından hiç birine vukufu olmaması ve Garp edebiyatından hiç bir şey okumamış olmasıdır. Hüsün ve Aşkın büyük kıymeti bizim munekkitlerimizce, Naciye kadar, hep tanınmış ve söylenmiştir. Büyük Hâmidin eserlerinde ise têsirlerini göstermek mümkündür. Ondan sonra, izzahı mümkün sebeplerden, kültür fasılası olmuş, Şark an'anasından ayrılmış, fakat Garp klasisizmine de geçilememiştir.

Hüsün ve Aşk ın mevzuu

KLASİK türk mesnevilerinin en sonuncusu ve en güzeli olan Hüsün ve Aşk a bir az daha yakından bakalım. Şeyh Galip hararetili bir mevlevidir. Bu tari-katin tesavvufu şiirindeki felsefi akidenin kaynağıdır. Felek, Çarh, Mukadderat.. payen muhayyellatta tesadüf edilen ilahların rollerini oynarlar. Bu tesavvüf bir güzel kız gibi teccüm edilen Aşk ın maceralarında tahyil edilmiştir.

"Sahne Hüsün ile Aşkın doğmasile açılıyor. Hüsün ile Aşk aynı gecede doğuyorlar, ve doğdukları gece yer sarsılıyor, göklerde şimşekler çakıyor; çekilecek ıztırapları ve sonunda erişilecek saadeti evelden gören ilahi Ruh — gülerek ve ağlayarak — kesiksiz değişmek-

(*) Divina Comedia (İlahi Mudhice) İtalya Şairi Dante Alghierinin meşhur şiiridir ki insan muhayyilesinin en yüksek eserlerindedir. (1310-1318).

te olan ışıklar ve karanlıklar içinde bekçilik ediyor.. İki gencin arasında münasebet Hüsün ün Aşk ı aramasile başlar. Yusuf ile Zelihada da öyle değildir? Buradaki tesavvuf akidesi: Allah tanılmak ve sevilme için onu tanıyacak ve sevecek olan İnsanı halk ediyor; İnsan ise henüz sevgiden ve sevillecektan haberdar değildir. Söz, Hüsünden, Aşkdan, hattâ yer ve gökten evvel doğmuş olan Söz, yetişiyor, Aşk Hüsün ün sevgisinden haberdar ediyor, bunun üzerine Aşk da müptela bir aşık oluyor.. Aşkın mihir olarak Hüsün e Gönül Diyarındaki Kimyayı (İksiri) getirip vermesi kabilece kararlaşıyor. Aşk bu maksatla seyahate çıkıyor. Bu uzun ve tehlikelerle dolu seyahatte Aşk, yolu üzerinde fasılasız rasgeldiği meşekkatler, dehşetler altında ezilirken, daima Söz yardımına yetişiyor, ona hep taze gayret ve kuvvet veriyor. Nihayet, ebedî soğuşun karanlık ve çorak sahralarını yürüyerek, cehennem ateşinin dehşetli deni-

Armide ve Renaud (Poussin) (Öldürecek iken aşk elini tutuyor)

Gibb in bu eser hakkındaki son hükmü şudur: "...Asya şiri türk dehasını asırlarla kendisine tabi tuttu, nihayet türk Müz ü Galibin Hüsün ve Aşk ı gibi bir eser yaratmakala Türkler İranın en yüksek şairlerinden daha yüksek bir mertebeye çıkmış oldular; ne Nizami, ne Sâdi, ne Cami, ne de İran şairlerinden hiç biri eserleri arasında Hüsün ve Aşk tan daha yüksek ve daha şairane bir eser gösteremezler".

Şeyh Galip, nisbeten gayet mütevazıane sayılmak lazım gelen fahriyesinde bu eserde kimseye tabi' kalmadığını şu iki beyitle anlatıyor:

"Tarzı-selefe tekaddüm ettim"

"Bir başka lugat tekellüm ettim"

"Ben olmadım ol güruha peyrev"

"Uymuş bileki Genceviye Husrev".

ŞİMDİ sorulacak bir şey değildir: Türk şirinin bu enfes alegorisi, Garbın münekkittelerince klasik hem en

Ene ve Didon (Luvr)

zini yüzerek geçtikten; ejderhalar, devler, ifritlerle dövüştükten sonra kendini -Şarkın heyaletler diyarı olan Çin diyarına erişiyor, karşısına Çin prensesi çıkıyor, zahirde tıpkı tıpkına Hüsün e benziyor. Aşk bu heyaletin cazibesine aldanacak dereceye gelmiş iken Söz yetişerek bağıyor, yanıldığını söyleyor, ve bu lanetleme diyardan nasıl kurtulacağını öğretiyor.

Nihayet Aşk ümitsizce yaptığı mücadelelerden sonra Gönül Diyarına erişiyor, burada Nur Müjdecileri onu karşıyor; burada da yine Söz kılavuzu oluyor, ve ona son sırrı açarak geldiği yerin seyahate çıktığı başlangıç yerinden başkası olmadığını söyleyor, çünkü:

"...Aşk Hüsündür, aynı Hüsün Aşk

Söz Aşk Hayret in eline teslim ederek ayrılıyor:

"Var imdi gör ol meleklikayı

"Seyr eyle o Hüsn-ü bîbehayt...

"Bundan ilerisi hayretindir..."

yüksek bir klasik sayılmakta iken, sırf lisan ve kültür eskiliği sebebiyle, bizim tarafımızdan gençliğin klasik terbiyesine tahsis edilmeye layık görülmemelidir? Lisan eskimiştir, fakat biz tâ Yunanca ve Latineden ve bütün medeni büyük lisanlardan klasik eserler almağa azm etmiş, hattâ teşebbüs haline geçmiş bnlunuyoruz. Kültür eskiliği de aynile diğer me hazlar için de fazlasiyle varittir. Her halde Hüsün ve Aşk ı, veya Yusuf ve Zelihayı yeni lisana nesren çevirmek, kültüre ait zaruri tabirlerin izahını yapmak Homer in, Virgil in, Horas ın bir eserini tercüme ve şerh etmekten daha kolay olur; ve bu kanaatle biz Muhitte Hüsün ve Aşk ı tefrikaya başlarıyoruz.

Kitabın, an'ana ıycabı, baş tarafına geçirilmiş olan münacat, nât gibi kısımlarından vaz geçiyoruz. Fazla şerhlere luzum gösteren yerleri de atlıyoruz. İmkân dairisinde, Galibin kendi sözlerini muhafaza etmekle beraber, anlaşılmayacak arhaizmlerden kaçınıyoruz. Karilerimizin kendi klasiklerimizden seçtiğimiz bu pek mühim tefrikadan memnun kalacaklarını ümit ederiz.

Şeyh Galibin Büyük Mesnevisi

Hüsün ve Aşk

Nesre çeviren : AHMET CEVAT

Muhabbet Oğulları Kabilesi

Gönül, kızgın güneşten feyz alarak, kalem elimde şeker saçan kamyş parçası halinde, aşk destanını hoş bir beyan tarzı ile bana şöyle söyler:

Arapta, "Muhabbet Oğulları" namında güzel ahlaklı, yiğitlikte eşi bulunmaz bir kabile vardı. Amma ne kabile idi o? Hepsi dertli, hepsinin bahtı kara, yüzü sarı; giydikleri Temmuz güneşi, içtikleri yakıcı alev; vadileri kum ve gam şişesi; hüznün ve matemleri kum daneleri sayısı kadar; sohbetleri ney gibi hep figan; her biri bir güzele tutulmuş; ağzı kılıç ağzı gibi kanlı; erzakları beklenmedik belalar; her an üstlerine ateş yağar. Ektikleri kıvılcım daneleri, biçtikleri parça parça gönül. Ancak "Söze can verenler o kabileden memnundu" derler. Sattıkları hep can kumaşı, aldıkları hep gizli gönül SIZISI.

Acayip bir Gece

Bu taifenin içinde, bir gece, gayet acayip haller görüldü: felekler birbirine girdiler; mahlûkların kimisi ağlar kimisi güler. Gök tavanında bir velvele, yer yüzünde bir zelzele koptu; gâh karanlık üstüne karanlık gâh aydınlık üstüne aydınlık yağar. Bin türlü korku, bin türlü neş'e. Çan, nakkare, heyhey sesleri. Ağaçların yaprakları secdeye varmış, dereler hayretten eriyip akmış. Gâh bin tehdit görünür, gâh ümit dalgalanırdı.

Yıldızlar arasında türlü alâmetler belirdi; ferah yağmuru, afetler tufanı oldu. Karanlık içinde bir çok korkunç sedalar, aşına âvazlar yükseldi. Gök güm güm öter, yer bu maceradan yolunu şaşırılmış gider. Ru ıztırap herkese geçmiş, gönüller ancak görünüşte neş'eli. Hava, yıldızlar dehşetle doldu; o gece bin serencam mukadder oldu.

Hüsün ile Aşk doğuyor

O gece iki kibarzade dünyaya geldi. Hemen ümit sabahı açıldı. Birden hem ay hem güneş doğdu. Meğer o gecenin acayip hallerine bu doğan ayla güneş sebep imiş. Biri yasemin kokulu bir kız, biri Mesih yüzlü bir oğlan. Kabile bu iki müptelanın doğuşunu duydu ve bu macerayı anladı. Kızın adını Hüsün, oğlanın adını Aşk koydular.

Sonra, Hüsün e kimi Leyla kimi Şirin kimi Azra, Aşk a da kimi Mecnun kimi Ferhat kimi Vamık dediler. Sonra, bu resim (usul) değişti: Aşk Leyla, Hüsün Mecnun oldu.

Bunlar talihsiz iki çocuktü, Felek bunları mahv etmek istedi; istedi ki yollarını şaşırınsınlar, isimleri kötülensin, ve yol şaşkınlığı âdet olsun.

Aşk in beşik hayatı

Aşk dünyaya ıztırap ile ayak bastı. Felaket dolu Felek ona

tabuttan beşik yaptı. Dadısı gözüne uyku girsin diye ona bu ninniye söylediler:

Ay yüzlüm, uyu, uyu ki bu gece
Kulağında "yarabbi" sesi yer etsin.
Gerçi kader kimsece mâlûm değildir,
Amma öyle görünür ki yıldızının hükmü budur:
Sitem şişine kebab olarsun.

Ey gül koncası, uyu, bu rahat zamanı az sürecek,
Çarhın sana yaman kastı var;
Felek sert ve merhametsizdir,
Sana da lutf etmesi şüphelidir.
Korkarım ki pek harap olursun.

Ey aşk nerkisi, şimdi naz içinde uyu,
Feleğin eteğine düş, yalvar;
Bin korku ile can gözünü aç,
Encamın belasından kaçınmağa çalış,
Yoksa dönecek Feleğin oyuncuğu olursun.

Gel safa beşiğinde rahat et,
Bir kaç gececik kederden uzak ol,
Sonunu düşün, yalvarırım sana,
Alış ki süt yerine kan içmek de var,
Azar kadehini elbette içersin.

Yasemin vücutlum, beşiğinde uyu ki,
Yıldızlar daima aynı hal üzere dönmezler,
Feleğin çemberi bu revişte kalmaz,
"Seyr et, sana az vakıta neyler."
Gam seline kapılmış değirmen olursun.

Uyanıklıkla ülfet etme,
Bir inayet olursa uykuda olur;
Bu katil Felek insana zehir sunar,
İşin Galip gibi feryat olur,
Elem meclisine rübab olursun.

Güzel çocuk, beşiği içinde, hilale yaslanmış parlak yıldız benzerdi. Beşik her sallandıkça kendi civa gibi titrerdi. O ümit yıldızı sanki aynaya vurmuş güneş, kuyuya aks etmiş mehtap idi. Beşikte uyuya uyuya, ruhu, cismi içinde kuvvet bulurdu. O güzel bebek sanki kaş ucunu makam edinmiş bakış nuru idi. Amma yine gamdan bîzar, sanki rahat döşeginde hasta idi. Dinlenmek bilmeyordu, şule endamlı bir fidan gibi titrerdi. Hasılı o gül vücutlu ateş bu sallanışla günlerini geçirirdi...

Dinlenmek bilmeyen Kaza, insafsız Felek Hüsün ün de beşiğini nuhusetli btr sallayıyla sallardı. Onun da hali mahrumluk içinde sevinç, neş'e içinde murada ermekten mahrumiyet idi...

Hüsün ile Aşkın mektep hayatı

Bu hal ile aylar yıllar geçti; nihayet öyle bir vakit oldu ki, kabilenin uluları toplandı ve bu iki zeki ve güzel çocuğun hüner tahsilile tolun ay gibi kâmil olmalarına karar verdiler.

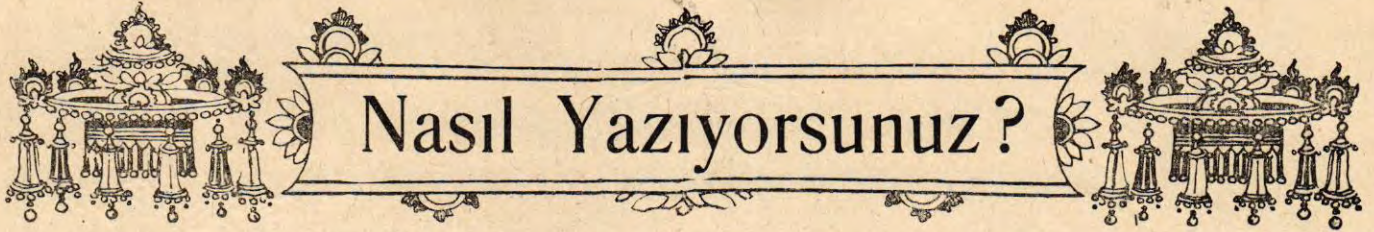
Bir kabuk altındaki çift badem içi gibi ilim ve edep mektebine vardılar: iki çocuk-mısradan teşekkül etmiş, latif bir şiire matla' beyit halinde. Kalem gibi iki dil bir gönülle, aynı bahsi söylerlerdi. Kâfurdan iki şem'a, ışıklarını birleştirerek mektebi billur saraya çeyirmişlerdi. Bir dalda iki gül koncası, bir birlerine bülbül olurlardı.

...Hep dersleri kadere riza ve hakkı teslim idi; muallimleri ise Molla Cunun.

Amma ne Molla Cunun idi o! kâmil bir ihtiyar. Akıllı ve müdebbir insanların müftisi. Muhal fikirler vadisinde تنها yürür, ihtimalat kaydinden vareste. Cehalet gecesini sabaha çevirmiş. Kaba sofuların nehy ettiği şeyleri o mubah görür. İşleri iytirazdan ve mes'uliyetten uzak. Hem dinde hem küfürde mâzur. Yanında padişah ile dilenci müsavi.

(Bitmedi)

Nasıl Yazıyorsunuz?

MUHİT in Yeni Bir Anketi

Falih Rifkı Bey

MUHİT e çok enteresan, büyük bir zevk ile oknnacak bir mülakat vermiştir.

FALİH Rifkı Bey edebiyat sahasında günün adamıdır. Son zamanlarda bize kucak kucak eser vermiştir. Ve bu eserlerin her biri de edebiyat kütüphanemizde senelerce yerini muhafaza edecek kıymetlerdir.

Son eserleriyle Falih Rifkı bizde şimdiye kadar tamamiyle ihmal edilen bir edebiyat tarzını canlandırmıştır; Seyahat edebiyatı... Ekvatordan, medarlardan tutun da Rusyanın soğuk steplerine, Sibirya hudutlarına kadar bir sahayı içine alan geniş mevzulu bir seyahat edebiyatı yapmıştır. Son çıkan Yeni Rusya ise edebiyat âlemimizin en aktüel hadisesidir.

1— Bizde seyahat edebiyatını canlandırmak.

2— Gazetecilikle edebiyatı birleştirerek yeni ve vakalarla alâkadar bir edebiyat yapmak.

3— Tarihi hatıraları bugünün görüşüyle ve bugünün mantıkına vurarak yazmak.

İşte Falih Rifkı beyin son zamanlarda yaptığı üç büyük iş.

FALİH Rifkı beyin nesri meşhurdur. Polemik yazıları meşhurdur. Seyahat yazıları meşhurdur. Fıkraları meşhurdur.

Fakat Yeni Rusya müellifinin büyük bir meziyeti daha vardır: konuşuşu...

Falih Rifkı bey konuşmayı güzel san'atlardan bir iş haline getirmiştir. O bir edebiyat san'atkârı olduğu kadar bir konuşma san'atkârıdır. Konuşuşu belki bugün kendisinin de beğenmediği eski nesirlerinden daha güzeldir.

Nasıl yazıyorsunuz? anketine evvela kendisiyle başladım.

SAAT dört buçuk... Falih Rifkı beyin odasına sermürettip mütemadiyen giriyor, çıkıyor.. Bâzan bir prova geliyor, bâzan bir müsvedde gidiyor... Dehşetli bir faaliyet... İnsan kendisini bir an Deylitelgraf veya New-York Times gazetesinin başmuharriri odasında zann ediyor.

Bu faaliyet biraz hafifledikten sonra konuşmaya başladık... (Nasıl yazıyorsunuz?) sualım ve Falih Rifkı beyin cevabı:

AZ düşünürsem çok zor, çok düşünürsem pek kolay yazarım; dedi.

“Üç günde bir kitaplık yazı çıkardığım olmuştur; fakat bu kitabı kafamda aylarca hazırlamışım.

“Yazımın ilk şeklini değiştirdiğim vakit, nadiren muvaffak olurum. Fakat her yazımı gözden geçirdikçe lüzumsuz fıkralar ve cümleler bulurum. Mümkün olsa her yazımı bir hafta bekllettikten sonra neşr etmek isterim.”

— *Yazmadan evvel mevzuunuza dair not almırsınız?.. Bu notlar ne dereceye kadar işinize yarar? Mevzu defteriniz varmıdır?*

— Vardır... Okurken, düşünürken her zaman not almanın mevzu üzerinde harikulade bir têsiri vardır...

— *Size en fazla ilham veren, sizi harekete getiren, yazı yazmak cihazınıza fazla hareket veren ne gibi hadiselerdir? Hangi yazıları daha zevkle yazarsınız?*

Kısa muntazam cümlelerle, tereddütsüz bir cevap:

— Kafamı en fazla harekete getiren, daha doğru bir tâbirle, kafamı en fazla canlandıran, munakaşadır. Polemik yaptığım vakitler, ne heyecansız, ne de mevzusuz kalırım.

Her gün hiç olmazsa birkaç sahife okumalıyım: kitapsız ve mecmuasız kalırsam kafam kurur gibi olur.

— *Yazı yazarken en fazla müşkül bulduğunuz şey nedir?*

— Yazıda en güç şey, bana, kitap veya makale veya fıkra için plan yapmaktır, gibi geliyor; ve bu planı doldururken ilk heyecanı mütemadiyen muhafaza edebilmek meselesi...

Yazı için bulduğum çare, yazıya geç başlamak, fakat bitirmeden kalkmamaktır.

— *Her yazınız için plan yaparmısınız?*

— Hemen hemen fıkralara bile... Fakat yokarda söylediğim gibi, planda yegâne dikkat edilecek şey planın başlangıcından sonuna kadar aynı heyecanı muhafaza etmektir.

— *Yazı san'atında şimdiye kadar geçirdiğiniz istihaleleri, merhaleleri anlatırmısınız? Yazıcılık san'atına başladığınız ilk günden bugüne kadar aynı tarzdamı yazıyorsunuz?*

— Hayır... Tanin gazetesinde ve Yeni Mecmuada çıkan yazılarımda ve ilk mütareke günleri yazı yazarken, yalnız edebiyatçı idim. Bu san'attan nefret ettim. Şimdi bence en iyi edebiyat, edebiyatsızlıktır. Bir yazı edebiyat kokusundan uzaklaşabildiği kadar güzeldir. Mümkün

olsa mekteplerde teşbih, cinas, istiare v.s. gibi san'atları hiç öğretmezdim.

Bir fikrin, bir hayalin en kısa, en doğru ve en güzel şeklini bulamadığımız için, bu kusurları bir takım oyunlarla örtmeye kalkışırız. Şahsiyet düşünüşte, görüşte ve duyuştadır. Yazıda değildir.

— *Yazıda muvaffak olup olmadığınızı nasıl anlarsınız? Kolay ve eyi yazmanın sizce sırrı nedir? Yâni kullandığınız yazı tekniğini anlatırmısınız, Beyfendi?*

— Muvaffak olup olmadığımı imzama atmadan hissedirim. Muvaffakiyetsizliğimi hafifletmek için kendimi zorlamam ve bunu kendi kendime mâzur bulmaya çalışmam.

Kolay ve eyi yazmanın yollarından biri de, yazmadan evvel mevzuu başkaları ile konuşmaktır. Zihnimde bâzan iki üç esas fikirle ancak donatabildiğim bir mevzuu, başkaları ile munakaşa ederken, âdeta yeni fikirler sağanağına tutulmuş gibi olurum.

Yazıyı başkasına okuyarak kontrol ettikten başka, bir müddet sonra, hızlı hızlı okuyarak kendi kendime de kontrol etmek daha eyidir.

İnsan kaleminden çıkan kulağı ile işitmelidir. Yazıyı yüksek sesle kontrol muvaffakiyetin sırlarından biridir.

— *Lisan hakkındaki fikirleriniz.. Yazarken lisanda bulduğunuz kusurlar?*

— Ancak mecmualarda ve kitaplarda mahpus kalan yeni türkçeyi gündelik gazeteye bizim nesil nakl etmiştir.

Bugünkü türkçe edebiyatı-cedide ve daha evvelki mekteplere kıyas edilemeyecek kadar ileridir.

Türkçede bulduğum kusur: CÜMLE sidir. Bana öyle geliyor ki fail, meful ve fiil deye b.r kaide çemberi içine alınan Türk CÜMLE si, sun'i, uydurma bir türkçedir. Bu gramerin kimler tarafından ve nasıl yapıldığını tetkik etmelidir.

Dikkat ediniz: en eyi konuşanların nutuklarına ve hikâyelerine baktığınız zaman hemen hiç bir cümleyi gramer kaidelerine muvafık bulamazsınız. Fiil, cümledeki fikre göre, kâh başta, kâh ortada, kâh sondadır.

Bütün bir milletin baştan başa kendi gramerine zıt konuştuğu iddia edilemez. Gramer yanlıştır.

Gramere göre konuşanlar, en soğuk konuşanlardır..

Bunların nutukları ve hikâyeleri bana, bir mektep çocuğunun inşadı gibi gelir.

Osmanlıcanın kelime ve istikak zincirlerini parçalamış gibi, eğer türkçenin yüksek bir inkişaf bulmasını isteyorsak mektep gramerine isyan etmeliyiz ve bana, Fener Rumlarının varisi belagatçıların eseri gibi görünen mektep türkçesinden kurtulmalıyız.

— *Sizde "Yazı Siniri" denilen hastalık varmıdır, Beyfendi?*

— Vardır... Bâzi kelimeleri kullanmamak, bâzi tarzlarda cümle yapmamak gibi, değilmi?

— *Bundan başka, Beyfendi... Mesela buruşuk bir kâğıda, ucu kalınlaşmış bir kurşun kalemle yazı yazabilirmisiniz? Yazı esnasında gürültüden müteessir olurlarınız? İlhamınız muhakkak sakın bir oda, eyi bir manzara mı bekler?*

— Ka'iyen.. Bu tarzda yazı sinirim yoktur. Gürültülü, gürültüsüz yerlerde, buruşuk veya düz kâğıtlara, kurşun kalemle veya yazı kalemi ile yazarım. Bilhasna gürültü beni hiç rahatsız etmez...

— *Yazıda mantık, fikir insicamını nasıl temin edersiniz... Fikirlerinizi ne tarzda kullanırsınız?*

— Polemik yaparken karşımdakine satır satır, fikir fikir cevap vermeyi düşünmem. Kendi fikrimi anlatmayı, kendi fikrimi yazmayı düşünürüm. Gündelik gazetelerin karileri, fikir mukayesesi hiç yapmazlar.

Polemikte karşı adamı veya karşı tarafı yenmek esaslıdır. Gündelik gazete kari, hele Şarkta, nezaketi zayıflık gibi telekki eder ve zayıfa hak vermez.

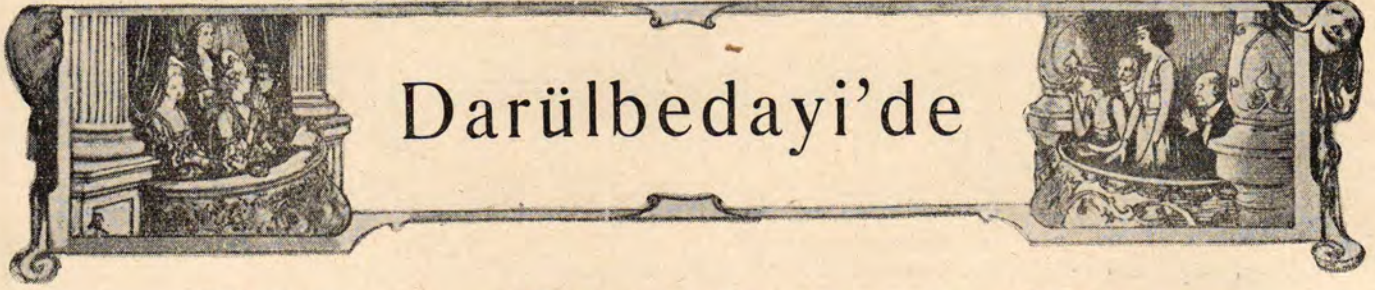
Karşı adamı veya tarafı susturmak: ertesi gün onun da cevap verebileceği mantık oyunları ve kitap ispatları ile değil, karşı adamın veya tarafın zâflarını bulup mütemadiyen onlara dokunmak, onları ortaya dökmek, karşı adam veya taraf rahatsız edilmekle mümkün olabilir. Realite budur.

Polemikte gündelik gazete ile mecmuayı, ve mecmua ile kitabı karıştırmamalıdır... Her üç vasıtada polemik birbirinden farklı üç san'attır. Bütün bunlarla beraber, polemikte de muvaffakiyetin sırrı insanın kendi fikrine veya tarafına tam ve samimî inanışdır.

Yeni Rusya müellifini provaları ve müsveddeleri ile yalnız braktığım zaman akşam epeyce ilerlemiş, dışarda lapa lapa kar başlamıştı.. **HIKMET FERİDUN**

Falih Rifki Bey.

Darülbedayi'de

Yalova Türküsü ve Akın

YAŞAR NABI

SON haftalar zarfında şehir tiyatrosu senenin en fazla alâka uyandıran, en fazla rağbet gören ve alkışlanan iki eserini temsil etti: Yalova Türküsü ve Akın.

Yalova Türküsü isimli musiki komedi bir şehir opereti teşkili için atılmış ilk adım olduğu için çok dikkate değer.

Şimdiye kadar memleketimizde birçok, hattâ tiyatro heyetlerinden fazla operet heyetleri teşekkül etmiştir. Lâkin bunların ömürleri pek az olmuş, bir müddet yaşayan heyetler rağbetsizlik karşısında dağılmaya, bin bir türlü istihaleler geçirmeye mecbur kalmışlardı. Bu rağbetsizliğe bakarak şehrimizde bir operet sahnesini yaşatacak kadar seyirci olmadığına mı hükmetmek lâzım gelir? Bunu hiç zannetmiyorum, ve Yalova Türküsü'nün, sadece musiki ve şarkılı olduğu için, gördüğü hiç bir esere nasip olmamış rağbet te bunun aksini ispat eder. Netekim halk her yeni operet heyetini evvelâ rağbet ve âlâkayla karşılamış, fakat her defasında inkisarı-hayale uğradığı için rağbetini temadi ettirmemiştir. Buna yegâne sebep te teşekkül eden operet heyetlerinde idare edici bir baş bulunmamasıdır. Ciddiyet, intizam ve san'at, halkın istediği bu üç şey ancak oto-

riter bir baş tarafından temin edilebilir. Ertuğrul Muhsin Darülbedayi le beraber türk tiyatrosunu kurmuşlardır. Şahsî hotbinliklerin, geçimsizliklerin en fazla çoğaldığı bu devirde, bir san'at müessesesi için

de olsa diktatörlük, halâskâr bir rejimdir. Bahusus ki diktatör yüksek bir ehliyete sahip olursa.

Maalesef henüz bir operet heyetinin diktatörlüğünü ifa edecek bir sîma göremeyoruz. Bu iş şimdi - her ne kadar bu sahanın yabancı ise de - Muhsin den daha iyi bir ele tevdi edilemezdi. Operet iyi, fa-

Darülbedayi de Akın temsilinden.

Foto Süreyya

kat artist nerede? Bu hususta Darülbedayi san'atkârlarına ümit bağlamak abestir, çünkü operette temsil kabiliyeti kadar ve hattâ ondan daha fazla bir şeye ihtiyaç vardır: ses. Tiyatro san'atkârlarımız içinde ise bir operette taganni edecek kadar güzel bir ses sahibi, maalesef, kimse yoktur. Yalova Türküsünde de bu mühim noksanı herkes gördü: herşey güzel fakat ses yoktu.

Konservatuvar ve Darülbedayi mektebi müstakbel operet artistlerini yetiştirinceye kadar halkta operet sevgisini uyandırmak için Darülbedayi de Musiki komediler temsili düşünüldü, fikir fena değildi. Tecrübe muvaffak bir netice verdi ve bunda en büyük âmil de musikin eser gibi adapte edilmeye-

rek bir türk san'atkârı tarafından bestelenmesi olmuştur. Şarkılar temsile iştirâk eden bütün san'atkârlar tarafından söyleniyordu. Bu, san'atkârların sese malik olmadıklarını nazarı-îtibara alınca bir kusurdur. Musikili komedi eserini adapte etmeyerek telif yazmalı - esasen adapte edilen eserde hiç bir kıymet yoktur - ve vakayı o şekilde tanzim etmeliydi ki şarkılar komedide ehemmiyetsiz bir iki rol alan san'atkârlar tarafından taganni edilmeliydi. (Şarkılı filimlerde artistlerin ses sahibi olmadığı zamanlar ekseriya bu usule müracaat edildiğini görüyoruz). Yazılacak komedideki bu ikinci derecede roller de konservatuar tahsili görmüş güzel sesli erkek ve kadınlara verilerek - ki bunlar hiç yok değildir - eserin çok daha büyük bir muvaffakiyet kazanması temin edilebilirdi.

Yalova Türküsü musiki ve şarkılarından tecrit edildiği takdirde kalacak eser kötü bir vodvilden başka kir şey değildir. Filhakika bu nevi eserlerde söz kısmından ziyade ses kısmına ehemmiyet verilirse de herhalde daha kibar ve temiz bir komedi bulmak kabildi.

Musiki kısmına gelince, dediğimiz gibi, muvaffakiyeti temin eden Ferid'in güzel besteleridir. Bilhassa Tangosu şimdiden her yerde terennüm edilen ve Avrupadan gelen plâklarda dinlediğimiz tangerinlerin bir çoğundan aşağı olmayan bir eserdir. Bestelerin alafranga kısımları gibi alaturka kısımları da çok hoştu. Feritte halk türk operetinin müstakbel bestekârını alkışladı. Vedat Ömerin dekorları çok güzeldi, yalnız kübik koltukların boyası âdi sandık tahtalarından yapılmış olduklarını gizleyemeyordu.

Bale heyetine gelince henüz çok acemi olan artistler vücut itibarıyla çok müsait ve ahenktar görünüyorlar. Herhangi bir yabancı bale heyetinin muavenetine müracaat etmektense yerli bir bale he-

yetini yetiştirmek teşebbüsü çok yerinde bir hareket olmuştur.

Temsillerin bir kısmında rahatsızlanan Vasfi Rıza beyin yerine Muammer Bey oynadı. Yalova Türküsünü bir hafta fasılayla iki defa gördüm; ikisinde de Muammer oynayordu. Vasfi Rıza hakkında bir şey söyleyemeyeceğim, fakat Muammer rolünü hiç aksatmadı ve muvaffakiyetle oynadı, bu genç san'atkârla Darülbedayi kadrosu kuvvetli bir unsur kazanmış oldu.

Bedia Muvahhidin sesi, fazla yükselememekle beraber, çok tatlı ve ahenktardır. Diğer san'atkârlar ise zoraki muganniler vaziyetinde idiler. Yalnız nazarı-dikkatimi celbeden bir şey var, artistler bu eserde çok lâübalileşiyor ve âdeta tulûat yapıyorlardı. Ne kadar kıymetsiz ve ehemmiyetsiz bir eser de olsa, son temsilin ilk temsilin aynı olması Darülbedayi ciddiyetinden beklenirdi, Rejisörün bilhassa bu hususta titiz davranması ve kuvvetli bir san'at terbiyesi almamış bazı san'atkârları şehir tiyatrosu sahnesinde tulûatçılıktan ve lâübaliliklerden mennetmesi lâzımdır. Eserde Neyyire Neyyir hanımın rolü son hafta zarfında Feriha Tefvik hanım tarafından oynandı. Feriha Tefvik hanım N. Neyyir hanımdan iyi değilse de çok serbest oynuyor ve vücudu tiyatromuz için bir kazançtır.

AKIN: Yalova Türküsünde olduğu gibi Akın piyesinin Gazi hazretlerinin huzuriyle şereflenen birinci temsili büyük bir muvaffakiyet oldu, dakikalarla süren ve müellifi sahneye çıkartan alkışlardan sonra halk Gazi hazretlerinin locasına teveccüh ederek yeni bir edebî cereyanın büyük mürşidini alkışladı. Filhakika Türke istiklalini kazandırdıktan sonra türk siyasetine, türk içtimaiyatına, türk tarihi tetkiklerine olduğu gibi türk edebiyatına da yeni bir veçhe vermek şerefi yine Gazi ye ait oldu.

(Devamı 73 üncü sahifede)

GECE BİR NETİCEDİR

*Hür renkler hapsedildi simsiyah bir saraya;
Birbirine müsavî gibi her şey; gecedir.
Geldi minarelerle kuyular bir hizaya.
Ya her şey dev gibidir, yahut her şey cucedir.*

*Bir yol bile kalmadı gözlerden hafızaya.
Bu, başlıyan, belki de biten bir işkencedir.
Aynadır boş kafalar şimdi bir muammaya.
Bu, içinden çıkılmaz bir müthiş bilmedir.*

*Bütün perdeler indi, bitti bütün komedyaya.
Ve sükût dudaklarda can veren son hecedir,
Şimdi her kıvılcıktan usulca, sessizcedir.*

*Bir torba tutmuş gibi boşlukta bir el güya,
Gülen, ağlayan başlar düştü aynı torbaya.
Gece bir sebep değil, belki bir neticedir.*

CAHİT SITKI

*San'at Seyahatı muharririnin diğer bir Güzel hikâyesini
karilerimize takdim ediyoruz.*

Yazan: Y. K.

KAPTANIN köşkü Nizam da, Hristos tepesinin Heybeli kanalına bakan cihetinde, muntazam bir bahçe ortasında idi. Üç ulu çam, tahini ahşap köşkün üstüne yaz kış muhteşem bir yeşil şemsiye açıyordu. Mimosalar, yasemin sarmaşıkları, insan boyunda gül fidanları ve dalyalar.. Bunların arasında, karşılıklı mahrem birer yeşil köşe halinde iki kameriye.

Kaptanın babası Haydar Reis elli altmış sene evel anılmış bir denizci idi. Üç direkli "Şahini-Derya" sı Kara Denizle Ak Denizin en namlı yelkenlisi, Batum dan Giride, İskenderiye ye, Surye ve Adalar denizi sahiline, yaz kış sefer ederdi. Oğlu Mustafa kaptan dokuz yaşından beri böyle bir babadan aldığı denizcilik terbiyesini yüksek bir tahsille ikmal etmişti. Haydar Reis in vefatından sonra "Şahini-derya", koltuğundan kalkamayacak bir hale gelen ihtiyarlar gibi, Halicin bir kenarında şamandıraya bağlı kaldı. Mustafa kaptan bu baba yadigarını yıkmağa satmağa kıyamamış, hatıra dolu bir aile müzesi gibi saklamıştı.

Meşrutiyetten sonra açılan milli uyanıklık devrinde üç bin tonluk "Resne" vapurunu satın almış, Şahini-Deryanın yerine komuştu. Kaptanın oğlu olmamış, tek kızı Vedia yı tıpkı oğlan gibi büyüttü. Küçük Vedia on yaşından sonra, her yaz, Resne nin seferlerine iştirâk ediyor, son baharda mektebine ve ev terbiyesine dönüyordu. Resne yirmi bir, Vedia on sekiz yaşına girdiği zaman kaptan için hayat değişti. Mustafa kaptan, elli beşine basarken, henüz genç ve dinç olduğu halde, romatizmadan denizciliğe veda etmeğe, Resne yi de Şahini-Deryanın yanına bağlamağa mecbur kalmıştı. Kendisini ve hususiyile Vedia yı deniz safalarından mahrum etmek için beyaz bir kotra satın almıştı. Marmaranın mor harelî lacivert suları üstünde, yazın meltemleriyle şişen beyaz yelkenler Akdoğanı İzmit-Yalova-Adalar arasında gezdirirdi. Dümeni Vedia kullanır, yelkenleri balıkçı kayıklarında çalışmış, bahçevanın oğlu Mihal idare ederdi. Mustafa kaptan, dizleri üzerinde yumuşak bir örtü, oturduğu hasır koltuktan ara sıra ihtarlarda bulunur, emirler verir, veya sergüzeşt anlatırdı.

Şahini-Derya, Resne, Akdoğan.. Bu üç gemi ismi sanki kendi başlarına üç tarihî devrin ayrı ayrı karakterlerini aks ettiriyordu. Şahini-Derya, buhar kuvvetiyle henüz kanatları kırılmamış eski Osmanlı denizciliğinin; Resne, kuvvetini Rumeli dağlarından alan Meşrutiyet hüriyetinin; Akdoğan, yeni ve şehametli hatvelerle terekki semalarına uçmaya başlayan Cumhuriyet inkılabının timsali sayılabilirdi.

Vedia babasından yalnız kendi sergüzeşlerini değil dedesinin de hatıralarını tatlı tatlı dinlemişti. Rus muharebesinde dört topla teçhiz edilen Şahini-Derya düşman gemilerine meydan okumaktan çekinmeyerek Batum a, Resne millî kurtuluş muharebesinde işgal kuvvetlerinin şiddetli ve gaddar kontrollerine bakmayarak Samsun a cephaneye taşınmıştı. Vedia nın millî hissiyatı bu fedakârlık misalleriyle terbiye edilmişti. Babası ona kendi gençliğinin bütün edebî ve vatani heyecanlarına kaynak teşkil eden Namık Kemal in, Hâmid in eserlerini okumuştü. Erkek mükemmelliği hakkında, zihninde, cesaret ve fedakârlıktan bir kahramanlık enmuzeci teşkil etmişti: çelik, çelik gibi kuvvetli bir vucut; fedakâr, büyük işler görür, gurur getirmez bir ruh. İşte bu maddî ve mânevî vasıfları kendisinde birleştiren erkek Vedia için ideal erkek sayılırdı.

Son iki sene zarfında adada tanıştığı gençlerden Adnan en ziyade beğendiği insandı ve gittikçe ideale uygun görülmeğe başlamıştı. Adnan adanın en mâruf denizcilik klübü âzasındandı. Tahsil için bir müddet İskandinavya da, bir iki sene de İngilterede kalmıştı; mesleki şimdiki halde liselerde bedenî terbiye muallimliği idi. Senenin dört beş güzel ayını adada amcasının yanında geçirirdi.

Bu sene Akdoğan tenezzühlerine Adnan da iştirâk ediyordu, ve çok defa romatizmasından fazlaca muztarip olan Mustafa kaptan çamlar altında bir pliyan üzerinde uzanıp kalmayı tercih ederdi. Kotranın miçosu Mihalın bile işi olduğu günler beraber alınmasına lüzum görülmezdi: Adnan yelkenlerin manavrasına yetişirdi, dümende büyük bir meharet kazanan Vedia için beyaz

fanila pantolonu rüzgârla çarpıman, açık yakalı gömleğinin kolları sıvanmış Adnan'ın yelken açıp sarması kadar memnuniyetle seyr edilecek levha yoktu.

Adnan saat üçe doğru Kaptan'ın köşküne gittiği zaman üç çamın altında uzanıp Akif Bey, Silistre veya Cezmi'yi okuyan Mustafa Kaptan'ın hatırını sorduktan sonra evin geniş taşlığından arkadaki çamlığa geçirdi. Seyrek ağaçlı bir saha üzerinde Vedia'yı mahallenin sekiz on yaşlarındaki kız ve erkek çocuklarına askerî tâlimler yaptırırken bulurdu. Vedia'nın en safalı eğlencesi, kotra gezintisinden sonra küçük çocukların oyunlarına, gülüşten ve neşeden hayatına karışmaktı. Buradakiler, bahçevanların, aşçı kadınların, balıkçıların çocukları idi. Vedia onlara temizliği sevdirmiş, hediye ettiği küçük tarakları kullanmağı öğretmişti. Hergün dişler, kulaklar, tırnaklar muayene olunurdu. Vedia üst baş hırpaniliğine de tahammül etmezdi: terzilik eden Mihal'ın ablası çağırılmış, pamuk dokumalarından gömlekler dikilmiştii. Tuvaletten sonra oyunlar başlardı: top, ip, diyavolo.. Bir takımı da asker gibi dizilir, manga tâlimiyle eğlenirlerdi. Vedia isimleri Mehmet, Andon, Zeynep, Marika.. olan bu küçüklere müsterek vatan muhabbeti telkin edebilmişti. Adnan bu meşguliyetlerden hiç bir zevk almazdı, fakat alâkasızlığını hiss ettirmek istemezdi. Vedia'yı oradan ayırmak için: "Rüzgâr tam istediğimiz gibi esiyor: hafif poyraz..." veya buna benzer bir şey söylemek kâfi idi.

* * *

KAPTANIN köşkünde verilen bir müsamerede Mimar Burhan Bey davetliler arasında idi. Bu genç Almanyada tahsilini bitirmiş, uzun bir staj görmüş, parlak muvafakiyetlerle dönerek İstanbul belediyesinin hizmetine girmişti. Modern bir iki mektep binasıyla serri' bir şöhrat kazanmış, ve şimdi, devlet merkezinde inşası kararlaştırılan tiyatro binasının planları için on bin lira mükâfat vâd eden büyük müsabakaya hazırlanıyordu. Üç aylık mēzuniyetini BüyükAdada geçirecek, münze-

vi bir hayat içinde yalnız planlarına çalışacaktı. Güneşten iki saat evvel kalkar, lamba ışığı ile masanın başına geçer; muhayyilesinin doğurduğu çizgileri krokilere geçirirdi. Her öğleden sonra, koltuğunda serviyeti, Dil e gider, garsona seçtiği tenha bir yere masa sandalye getirir, orada hem çayını içer hem de plan müsveddeleriyle uğraşır.

Beyaz kotra ile beyaz elbiseli kaptanı çabuk dikkatini celb etmişti. Sahilden ancak birkaç metrelik mesafeden şişkin beyaz yelkenleriyle geçen Akdoğan'a bakmamak mümkün değildi. Vedia'nın muhteşem endamı ve rüzgârdan tabii bukleleri hafifçe dağılan kumral saçları nazarlarına sihirli bir hedef teşkil etmişti. Dönüşte akşam üzeri iskele yolunda yine ona tesadüf etmişti; genç kız erkek tavırlı yürüyüşü, keskin ve nafiz bakışı ile Burhan'ın âdetâ başını döndürmüştü. O günden itibaren beyaz kotranın beyaz süvarisi genç mimarın rüyalarına bile giren bir hayal olmuştu. Belediye âzasından bir zat vasıtasıyla kendisini Kaptana takdim ettirdi, bu sayede müsamereye de davet olunmuştu. Kaptan eski ve aziz dostunun himaye ettiği bu genç mimarı yanına oturmuş, kızına kendi takdim etmişti. Pek sıkılgan olan Burhan'ın gözleri, şimdi de Vedia'nın bakışına karşı duramamıştı. "Müşerref oldum, Efendim" iltifatına sinirli bir takallüsle sığıttığı dişleri arasından nasıl bir cevap kekelediğini kendi de bilmeyordu. Bununla beraber, ihtimal sırf nezaket eseri olarak edilen yine teşrif buyurulması ricasından istifade etmeyi ihmal etmemişti.

Dümende büyük bir maharet kazanan Vedia...

Müsamereden sonra Burhan'ın köşke ilk ziyareti Vedia'nın mahalle çocuklarına kendini verdiği bir saate ras gelmişti. Genç kız Mihal'ın küçük kız kardeşi dokuz yaşındaki Eleni'yi bir iskemleye oturtmuş, tarak ve makasla tuvaletini yapıyor, sonra kulaklarını muayene ediyordu:

— Ayıp sana, Eleni, diyordu; bu kulaklarının pisliğini görmeyormusun; sen yalnız yüzünün ortasını yıkamış brakmışsın... Şimdi bak aynaya... Her gün kendin böyle...

Sözünü bitirmeden holden gelen Burhan ı gördü:

"Buyurunuz, Burhan Bey; sizi kızlarım ve oğlanlarım ile tanıştırayım..."

Çocuklar birer dağ tavşanı korkaklığı ile, oynadıkları yerlerden başlarını kaldırarak yeni gelene bakıyorlardı.

"Allah bağışlasın, Hanım Efendi; ne güzel kuafür..." sustu. Daha ne söyleyeceğini şaşırmişti. Bereket versin, çocukların tuvaleti onu başbaşa kalmak ve konuşmak ihtiyacından kurtarıyordu. Bu işlerden çıkan tabii mevzular ilk ağız açmak sıkıntısını dağıttı, içi şimdi az çok rahattı. Bir çocuğun burnunu temizlemek için Vedia nın tuttuğu havliya bir küçük testiden su dökerken sık sık ve genç kızla beraber görmüş olduğu Adnan da geldi. Bu delikanlının bu evde sahibesinin gönlünde müstesna bir mevki işgal ettiğini anlamak güç bir şey değildi. Müsamere gecesinde hemen başka kimse ile dans etmemişti. Şimdi de bol paçalı fanila kostümü ile, açık yakalı gömleği ile Vedia nın yanına serbest serbest gelişinde açıktan açığa bir nişanlı tavrı vardı. Adnan elleri sıkarken: "Gidiyormuyuz, diyordu; poyraz bir deniz kızının nefesi kadar hafif ve serin... Akdoğan kanat açmağa can atıyor..."

Vedia nın da sabırsızlıkla bunu beklediği aşıkardı, Burhan a dönerek sordu:

"Siz de beraber gelmez misiniz, Beyefendi?"

"Teşekkür ederim Efendim, itiyat bendenizi bu şereften mahrum ediyor: bu saatten sonra benim Dil seferim var..."

"Sahi, ben az kaldı unutuluyordum: sizin ebedi tiyatro planlarınızı... ilerleyer mi bari?"

"Bir aya kadar bitiriyorum, Hanımefendi, ufak tefek bâzı tâdilât ile meşgulüm..."

"Muvaffakiyet temenni ederim, fakat gitmeğe acele etmeyiniz, beraber çıkarız..."

Yolda ayrıldılar, ikisi iskele, kendi de Dil istikametini tuttu. Tekrar teşrif buyurması ricası az çok samimi bir eda ile söylenmişti. Kalbinde, her sevmeğe hazırlanmış gönülde olduğu gibi, bir ümit şülesi parladı, fakat ne ümit edebilirdi: iki genç aşıkâr bir surette birbirlerini nişanlı sayıyorlar mıydı?

* * *

BURHAN için üzüntülü günler başlamıştı. Vedia nın heyali zihnini iz'ac ediyor, huzur içinde çalışmasına mâni oluyordu. Nişanlı bir kızın evine devam etmekten kalb ağrısını şiddetlendirmekten başka bir şey çıkamazdı. En eyi hareketin Adadan ayrılmak olduğuna içinden hükmettiği halde buna da iktidar bulamıyordu. O gece, saat on bir buçuğa kadar, diş ağrısına tahammül eder gibi çalışmış, kendisini dar sokağa fırlatmıştı. Gece parlak ve yıldızlı olmakla beraber mehtap yoktu. Dil yoluna mihaniki bir itiyat ile doğruldu. Kaptanın köşkü önünden geçerken istemeyerek bahçeye baktı; iki pencerede ışık vardı, perdeler arasından iki baş heyali

görüüyordu. Cürüm işlerken yürekleri atan kimsele gibi oradan uzaklaştı... Dil de Yorgulise giden yola saptı. Uzaktan şen kahağalar geliyordu. Bunlar arasında, en görünüşü tanır gibi oldu... Evet, bu kahağa yabancı değildi... Yolun kıvrımından sonra kahağaların sahipleri de görüldü: iki çift. Erkeklerden biri Adnan dı, pişkin bir tavırla mîmara selam vererek geçti.

Adnan, Vedia nın nişanlısı gibi sayılan Adnan, böyle gece yarılarında rum kızlarıyla tur yapmağa çıksın... Böyle şen, neş'eli kahağalarla ortalığı çınlatsın... Demek ki bu delikanlının Vedia ya halis, kuvvetli bir hissi yoktu. Kızı sevse başkalarıyla böyle eğlenirmiydi? Burhan zihnen uzun uzun vak'ayı tahlil etti: Kaptan için iki üç yüz bin liralık bir adam diyorlardı. Yegâne mirasçısı da Vedia idi... Fakat fenalık henüz olmuş bitmiş değildi. Resmen ortada nişan bile yoktu... Yoktu ama, aşıkâr veya gizli ihbar vasıtalarının hiç birine tenezzül edemezdi, seciyesi buna mâni idi... Yalnız içinden "Zavallı Vedia!" demekten kendisini men' edememişti.

Burhan ın uykusuzlukları artmıştı. Gece yarısından sonra çamların, koyların, tepelerin tek ve تنها bir ziyaretçisi olmuştu. Adnan a ve arkadaşlarına hemen aynı saatlerde tesadüf ederdi. Bir defa da, sabahın ikisinde önünden geçtiği Yat klübüne girdi. Garson uykulu bir çehre ile soldaki odada poker oynayan birkaç kişiden başka kimsenin bulunmadığını söyledi. Poker odasında kareyi teşkil eden dört kişiden biri... Adnan dı. Onu kumarbazlıkla meşhur iki Rum aralarına almışlardı. Dördüncüleri Anika, gece tenezzühlerinde ismini Adnan ın ağzından işittiği Rum kızı idi. Adnan içmişti. Hâlâ da hem oynuyorlar hem içiyorlardı... Burhan içinden yine "Vah zavallı Vedia" dedi ve oradan dışarı çıktı.

* * *

MEVSİMİN son günleriydi. Burhanın planları Ankara ya gönderilmişti. Adada işi kalmamıştı, fakat kalbi onu oraya bağlayordu. Vedia yı üç ay gönlü ile, gözleriyle, zihniyle tâkib etmişti; ve her gün biraz daha ziyade genç kızın saf ve necip zekâsını, hayata güzel hislerle atılışını, kendi saadetini başkalarına saadet vermede aramasını, yürüyüşünü, gülüşünü, her halini sevmişti. Genç kızın bütün mevcudiyetinden yükselen büyünlükün têsiri günden güne artıyor, Burhan ı adadan bir türlü ayırmıyordu.

Şimdi, o da her akşam sekizden sonra Kaptanın köşkündeki toplantıların daimi bir müdavimi idi. Hayatın içtimai ve ahlakî telekkîsi mûtat münakaşanın zeminini teşkil ediyordu. Ayrılık arife haftasının bu suvareleri Burhan ın ümit telini gâh kopacak bir inceliğe kadar getiriyor, gâh ölmek bilmeyen o hissine iki ideali saran şeffaf bir bulut, iki başı taçlandırarak nurdan bir hâle müşfikliğini veriyordu.

Adnan ın genç kız üzerinde senelerden beri devam eden Herkül têsirini eritmek kolay bir şey değildi. İdman mualliminin çenesi pazuları kadar kuvvetli, palav-

rası ahlaki havsalası kadar boldu. Bir klavsen gibi önünde açık duran Vedia'nın vicdanında basılacak tuşları pek iyi bilirdi. Boyskaut magazinlerinde okuduğu sergüzeşt hikâyelerini, kahramanı hep kendi olmak üzere, birinci şahıs sigasile anlatırdı. Maceralar da hep Norvecin fiyortlarında, İskoçyanın dağ ve ormanlarında cereyan ederdi. Bir gün ski ile yapılmış bir tenezzühte kar fırtınasile boğuşularak, bir köylü kulübesi çığ altından; başka bir gün bir kartalın kaptığı altı aylık bir yavru dumanlı dağların tepesine tırmanılarak kanlı pençeden kurtarılıyordu. Tabii bu sergüzeştler için çelik vucut ve çelik irade lazımdı; başkalarını düşünmek, bir insan hayatı tehlikede iken şuur altında fedakârlık hisleri uyanmalı idi. Mustafa kapitanın kızı için muhayyel erkek mükemmeliyeti bununla tamamlanıyordu.

Şüphesiz bir fen adamı, bir ilim adamı, bir mimar, bir mühendis, bir doktor da insanlara hizmet edebilirdi. Elbette halkın terbiyesine hizmet edecek mektepler, tiyatrolar, darülfünunlar lazımdı. Bankalar, haller, köprüler.. de elzemdi. Fakat doğrudan doğruya hayatı tehlikeye atmayan işler, Vedia için, "nasıl demeli.." kahramanlık sayılmazdı.

"— Fen adamları daima emniyette mi zann edersiniz? Sari hastalıklarla, mikroplarla, dinamitlerle... mücadele edenlerin de hayatı her an tehlikeye mâruz değil midir?"

"— Bunları takdir etmiyor değilim, Burhan Bey. Bunlar da benim nazarımda... birer kahramandır. Yalnız... "nasıl demeli"... benim için daha sempatik işler doğrudan doğruya kendimin de iştirâk edebileceğim sergüzeştlerdir. Ben kendim için mesela mikroskopla, veya dinamitle uğraşmayı bir ideal sayamam... Ski ile kaymak... fırtınalarla boğuşmak... çığlar altından insan kurtarmak... ne heyecan verici şeyler yarabbi! Evet nasıl demeli... Muhakemedemden ziyade hisse ait bir şey..."

Burhan, sesi titreyerek, kulaklarına kadar kızarak:

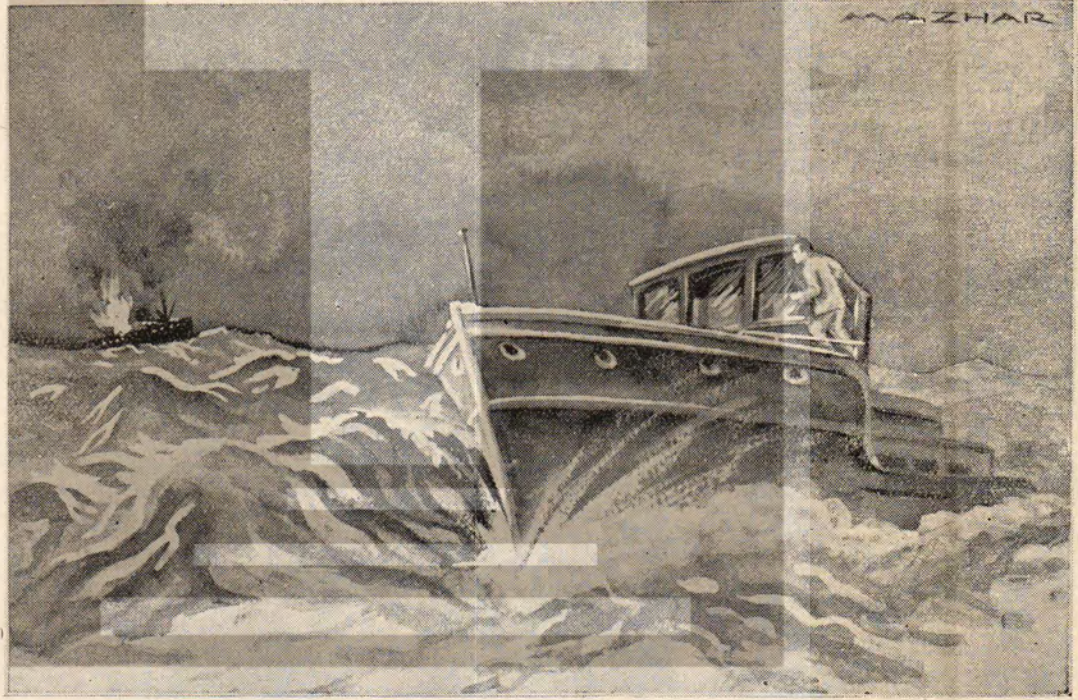
"— İtiraf ediniz ki, dedi, bu hissin ismi olsa olsa hodgâmlıktır... Siz insanlar için fedakârlık aşığı görünmek isteyorsunuz... Fakat siz insanlara ancak kendi zevkünüze, kendi temayülünüze, kendi itiyadınıza en muvafık dü-

şen şekillerde yardıma hazırsınız.. Hakikî yardım, müesir, muntazam, devamlı yardım böyle mi olur?..

Sesin samimî têsirine şuuru kapılan, saniyeden saniyeye necip fedakârlık hissini içinde bulmağa başlayan genç kız tereddütle söze atıldı:

"— Hakkınız var, Burhan Bey... Şimdiye kadar bu meseleleri bütün ciddiyetleriyle düşünmemiştim; hakkınız var..."

Ümit teli bir gömlek daha çelikleşmişti. Genç mimarın muhayyilesinde iki başın üstüne açılan saadet hâlesi biraz daha nurlanmıştı.

İki dakika içinde hareket etmişlerdi..

İki gün sonra, işler yine aynı halde idi.. Gözüne uyku girmeyen Burhan gece yarısından sonra, karanlık, yağışlı, rüzgârlı bir hava içinde yine Dile kadar uzanmaktan kendini men' edemedi.. Görmüyor, işitmiyor, belki de düşünmüyordu. Birden, fırtınalı denizden, pek uzak olmaması lazım gelen bir mesafeden vahşi bir ulumaya benzer bir vapur düdüğü işitildi. Gözlerini o tarafa çevirdiği zaman korkunç bir manzara ile karşılaştı:

İssiz ada ile Heybeli arasında, üç kudurmuş rüzgârın çarpıştığı kanalda dağ sırtları kadar kabaran dalgalar ve nasıl zuhur ettikleri meçhul alevler arasında bir gemi yanıyordu. Canavar ulumaları kadar korkunç düdüğü sesleri kazazede geminin bağrından kopmuş bir istimat feryadı halinde geceyi uzun uzun nefhalarla dolduruyordu.

Burhan derinden sarsıldı: insan hayatı tehlikede
(Devamı 74 üncü sahifede)

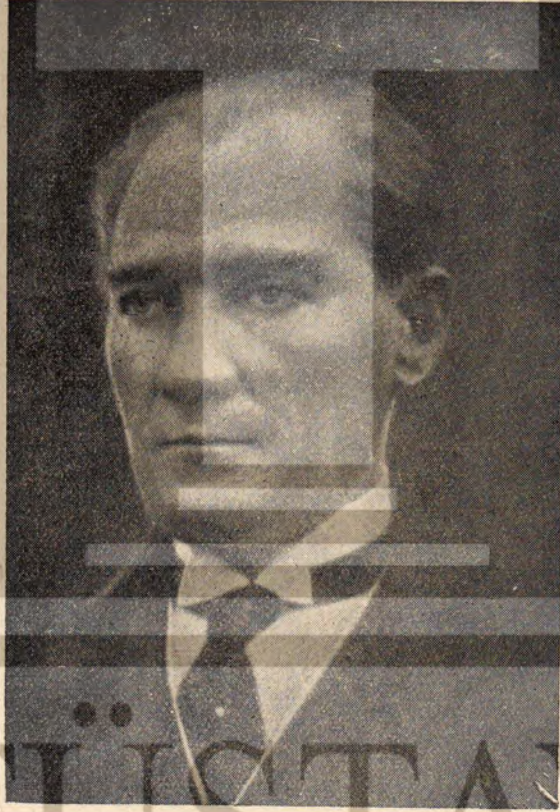

İçtimaî Hayatımızda Bir Yükseliş Hamlesi Daha

Kemalizmin Yeni Büyük Teşebbüsü :

Halk Evleri

TÜRK² münevverleri, kendilerinin ve diğer halk zümrelerinin bugünkü yaşama tarzlarına bakarak milletçe ferdiyetçi olduğumuza hüküm ediyorlar; dışardan bu hale bakanlar da aynı hükme iştirâk edebilirler; fakat bu hal sırf hayat işlerinin tanzim edilmiş görünüşüdür, yoksa milletin bir seciyesi değildir; ve bu ferdiyetçilikten fert fert hepimiz muztaribiz. Hattâ bu günkü halimize ferdiyetçilik de denemez: bu, mecburi bir dağınıklaktır. Bu da eski siyasi teazzimizin meşum, felaketli bir neticesidir. Saltanat halkın topluluğundan ve bir serbest "opinion" un -küme küme de olsa - teşekkül etmesinden, kolaylıkla birleşebilmesinden şiddetli bir siyasi korku duyardı. Dördüncü Muradın kahvehaneleri kapatması ve tütün içenleri asması siyasi bir korkudan ileri geliyordu; ikinci Hamidin de sünnet cemiyetlerini bile sıkı bir hafiye gözetlemesi altında bulundurması aynı siyasi korkunun verdiği ihtilacatın eseri idi. Bütün bu tazyiklere rağmen halkın kahvehaneleri de olmuş, dîni-içtimai-siyasi şekillere bürünebilen tekkeleri de. Hükümetin kendisi ve onun nimetlerinden istifade eden mumtaz fertlerin zümresi de medreseler ve imaretler yaratarak siyasi nizamlarının kara kitaplı propağandacılarını yetiştirmek lüzumunu duymuşlardı. O mutlakîyetin doğurduğu içtimai nizamda loncalar çok kuvvetli bir teşekküldü; esnafın paşa -kapısına ve yeniçeri- ocağına karşı geldikleri ve istediklerini yaptırдыıkları görüldü. Köy odalarımız ise içtimailiğin kökten millî bir seciyemiz olduğuna delalet eder. Saltanatçılar hakikatte gafil ve cebin bir siyaset tâkip ediyordardı; bilmeyorlardı ki kanun cemiyetlerin serbest teşekkülüne

Türke içtimai, milli bir yapı hazırlamak üzere Halk Evleri teşkilatını kuran Gazi Mustafa Kemal Hazretleri.

mani olduğu nispette insanlar kanunun üstünden atlamak ve dışarısına taşmak temayülünü gösterirler, ve memlekette alelade, lüzumlu, faideli veya sadece ziyansız teşekküller yerine gizli ve zararlı cemiyetler doğar; nitekim öyle cemiyetler doğmuştur ve saltanatın başı boynunun altında kalmıştır.

Meşrutiyetçiler osmanlılık prensipini kabul ettikleri halde, mutlakîyetin gafletine düşmüşler, millî klüplere karşı ilan ettikleri harbin bütün seyyiatını çekmişlerdir. 1908 de Türk hegemonyası altında büyük bir milletler federasyonu mümkün iken ittihad ve terakkinin dar siyasiliği türklüğü izmihlale kadar sürüklemişti.

Türklüğün dâhi evladı Mustafa Kemal hiç bir sarıntıdan] korkmaz, mumtaz fertler ve hanedanlar yaştırmaz, millî ve halkçı bir cumhuriyet yarattı. Mumtaz fertlere ve hanedanlara siyasi alet olmaktan, kendilerine menfaat çekmekten ve halkı soymaktan başka bir şeye yaramayan riyakâr çeh-

reli teşekkülleri kapattı, dine yüksek makam olarak saf ve pak vicdanları brakan laikliği têsîs etti. Unsur ve milliyet tefrikalarına nihayet verdi. Bütün memleketi ruhan ve filen türkleştirdi. Sulh ve asayişî têmin etti. Ondan sonra sıra Türkün içtimai inkişafına geldi. Büyük Mustafa Kemal geçen seneki seçkilerden evel yaptığı tetkik seyahetlerinden sonra, C. H. Fırkasının içtimai şiarını, dahiyane bir sezîşle, ortaya attı:

SINIF MÜCALESİ YERİNE MESLEKLER TESANÜDÜ.

Bu geniş içtimai tesanüt için zümrelerin üzvi şekilde hücrelenmesi, zümreler arasında hayat münasebetlerinin samimî ve heyecan verici şekilde teessüs etmesi

(devamı 72 inci sahifede)

Boilly nin eseri

MUHİT in İlavesi

CEZALANDIRILAN ÇOCUK

L o n d r a d a

Royal Academy de Fransız San'at Sergisi

GEÇEN ay, Kral Beşinci Jorj un teşebbüsüyle, Londra nın meşhur Royal Academy sinde bir Fransız san'at sergisi açılmıştır.

Bu sergiye bizzat Kral, kendi galerilerindeki Fransız san'at eserlerini iare etmekle işe girişilmiş, Londra ve İngiltere ile İskoçyanın diğer büyük şehirleri de müzelerindeki Fransız eserlerini vermişlerdir. Bu harekete yalnız İngiltere ve İskoçya değil, Almanya, Avusturya, İtalya, Amerika, Hollanda, Belçika, İsveç.. dahi iştirâk etmiştir. Fransanın paytaht ve vilayet müzelerinden gelen bütün san'at eserleriyle Royal Academy baştan başa bir Fransız san'atı meşheri halini almıştır. Bu sergide teşhir edilen, yalnız, yağlı boya levhalar 500 ü geçmektedir. Dekoratif san'atlar, heykel, halıcılık, kuyumculuk.. v.s. de bol bol temsil edilmiştir.

Bu sergi Fransanın san'atkârlık gururunu yükseltmekte ve İngilizlerle olan dostluk münasebetlerini kuvvetlendirmektedir.

Fransız ressamlığı esasen İtalya ve Hollanda mekteplerinin têsiri altında doğmuş ve asırlarla bu têsirlerden kurtulamamıştır. Fakat nihayet Fransanın da milli ressamlığı (13 üncü asırda Poussin le) doğmuş, ilerlemiş, cihanşümul şöhreti haiz büyük üstatlar yetiştirmiştir.

Bu üstatların başlıcalarından bâzı eserlerin kopyasını vermekle iktifa ediyoruz. MUHİT de muhtelif monografiler neşr edilmiştir, ileride yine bu monografilere devam olunacaktır.

Bu üstatların başlıcalarından bâzı eserlerin kopyasını vermekle iktifa ediyoruz. MUHİT de muhtelif monografiler neşr edilmiştir, ileride yine bu monografilere devam olunacaktır.

Kazmacı

(Millet)

ARKADYA Çobanları

Poussin)

(Prud'homme)
Düşes de
Vicence(Gros)
Genç kız
(Ortada)
güzel Zélie

Kendi portresi (Ingres)

Venedikli flütçü (David)

Foli - Berjer barı

(Manet)

Geyik avı

(Claude Gellée)

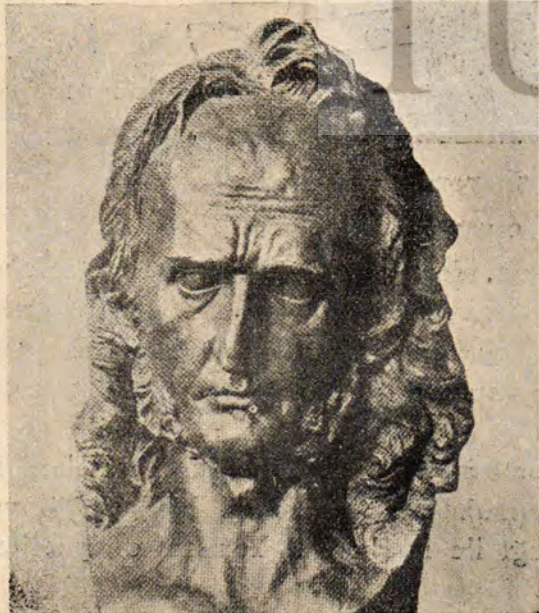
14 üncü Louis nin bronz büstü

(Coysevox)

Dalou nun büstü

(Rodin)

Nicolas Paganini büstünden

(David d'Angers)

Elizabet dö Valuva

(Clouet)

Ö T E B E R İ

Opera yıldızının hüviyet varakası.— Meşhur opera yıldızlarından Maryan Brant postahane bir ihbarnamesini alır, namına taahhütlü bir mektup gelmişti. Hemen giyinerek postahane gişesine müracaat eder. Mêmur kendisine:

«Evet, Hanımefendi, namınıza böyle bir mektup vardır. Ancak hüviyetinizi ispat edecek bir vesika ibraz edebilmisiniz? Bir hüviyet cüzdanı olmasa bile, bir banka karnesi, namınıza gelmiş bir mektup?...»

Artist acele acele üstünü, çantasını yoklar, vesika namına hiç bir şey bulamaz:

«— Üstümde hiç bir şey yok, der; fakat beni herkes tanır. Operada her akşam teganni ederim.. Beni bilmeyenmi var?...»

«— Ben aksini iddia etmeyorum, Hanımefendi; fakat kanun sarihtir, böyle bir vesika görmedikçe mektubu teslim edemem.

«— Ya, öylemi? Ben size şimdi opera yıldızı Maryan Brant olduğumu istediğiniz kadar şahitle ispat ederim..»

Hemen, ravaçta olan operanın en meşhur bir parçasını sesinin bütün yüksekliği ile teganniye başlar. Halk toplanır, alkışlar yağar...

Mêmur da hüviyet vesikasını görmüş gibi mektubu uzatır: «Alınız mektubunuzu, der. Fakat allah aşkına heyecanınızı teskin ediniz.»

Bir telegrafçının icat fikri.— Telgrafhane bir kanalın kenarında idi, karşı kenarında da başka bir telgrafhane vardı. Araları ancak iki kilometre uzunluğunda bir kablo ile bağlanmıştı. Bir gün, birden, muhabere durdu. Anlaşılan kabloyu buzlar kesmişti. Muhaberenin kesilmemesi son derece elzemdi. Telgrafçı bir çare düşünmekte iken rıhtıma yanaşan vapurun düdüğünü işitir. Hemen makinanın başından kalkarak vapura atlar, düdüğün ipine sarılır; telegrafta kullanılan nokta ve çizgi yerine kısa ve uzun sesler çıkararak düdükle telgrafı çekmeğe başlar:

«Dut, dut, dut, dut-duuuut- duuuut—duuuuuut— duut—duut—duut...»

«Allo, işitiyormusunuz?»

Cevap yok. Tekrar düdüğün kısa uzun sesleri:

«Duut, duut, duut-duuuut- duuuuuut...»

«Allo işitiyormusunuz?»

Yine cevap yok.

Üç defa, dört defa, beş defa aynı tecrübe tekrar edilir... Nihayet karşiki telgrafhanenin operatörü de fikri anlar; o da düdükle vasıtasıyla cevap verir. Muhabere tekrar teessüs etmişti.

Bir azil mektubu.— Büyük gazetelerden birinin başmuharriri yazısının biçimsizliği ve okunmazlığı ile meşhurdu. Yazısını okuyabilen

hemen hiç yokmuş. Senelerden beri bu yazıya alışan yalnız bir mürettip varmış, her günkü makalelerin müsveddeleri mutlaka bu mürettibin elinden geçer, tashihi bile onun tarafından yapılırmış. Bir gün adamcağız hastalanır, yerine en ziyade maharetine güvenilen başka bir mürettip verilir: fakat felakete bakın ki başmuharririn el yazısını bu da layıkıyla sökmez. O günün başmakalesi dizilir, gazeteye de konur; konur amma yanlış dolu. Ertesi günü gazetenin tahrir ve idare kalemleri şikâyetlerle altüst olur. Başmuharrir Bey küplere biner, idare mêmuruna bir mektup yazarak mürettibin hizmetine derhal nihayet verilmesini emreder.

Bıçare mürettibe keyfiyet anlatılır, o da hâtıra olmak üzere bu mektubun kendisine verilmesini rica eder. Hesabı kesilip caddeye çıktıktan sonra başka bir matbaaya giderek iş arar, elindeki mektubu da hüsnü-hizmet vesikası deye gösterir. Baş muharririn ne yazdığını anlamak değme yiğitin harcı değildi, fakat nasılsa imzası okunaklı imiş. İdare mêmuru

ru imzayı okuduktan sonra mektubu tavsiyename deye kabul eder ve mürettibe derhal iş verir.

Edison un Turnikesi.— Müteveffa Tomas Edison yazlık evine dâvet ettiği bâzı arkadaşlarına binanın her tarafını gösteriyordu. Her şeyi mükemmeldi, her yeri envaı-alet ve makinalarla teçhiz edilmişti. Yalnız bir turnikesi vardı ki içinden zahmetle geçiliyordu. Müsafirlerden biri kendisine sordu:

«Mister Edison, evinizde her şey son derece mükemmel, fakat şu korkunç turnike ne oluyor?»

Edison, gözleri parlayarak cevap verdi:

«Ha turnikeyi soruyorsunuz? Vakıa buradan geçen herkes biraz zahmet çekiyor amma evin de üst katındaki su haznesi doluyor: her çevrilişte sekiz galon su çekiliyor.»

Reklama yarayan fil.— Barnum büyük bir canbazhane müdürü idi, New York ta bir müzeum da têsis etmişti. Birçok senelerden sonra seyyar canbazhanesinin vahşi hayvanlarını sattı, yalnız bir fil alıkoydu; bunu da reklama yarar deye satmamıştı.

Kendisi diyor ki: «Aklıma bir fikir geldi: Briçport taki erazimde sapan sürmek üzere bir fil bulunduracak olursam New York taki Müzeum için mükemmel bir reklam olur.

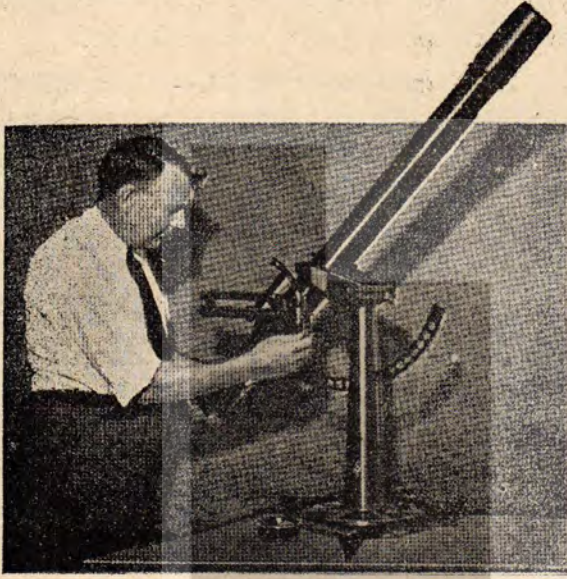
«Bunu düşündükten sonra, fili seyisi ile beraber erazinin bulunduğu yere gönderdim. Burası iki mühim şimendifer hattının kavuştuğu noktaya tesadüf ediyordu. Seyisi Hindistan Pilbanlarına mahsus göz alıcı elbiselerle giydirdim, eline de şimendiferlerin sefer târifasını verdim. Kendisine tenbih ettim, her yolcu treni geçtikçe Hindistanlı Pilban kıyafetiyle istasyonda dolaşacak, filin sapan sürdüğünü şuna buna söyleyecekti. Hadise az zamanda ağızdan ağıza yayıldı, gazetelere geçti. Yalnız Amerika gazeteleri değil büyük Avrupa matbuatı bile New York taki Amerikan Müzeum un

sahibi Barum un erazisinde sapan süren filden bahs etti. Her gün yüzlerle halk mahalline kadar geliyor, gözleriyle görmeden edemeyordu. Altmış dönüm toprağım altı yüz defa bile sürülmüştü. Artık reklam kâfi idi: Müzeuma eyi bir müşteri buldu fili de bir cambaza sattım.»

Kıt'alar

Yeni bir nazariyeye göre karalar, suyun
Bu ilk baharda büyük bir fen heyeti bu nazariyenin tetkîki için Groenlanda

HEPİMİZİN, bütün orta tahsilini yapmış kimselerin, hattâ derin tettebbu'larda bulunmuş alimlerin kıt'alar ve şekilleri hakkında muayyen bir fikri vardır: umumen kabul ediliyor ki karaların kenarları, yüzleri, dağların üstleri.. daimi bir değişme halindedir. Bâzı denizlerin sonradan peyda olduğu, bâzı bataklıkların kurduğu da tamamıyla anlaşılmıştır, bu değişmeleri gösteren haritalar bile yapılmıştır. Fakat arzın değişme sebepleri arasında kıt'aların yüzücü olması şimdiye kadar kitaplarda görülmüş şey değildir. Şimdi ortaya çıkan yeni nazariye şu merkezdedir:

Kıt'alar bütün heyetleriyle, erimiş mädenden bir deniz üzerinde yüzen ve seyyar bir halde bulunan kara parçalarıdır, Mesela şimalî Amerika şimdiki halde Hattı-üstüvaya doğru yürümektedir.

Bu nazariye pek yenidir, ilk defa olarak ancak altı yedi sene evvel bir alimin zihninde doğmuştur; bu alim de Gratz (Avusturya) darülfünunu arziyat profesörü Dr. Wegener dir. Bu alim bir gün kabinesinde, masasının üstüne asılmış olan musattah dünya haritasına bakıp düşünmekte idi. Kıt'aların çevrelerindeki büyük girinti ve çıkıntı kavisleri dikkatini celb ediyordu. Mesela Afrikanın garbini teşkil eden kocaman sırt Amerikanın iki yarısı arasındaki kocaman körfeze, cenubi Amerikanın şarkındaki Brezilya sırtı Afrikanın garbındaki büyük Gine körfezine ne kadar tetabuk ediyor. Bunları ve diğer kıt'aları, hayaliyle, birbirlerine iyaklaştırıp birleştir-

mekten bir zevk duyuyordu. O ilhamlı anda zihninde büyük bir muammanın halli peyda oldu:

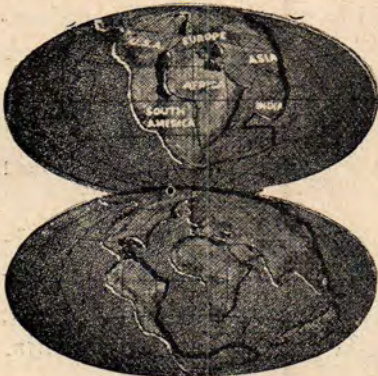
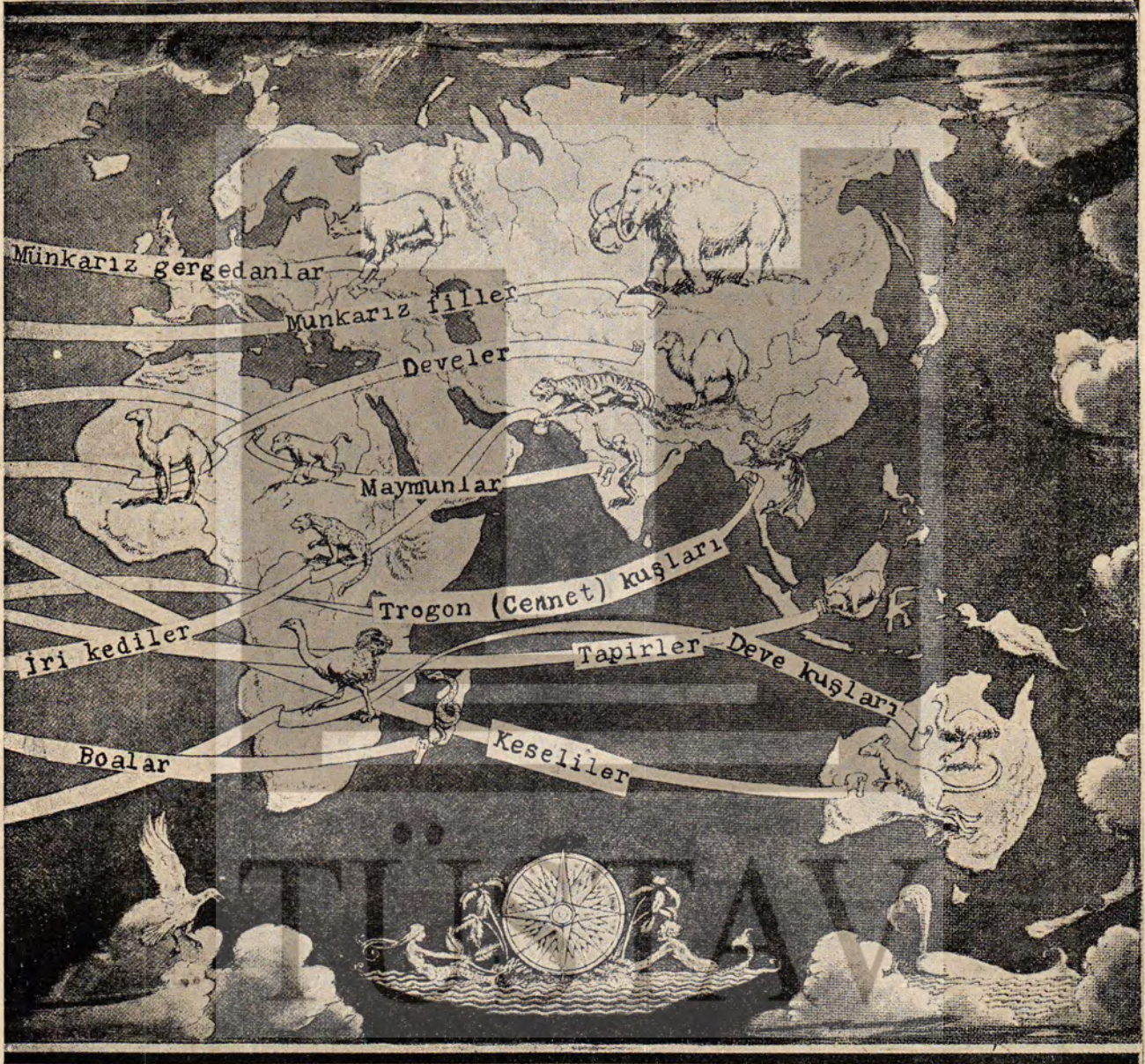
Acaba bu kıt'alar, milyonlarca sene evvel, karşı karşıya tesadüf eden iri çıkıntıları geniş körfezlerine girmek üzere bir parça halinde değilmi idiler? Düşüne düşünce Dr. Wegener bu nazariyeye kuvvetle inanır ol-

Seyyarmıdır?

üstünde yüzyüyor ve hareket ediyorlar.

ve civar Kutup memleketlerine hareket etmek üzere hazırlanıyor.

Yokarıda: kıt'alar eski halleriyle.
Aşağıda: şimdiki halleriyle

du ve bu kanaatini il mi tahkikler ve fennî tecrübeler ile de tēyid etmeğe başladı.

Kıt'alar birbirlerinden nasıl ayrılmışlardı?

Asıl düşündüğü ve zihninde hall ettiği nokta budur:

Arzın içi erimis

-mâdenler halindedir. Bu erimis mâden denizinin kesafeti, soğumuş kabuğu teşkil eden karaların kesafetinden fazladır. Bu sebepten karalar bütün heyetleriyle ve denizleriyle beraber o erimis sıcak mâdenler denizi üzerinde yüzen buz kütlelerine benzetilebilirdi. Bu yüzen kütlelerin atalet kuvvetiyle birbirlerinden, gayet tedricî olarak, ayrılması da tamamiyle mümkündür.

Dr. Wegener fennî tahkikat için Groenland a iki sefer yapmıştı ve son seferinde kazaya uğrayarak bu

(Devamı 78 inci sahifede)

DÜŞÜNCE VE DUYGU ÇİÇEKLERİ

Ş A İ R

R. W. EMERSON dan

EDEBİ zevkîn hakemleri sayılan kimse-ler, ekseri, herkesçe beğenilmiş resim-lere veya oymalara dair bâzı mâlumat edinmiş ve her güzel şeye temayül gösterir insanlardır; fakat bunların, kendilerinin eyi ruhlu ve ha-reketlerinin güzel tablolar gibi olup olmadığ-ını tahkik edecek olursanız hodgâm ve hislerine maglûp kimseler olduklarını öğrenirsiniz. Kül-türleri pek mahduttur: bir yeri sürtülerek ateş çıkaracak gibi ısınan ve diğer yerleri soğuk kalan bir kuru oduna benzerler.

Güzel san'atlara dair olan mâlumatları bâ-zı kaidelerin ve teferruatın mütaleasından ya-hut renk ve şekil hakkında bâzı mahdut hü-kûmlerden ibarettir; bu bilgilerini eğlence veya gösteriş için kullanırlar. Bu, amatörlerimizin zihinlerinde yerleşmiş olan güzellik doktrininin sathiliğine bir delildir. Şeklin ruha tamamiyle tabi' olduğunu unutuyorlar: sanki ateş mangala nasıl konuyorsa ruh da vucuda öyle konmuş; ruh ile uzviyet arasında sıkı bir imtizaç yok, uzviyet ruhun tarlası hiç değil... Fakat dünya-nın en yüksek zihinleri (Orfe, Empedokl, He-raklit, Eflatun, Plütark, Dante, Svedenborg, ve bütün heykel, resim, şiir üstatları) duygula-ra müteallik her vak'anın iki kat, dört kat, yüz kat olan mânasını açmakta asla kusur et-memişlerdir.

Biz sadece ateşi içine alan mangaldan, hattâ elinde meş'ale tutanlardan ibaret değiliz; biz ateşin çocuklarıyız, ateşten yapılmışız. An-cak bizim buna dair bilgimiz pek azdır.

Zaman nehrinin ve mahlûkların çıktığı kaynaklar esasen güzeldir. Bu gizli hakikat şa-irin mahiyetini, kullandığı vasıta ve malzeme-yi ve hali-hazırda san'atın umumi manzarası-nı mülhaza etmeye bizi sevk eder.

Mesele çok geniştir, çünkü şair bir mü-messildir. Herkes noksan «*partial*» birer in-şandır, şair onlar arasında kemali gösteren in-sandır; ve bize verdiği kendi malından değil

umumun haznesindedir. Gençler deha sahibi insanlara hürmet ederler, çünkü, doğrusunu söylemek lazım gelirse, şair kendisinden ziyade onların mümessilidir. Şair kendi mahiyetinden kendi de istifade eder, fakat gençler ondan da-ha ziyade.

Tabiatın güzelliği, aşıkların gözlerine, şa-irin sihriyle daha güzel görünür. Şair muasır-ları arasında yalnızdır, hakîkate yakınlığı ve san'atı onu onlardan ayırır: fakat san'atı kuv-vetiyle onların da er geç o hakîkate müncezip olacakları tesellisiyle yaşar. Herkes hakîkati arar ve onu ifade etmek ihtiyacını duyar. Sev-gide, san'atte, hasislikte, siyasyatta, çalışmada, oyunda, biz içimizdeki zahmet verici sırrı ifa-de etmesini mütalea ederiz.

İnsan kendinin yalnız bir yarısıdır, öbür yarısı ifadesidir.

Kendini neşr etmek ihtiyacı bu derece u-mumi olduğu halde tam ifade nadirdir. Bir tercümana neden muhtaç olduğumuzu bilmeyo-rum, fakat insanların ekseri henüz kendilerine malik olmayan gayrireşitler; yahut tabiatla o-lan muhaverelerini nakl edemeyen dilsizlerdir.

Güneş, yıldızlar, toprak, su... Daima mev-cuttur ve her an herkese adi duygulardan üstün bir eyilikte bulunmağa âmadedir; fakat bi-zim bünyemizdeki bir fazlalık veya bir noksan-lık onların tam tésirlerini yapmalarına mani' oluyor. Tabiatın üstümüzdeki izleri bizim de san'atkâr olmamıza yetişmeyecek kadar zayıf kalıyor.

Her dokunuştan bir titreyiş husule gelme-liydi. Herkes kendinde duyduğunu ifade edecek kadar san'atkâr olmalıydı. Heyhat, kendi tec-rübelerimizde, şua'lar duygularımıza yetişibili-yor, fakat kendilerini ifade edebilecek iktidarı husule getiremiyor.

Şair o kimsedir ki onda bu kuvvetler mü-vazene halindedir; başkalarının ancak hayalin-den geçen şeyi gören ve tutan kimsedir. Almak ve vermek iktidarı onda en yüksek derecededir.

Şair güzelliği temsil eder. Güzellik diyarında hükümdardır ve merkezde durur. Çünkü âlem boyanmış veya süsletilmiş değildir, aslından, ezelden güzeldir; şair de bihakkın bu âlem içinde imparatorudur.

Materyalist tenkît el hünerini ve faaliyeti insanların birinci meziyeti sayar ve söze değil işe bakılır gibi kaidelerle söyleyeni istihfaf eder; şairlerin tabii olarak söyleyenler zümresini teşkil ettiklerine ve dünyaya söylemek için geldiklerine bakmaz. Fakat Agamemnon'un zaferleri ne kadar kıymetli ve takdire layık ise Homer'in de sözleri öyledir. Şair kahramandan veya hakimden geri kalmaz; onlar nasıl kendiliklerinden hareket ediyor ve düşünüyorsa o da kendiliğinden söylenmesi lazım gelen şeyi söyler; diğerlerini, asli unsurlar oldukları halde, kendisine nispetle tali ve tabi' vaziyetine: ressam stüdyosunda poz veren veya modellik eden şahıslar, mîmara malzeme getiren kimseler menzilesine getirir... Şair bilir ve söyler. Yeni şeyleri yalnız şair söyler, çünkü onları yalnız o, daha vuku' bulurken, görür ve tasvir eder. Bizim şair dediğimiz, şairlerin hünerine veya aruz san'atine malik kimseler değildir; biz hakîki şairi kast ediyoruz.

Bizim şairler teganni eden hüner sahibi kimselerdir, fakat musikînin çocukları değildir. Onlara göre tez (mevzu) tali, nazmın kusursuzluğu aslidir.

Bir şîri şiir eden vezin ve kafiye değil, fikirdir: o derece iptila veren, o derece canlı bir fikir ki bütün canlı mahlûklar gibi bir mîmarisi olur, vezinli kafiye sözden olan bu mîmarisi ile tabiatı yeni bir mevcut gibi süsler.

Fikirle şekil zaman itibariyle müsavidir, fakat doğuş ve oluş itibariyle fikir şekilden eveldir. Şairde doğan yeni bir fikir başkalarına açılacak bir tecrübedir; şair onu bize kendi duyduğu gibi söyleyecek, herkes o servetten kabiliyeti kadar istifade edecektir. Her devrin tecrübesi yeni bir îmana muhtaçtır, ve âlem daima yeni bir şair bekler. Tarih şehadet eder ki bir şairin doğuşu tarihin en esaslı hadisesidir. İnsan, pek çok aldanmakla beraber, yine daima bir kardeşin gelişini bekler ki onu elinden tutsun, bir hakîkate götürsün, onun rehberliğiyle o hakîkatı kendine mal etsin.

Ç O B A N

Doğan akşam yıldızı, sönen sabah yıldızı,
Kavalının sesini titreyerek dinliyor,
Vahşi çiçekler biten dağların en ıssız
Bu sesi dinledikçe yüreği serinliyor...

Yüce dağlar, önünde uykuya uzanmışlar,
Sarı tepeleriyle, kızıl yamaçlarıyla,
Gözlerin uzaklara daldı bir gelenmi var;
"Keziban" mı dönüyor sudan, bakraçlarıyla,

Kırda, tozlu yollarda yırtık çarıklarını;
Sürürsün ömrün gibi bir sürünün ardından
Bırak, rüzgârlar öpsün günden yanık bağırını,
O soluk mintanının göz göz yırtıklarından..

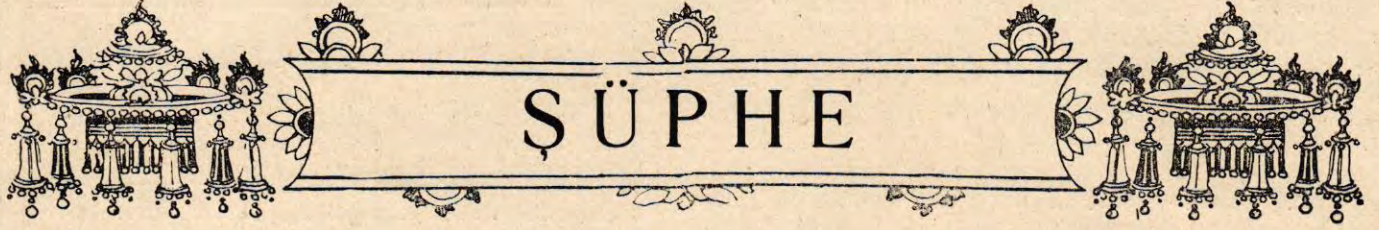
Gözünde anlaşılmaz aydınlıklar var gibi,
Kırların şiirini bakışına yaz çoban!
Yüreğinde menbalar kaynayan dağlar gibi;
Kalbin taş kesilse de yaran kapanmaz çoban!..

FEVZİYE APTULLAH

Ben bir şîri ne kadar büyük bir neş'e ile okurum, o şîri ki ruhuma bir ilham gibi emanet edebileyim! O zaman zincirlerim kırılır, içinde yaşadığım kesif hava tabakaları üstüne yükselirim, o kesif hava şeffaf kesilir; yükseldiğim hakikat semasından kâinat ile, her şeyle olan insanlık münasebetlerimi görür ve anlarım. Bu anlayış beni hayat ile uzlaştırır, tabiatı yenileştirir, her şey gözüme canlanır, ben de ne yaptığımı bilirim.. Öyle bir gün benim için doğduğum günden daha kıymetlidir: doğarken ancak canlı bir mahlûk olarak dünyaya gelmişim, şimdi hakikat ve ilim semasına uçmağa dâvet olunurum.

Kâinat ruh aynasından aks eden hayaller suretinde insana mâlum olur. Biz arza, yıldızlara, fizik ve kimya mevzularına hislerimizle, kendi kendilerine mevcut varlıklar nazariyle bakarız; onlar hakîkatte bizim için bizdeki varlığın doğurduğu neticelerdir. İlim insan varlığının hatve hatve, derece derece yükselmesiyle tahakkuk eder, yahut ilim kendimizi bilmenin alametidir. Tabiatte her şey ruhun bir meleğine mukabildir, bir hadise henüz karanlık kalıyorsa sebebi şudur ki onu müşahede edenin

(Devamı 76 ncı sahifede)

Yazan: *MEBRURE SAMİ*

MÜNİRE NİN çok zengin bir mısırlı ile nişanlanacağı söylenirken, birden bütün Şişli salonlarının dedikodu fırınına ateşleyen yepyeni sözler çıktı ortaya :

— Münire “Nar Bülbülü” muharriri ile evleniyormuş!

* *

— Haberiniz varmı? Münire nin, babasıyla arası açılmış. Kızının o zengin mısırlıyı tepip hocası ile -hem de, düşünün rica ederim, bir edebiyat hocasıyla -evler-meğe kalkışmasını adamcağız bir türlü hazm edemeyormuş.

* *

İştittinizmi? Münire nin nikâlı olmuş bile... Ne dün yapmışlar, ne davet! Bu işte ne oldu ise mısırlı ile ortaklaşa işler görmeğe kalkışan bey pedere oldu...

* *

— “Nar Bülbülü” muharriri için kadın düşmanı demiyorlarmı idi kuzum? Hem çok azametli bir adamdı.. Nasıl oldu da kendinden zengin bir kız aldı?

* *

— Haberiniz varmı? Münire ile kocasının nereye gittiklerini bile bilen yokmuş... Bostancı da kuytu bir yere çekilmişler.. Evlerinden içeri kimseleri sokmayorlarmış.

* *

— Şaşılacak şey doğrusu! Hiç de Münire den umulmazdı... Eğlenceyi, süsü ne çok seven bir kızdı o...

* *

“Nar Bülbülü” romaniyle kendini her sınıf halka tanıtan ve çok sevdiren Hami Kenan ın hiç bir zaman evlenemeyeceği söylenirken, birden Babıâlinin şu son günlerde hızı tavsayan dedikodularına yepyeni bir sermaye çıktı.

— Çocuklar, bizim Bülbül kafese giriyormuş, duyduğunuzmu?

— Bekledi bekledi ama, turnayı gözünden eyi vurdu. Kızın babası dehşetli zenginmiş, birader.

* *

— Ne de yüksekte atardı, benden üstün, benden paralı kız almam deye...

— Öyle demeyin, çocuklar... Kızın parasında hiç gözü yokmuş onun... Baksanıza, almışlar başlarını ta nereşlere gitmişler... Kız zaten babasıyla bozuşmuş... Sade Hami nin kazancıyla yaşıyorlarmış...

— İstiklal harbine dair yeni bir eser hazırlıyordu...

Güya Vekâletin açtığı müsabakaya girecekti... Şimdi zor bitirir eserini... Dedim ya Bülbül dut yedi demektir!

* *

SEVGİNİN büyüğü, akasyalarla ergavanların sardığı o deniz kenarındaki küçük beyaz evciğin kulaklarını bütün bu dedikodulara tıkamış, gözlerini de kendi âleminin dışındaki karanlıkları göstermemek için sıkı sıkı perdelemişti.

* *

Mepteplerin yaz uykusuna daldıkları aylarda, Hami tam istediği gibi çalışabilmiş ve 20 gün evvel, son eseri, “Kan ve Ateş” i bitirip Vekâletin açtığı müsabakaya yollayabilmişti.

Evleneli de tam on ay olmuştu.

Halbuki onlar coşkunluk ve uygunluklarını daha ilk haftalarındaki kadar taze ve pürüzsüz saklıyorlardı.

Sıcak bir Ağustos sabahı ilk “Şimşek” çaktı. Gök bulutlandı. Fırtına uğultusu uzaklardan gelir gibi olmağa başladı.

Hami o gün kuvvetli bir baş ağrısı ile geççe kalkmıştı.

Biraz açılmak ümidi ile bahçelerinin yanındaki koruya çıktı. Ağaçların arasında kendine öyle bir yer seçti ki biraz aşağıda küçük parmaklıkları kapılarını, çiçekleri sulayan karıcığını, kendini göstermeden, görüyordu.

O aralık postacının bahçelerinden içeri girip Münire ye bir mektup uzattığını da gördü.

Karısı zarfı aldı. Başını salladı. Müvezzii bir şey söyleyerek savdıktan sonra etrafına korka korka bakındı. Biraz düşünür gibi oldu. Sonra telaşla kâğıdı açtı, okudu. Gözetlendiğinin hiç farkında olmadan da mektubu büküp koynuna soktu.

Hami, gayritabii denecek kadar kıskanç ve vesveseli bir erkekti. Kıskanmak onun için âdeta bir ihtiyaç, bir gıda yerini almıştı.

Münire yi bütün eski muhitinden, o patırtılı gürültülü, lüks ve salon hayatından bu kadar uzak ve yabancı bir köşeye götürdüğü, yaşayış tarzlarını onun ne kadar da candan benimsediğini gördüğü halde bile, yine de kendi kendini yemekten geri kalmıyordu.

Hami zaman olurdu ki karısını değil bir insandan, bir ahbaptan, hattâ eşyalardan, çiçeklerden, kitaplardan, ölümlerden bile kıskanırdı.

Münire nin, yıllarca evvel gözlerini yummuş musiki

san'at ulularından hayranlıkla bahs etmesine bile tahammül edemezdi.

— Bu küçük mektup alma sahnesi onda garip bir ürperti uyandırdı. Biraz ağaca yaslandı; bekledi. Münire kovasını brakmış, eve giriyordu.

Hami de arkasından indi. Tek katlı evin etrafında bir iki kere dolaştı. Münire nin sesi mutfaktan geliyordu; hizmetçiye bir şeyler söyleyordu. Hami geldi, dışardan pencereye yaslandı. Karısının arkası dönüktü. Başını birdenbire çevirince beklemediği bir anda Hami yi gördüğü için ürktü, sıçradı:

— Bravo sana!... Ne korktum! Koruda değilmi idin sen, nerdeydin? diye telaşla sordu.

— Ne vardı korkacak? Şimdi geldim işte... Yavaş da yürümedim ki...

Kocasının dik dik bakışına ne mâna vereceğini bilemeyen Münire:

— Başın nasıl? Açıldın mı biraz? dedi.

Hami baktı, baktı.. neden "Nar Bülbülü" diye sevdiği karıcığının yanakları ta göğsüne kadar kızarıyordu bugün?.. Neden gözlerinin içinde acayip bir parlaklık vardı?

— Ne var ne yok?... diye sordu. Bekledi.

— Hiç! Ayşe kadınla, ne pişireceğini konuşuyorduk... Yarın için...

— Yarın ne var ki?

— Yook... Bir şey var diye değil...

Hami yine bekledi.

"Mektuptan bahs edecek, şimdi bahs edecek. Ne diye saklasın benden?... Saklaması için ne sebep olmalı ki..." diye düşündü.

— Eee ey sonra, canım? dedi.

Münire:

— Sonrası bu kadar işte, ne olsun ki neneçigim! diye güldü.

* * *

— Sonrası bu kadar işte!

Hami öğleye kadar, beyninin sızıları içinde hep bunu duydu.

Telaşla kâğıdı açtı, okudu.

Yemekte dayanamadı... Nihayet sordu:

— Bugün postacı gelmedimi, kuzum?

Gözlerini delercesine dikti kara elmaslarına:

Münire kocasını şaşırtan bir komediyen tavrıyla kaşlarını kaldırdı:

— Yoo... Ne mü-nasebet! dedi.

* * *

BAŞININ ağrısını bahane ederek, yatağa girer girmez gözlerini yumdu.

Münire de "Allah rahatlık versin" demek için yanaklarına değen dudakların isteksizliğini, onun rahatsızlığına bağışladı.

Hami ile Bülbülünü, birbirlerine bu kadar yakın oldukları şu anda ayıran hem de çok çok ayıran üçüncü bir varlık, koca bir yalan vardı aralarında.

* * *

Hami yumulu gözlerini sıkıyor, dişlerini sıkıyor, kafasının içinden gönlünü en acıtıcı şüpheleri taşıracak olan cehennem kapaklarını açtırmamak için geriliyor, katlaşıyor, başka şeyler düşünmek, karısının yalanını tefsir etmek istedikçe büsbütün sinirleniyordu.

Geç vakitlere kadar uyuyamadı. Zaman zaman, baş uçlarındaki lambayı yaktı, karısının nefesini duyacak kadar yüzüne eğildi, bu kapalı gözlerin altındaki gizli şeyi çıkarıp deşmek istercesine onlara sokuldu, sokuldu.

Bir aralık o kadar dayanılmaz bir bunaltıya kaptırdı ki kendini, kalktı, komodinin, dolabın çekmelerini ka-

rıstırdı, karısını uyandırmak korkusunu bile unutarak uyuyan eşyaların hepsinden gecenin sessizliği içinde uzaya uzaya yayılan gürlütüleri gıcirtılar çıkarttı.

Duramayordu. Bu vuzuhsuzluğa dayanamayordu. Karısı ona yalan söylemişti. Uyandırıp bunu sorması lazımdı. Yatağa sokuldu.. Kenarına ilişti, elini uzattı, omuzunu dürttü.

Münire uykusunun içinde gülümseyerek :

— Nencim..Canım, kocacığım benim!.. deye sayıkladı.

Bu tatlı fısıltı Hami nin kulaklarından, ta içine, okşayıcı nefesler üfleyerek geçti. Sabahtan beri gönlünü ezen şüphelerin kara hayaletleri bu güzel sesin büyüklüğü ile erir silinir gibi oldu... Ve sanki bir el, sade sevgiden, duygudan yağrulma bir el geldi, onun yanına alına değdi, şakaklarına bastı, içini şimdiye kadar geçirdikleri ışıklı günlere çevirtti, göz kapaklarını sıvazladı... Kafacığını uyuşturdu.

* *

HAMI ertesi sabah, gözlerini açtığı zaman o güne kadar hep uyanınca yanında görmeğe alıştığı kıvrıcık siyah saç kümesini bulamadı. Bir müddet, küçük kuş tüyü yastıkta kalan çukura baktı.

Bu boşluğu okşamak ister gibi elini kaldırırken birden gözlerinin önünde bir sabah evvelki yalan sahnesi canlandı, postacıyı sorduğu zaman :

— Yoo... Ne münasebet! deyen sesi, kulaklarında bütün o yumuşak aldatıcı ahengiyle yeniden işitti.

Tam o aralık odanın kapısı yavaşça açıldı. Münire gülümseyen bir çehre ile girdi, ayaklarının ucuna basarak ona yaklaştı. Hami nin arkası kapiya düdüktü. Uyuyup uyumadığını görmek için karyolaya dizini basıp kocasına doğru eğildi.

Açık gözlerin hâlâ ona dönmediklerini görünce, sitemli sitemli :

— Karıcığın dönüp de bonjur demeye üşenen koca tenbelim benim! deye işi şakaya vurmağa çalıştı.

* *

Hami kahvaltı ederken yine bir aralık şüphelerini, kışkanlıklarını unuttur gibi oldu.. Ama biraz sonra karısında gördüğü acayip tavırlardan, sebebini anlayamadığı taşkınlıklardan, kahkahalardan, telaşlı telaşlı hazırlanmalardan tekrar kuşkulandı.

Münire, Ayşe kadının başından ayrılmıyor, kendi eliyle tatlılar pişiriyor, şarkılar söyleyor, salatalar yapıyor, her haliyle çok istediği bir şeye - kim bilir belki de birine! - hazırladığını gösteriyordu.

Nitekim öğle sofrasında, - nedense! - pişirilen yemeklerden hiç birinin yetişmediği söylenildi. Neden bunları Münire akşama saklıyordu? Hami yine baş ağrısını bahane etti, yemekten sonra yazı odasına çekildi. Eline hangi kitabı aldı ise beşinci satırında gözleri daldı, hep içini burgulayan muammayı halle çalıştı.

Bir aralık Münire nin, bahçeden; sesini işitti. Pancorları aralayarak baktı. Karısı kendine en çok yaraşan lalle desenli vual elbisesini giymiş, bir şarkı rırıldanarak çiçek topluyordu.

Bunda Hami yi bu kadar öfkeliendirecek, kuşkulandıracak ne vardı değilmi?

Biraz sonra genç muharrir de kendi kendine bunu düşünerek :

— Bir yalan söyledi deye artık ben de her hareketine kötü bir mâna veriyorum... Delimiyim neyim! deye söyleniyordu.

Ne yazık ki içine dolan bu son eyilik hamlesi oldu.

* *

KİTABINA zorla biraz dalabilmişti ki, Münire koşa koşa geldi. Yazı odasının kapısını açtı, sevinçle :
— Kim geldi biliyor musun? Sacit! Bizim Sacit! Ankara dan evvelsi gün mü ne gelmiş.. Bak hemen de bizi aramış, dedi.

Büyük dayısının oğlu idi bu Sacit. Karısının akrabaları içinde Hami, en az da bu çocuğu severdi. Münire ile Sacid in bütün çocukluları beraber geçtiği için, bir resim parçasından, bir küçüklük hikâyesinden doğan öyle hatıraları vardı ki, Hami bunları paylaşamadığı için kendi kendini yedi. Onun için de Sacid in lakırdısını bile sevmezdi.

Evlerine kimseleri çağırmadıkları halde neden tutmuş da bu çocuk Ankara dan gelir gelmez onları görmeğe kalkışmıştı!

Yüzünde beliren kara gölgeleri karısına göstermek için başını, sanki bir şey arayormuş gibi yazıhanesinin çekmelerinden birine eğdi :

— Ya!... Ne eyi etmiş.. Haydi sen git, ben de geliyorum şimdi, dedi.

Her vakit onun en küçük bir kaş oynatışından bile hoşnutsuzluğunu veya sıkıntısını sezip anlayan Münire ye bu aldırnamazlık da nereden gelmişti bilinmez. Sadece :

— Uzama ama... Çabuk gel.. dedi ve çıktı.

Hami bir müddet arkasından baktı. Ellerini başına götürdü. Şakaklarını sıktı.. sıktı, ve birden titredi. Bulmuştu! İşte nihayet bulmuştu!

Dünkü saklanan mektup Sacit dendi. Bu muhakkaktı! Sacit bu mektupla Münire yi görmeğe geleceğini haber vermişti.

Peki, neden karısı bunu Hami den saklamıştı? Neden yalan söylemişti? Neden bütün yaptığı hazırlıkların sebebini de anlatmamıştı?

Hele neden o vual elbisesini giyip bahçede çiçek toplamıştı?

Hami olanca kuvvetiyle kafasını sıktı. Düşündü.. En korkunç kara hayallerle gönlünü ezdi, hırpaladı.

Birden karar verdi.

Hiç bir şey belli etmeyecek, dünden beri etrafında kurulan yalan dolu komedinin sırrını eyice anlamak için onlara asıl yüzünü göstermeden gülecek, konuşacak, işi aptallığa vuracaktı.

* *

YANLARINA girdiği zaman, birden susup, Münire nin kızardığı Sacid in de şaşkın bir tavırla ayağa kalkıp ona elini uzatmak için yürürken kekeler gibi olduğu hiç de gözünden kaçmadı.

Bununla beraber en çok söz bulan yine Hami oldu, konuşuyor, hem de karısını gizli gizli süzüyordu.

Münire nin helecanlı bir hali vardı. Bir türlü yerinde duramıyor, kalkıp vazolardaki çiçekleri küçük küçük fiskelelerle düzeltmeğe çalışıyor, elbisesinin kıvrımları ile

oyuyor, sık sık dışarı çıkıp giriyor, piyanonun yanından geçerken tuşlara, kahkahalar gibi taşan, fıskıran akorkarla basıyor, her hareketi, her kıvılcığı ile neşe, sevinç içinde olduğunu anlatıyordu.

Sandal gezmesi teklifini ortaya ilk atan da yine o oldu:

Kocasına tatlı bakarak hep o aldatici yumuşak sesiyle:

— Nennem benim.. Bu akşam öyle güzel bir gurup olacak ki.. Yemeğe de daha çok vakit var.. Bizi denize çıkarmazmısın biraz?.. Sacit de kim bilir ne kadar hasret kaldı Ankara da su yüzüne... dedi.

Bu cümle nin başlangıcı ile Hami nin içine dolan istek, son sözlerle kırbaçlandı. Odaya girerken takındığı maskenin ipleri birden kopuvermişti. Çatık kaşlarla:

— Olur... Gidip kayığı hazırlatayım... Siz de gelin arkamdan... dedi.

Çıkıp kapıyı kapadıktan sonra bir an durdu, sonra kanadı tekrar birden açtı.

Münire gözlerinde sinsi bir gülümseme ile, dudaklarını oynatarak başını yukarı doğru sallıyor, Sacit e: - "Anlamadı!" der gibi işaretler yapıyordu.

Hami bunu bütün acılığı ile gördü, anladı, fakat yine belli etmemeğe çalışarak:

— Sırtına hırka giymeği unutma.. Akşamları artık serin olmağa başladı havalar, bu incecik elbise ile sonra dönüşte üşürsün, dedi.

* * *

Hami küreklere geçmişti. Münire ile Sacit de yanına oturmuşlardı.

Suskunluk bu defa Hami ye çökmüştü. Cıvı cıvı öten de "Nar Bülbülü" idi.

Neler anlatıyordu neler..

Arada sırada, sanki kocasının sessizliğini mâzur göstermeğe luzum varmış gibi:

— Hami nin kürek çekerken konuşmamasını ben isteyorum... Çok hızlı çekiyor de, bir de konuşursa nefesi yorulacak deye kerkuyorum.. diyordu.

Rüzgâr başına sardığı ince örtünün uciyle oynuyor.

Rüzgâr başına sardığı ince örtünün uciyle oynuyor, bu ipek parçasını vakit vakit Sacid in yüzüne, saçlarına, boynuna değdiriyordu.

Hami sanki karşısındaki gencin yüzünde dolaşan, karısının elleri imiş gibi titizleniyor, görmemek için başını çeviriyordu.

Yine böyle bir dakikada, gözlerini onlara döndürdüğü zaman, Münire nin elini Sacid in dizini okşarken gördü.. "Nar Bülbülü" küçük kırmızı gagasını da eyice yaklaştırmış ona bir şeyler fısıldıyordu.

Hami, bu bir an sürmeyen sahneyi, tamamen gördü bile sayılamaz. Fakat küçük beyaz elin o dizden kalktığını kırmızı güzel dudakların o kulaklardan çekildiğini eyice fark edebilmişti.

Ondan sonra da beynine sıcak sıcak, âdeta yakarak bir şeylerin çıktığını, şakaklarının zonklayarak attığını duydu. Deli hamlelerle durmadan, kürekleri çatarak çekiyor, sahilden epeyce uzaklaştıkları halde açıklara doğru neden böyle hızlı hızlı gittiklerini bilemeyen Münire ile Sacid in korku dolu gözlerinden başka bir şey görmeyordu.

Münire nin küreklerden sıçrayan sularla ıslanarak:
(Devamı 77 nci sahifede)

Almanyada Tiyatro

JEAN GIRAUDOUX dan

ALMANYADA tiyatro belediyelerin tercihan ehemiyet verdiği abidedir. Daima yeni veya yenilenmiş. Tiyatroya latif, gönül açan yollardan gidilir, istasyona veya banyo havuzlarına gidildiği gibi. Buraya da yıkanmak için, buraya da başka yerlere gitmek için gidilir. Fransada Roma mükâfatını kazanmış genç mimarların tasarruf sandığı karnesini koyduğu çantada Almanyanın her genç mimarı bir tiyatro planı saklar; kemal yaşına giren her Alman mimarı mutlaka ya bir tiyatro inşa etmiş veya birini yeni san'atın icab ettirdiği tâdilatla değiştirmiştir; nasıl ki inşa ettiği şeyler arasında bir stadyum veya bir amele bahçesi de varsa..

Almanyada tiyatro şerefli bir müessesedir. Lesing ve Göte den beri terbiyenin, muhayyilenin müşterek evi, ve Wagner onda bütün san'atları mezc ve terkib ettiği zamandan beri de, san'at terbiyesinin evidir. Her Alman tiyatrosu, en ücra bir vilayette de olsa, Fransanın Komédie Française i gibidir, yani bir hars müzesidir; şehrin ne kadar yeni ressamı, nakkaşı, mimarı varsa hepsinin de atelyesidir.

Tiyatro ve tiyatroya taallük eden her şeyin Almanyada yarı mukaddes bir seciyesi vardır. Orada büyük ziyaretgâhlar tiyatrolar sebebiyle Bayreüth veya Oberammergan dır. Bir saksonya şehrinin basit tiyatrosu otuz milyondan fazlaya mal olmuştur.

1913 de Almanyanın 223 tiyatrosundan 99 u belediyeler veya hükümet tarafından idare olunurdu. Muharebeden sonra, askerî bütçelerden tasarruf edilebilen tahsisat hep tiyatroya, sporlara ve halkın serbest zaman kültürüne verilmektedir.

Fransada isimleri mahdut birkaç meşhur ve aristokrat aktör ile isimleri hatırda kalmayan sayısız plebyen aktörler vardır; Almanyada aktörlerin bu aşağı tabakası yoktur, kuvvetli ve müreffeh bir aktörler burjuvazisi vardır.

Almanyada konservatuvardan şahadetname almamış hiç bir san'atkâr bulunmaz, çünkü konservatuvaryoktur; *turne fareleri* denilen aktörler de bulunmaz, çünkü turne yoktur. Her şehirde sabit tiyatro ve daimi trup mevcuttur. Almanyada seyirciler san'ata aşık ve sadıktır; tiyatroları idare eden

şehirler ve diğer heyetler sahnelerin mütemadi değişikliğini iltizam ederler; o derece ki Almanyanın hali-hazır tiyatro muharrirleri bu umumi yenilik arzusunu tatmine kâfi gelemiyor; klasikleri ve başka memleketlerin meşhur tiyatro piyeslerini de oynamağa luzum hasıl oluyor.

Fransada ancak Komédie Française ve Odeon Fransız klasiklerini oynadığı halde Alman sahnesi beynelmilî tiyatronun hakikî organı halini almaktadır. Bu hususta aşağıdaki rakkamları söylemek kâfidir; 1904 den 1930 a kadar Max Reinhardt üç bin defadan ziyade Shakespear i, bin beş yüz defa Bernard Shaw u, beşer yüz defa Tolstoy ile Strindberg i, dört yüz defa Molyer ile İpsen i oynamıştır; bu müelliflerin bütün Alman sahnelerinde kaçır defa oynandığını bulmak için ise bu rakkamlar yirmi ve otuzla zarb edilmelidir. Yirmi senede Shakespear in altmış bin defa oynandığı bir memlekette halk ne zengin bir muhayyile terbiyesine mazhar olur? Geçen ay (teşrinisani 1931) Berlin in belli başlı yirmi sahnesinde altı Fransız, iki İngiliz, iki Macar, üç Rus piyesi oynanmıştır. Operaların ve operetlerin de repertuarından aynı seçmeciliğin (électisme) bulunduğunu söylersem Alman sahnelerinin mass ve temsil kudreti hakkında bir fikir vermiş olurum.

Alman tiyatrosunun bütün bu kalitelerine seyirci halkın da vasıfları ilave olunmalıdır: tiyatroya aşık olduğu kadar sabırlı, tercih ettiği san'atkârlara sadık olduğu kadar nagihani heyecanlara da haristir. Fakat Almanyada en büyük muvaffakiyeti temin eden amel vaz'ı-sahneye verilen ehemmiyettir; bu cihet Fransada ihmal edilerek en büyük ehemmiyet edebî hassasiyete verilmektedir.

Almanyada vaz'ı-sahnenin yirminci asr tarihini taslak olarak çizmek bile uzun bir konferans serisine tevakkuf eder. Yirmi sene evvel sahneye vaz' edenin mevkii pek ehemmiyetsiz iken şimdi o, sahnenin kralı olmuştur. Mevcut dekorları piyese ve el altındaki aktörlere göre uydurup yakıştırmaktan başka bir vazifesi yokken Margerit in kuyu si-perinden Jüliyet e balkon yapmağa savaşıırken rejisör şimdi mutlak yaratıcı rolüne çıkmıştır.

Tiyatro dekoru san'atların en âlisidir. Resim,

oyma, musikî ve diğ̈er san'atlar ancak onun hiz- metkârlarıdır. Tiyatro dekoru san'atı eski ve bah- tiyar asırların mîmarisi yerine geçmiştir. Semira- mis veya Teodos zamanında bir sarayın inşası san'at erbabına nasıl bir ilham menbaı idise şimdi de bir tiyatro temsili için yaratılan o da- hilî şatolar, o sıcak limonluk sarayları aynı il- hamlar menbaıdır; halk da, onların içinde, eski za- manların saray ve mâbetlerinde hiss edilen kutsi ta- hayyülû duyar. Tiyatro dekoru bir şatodur, öyle bin senelik değıl muvakkat bir şato; yüzüncü gü- nüne ancak müstesna hal- lerde irişir; ve işte bu kı- sa ömrü ona hakîkî mîmar- inin veremeyeceğı o in- filaklı ve değışikliğı gü- zellikle tezyin edilmesine müsaade etmektedir. Bütün renkler, bütün dumanlar, bütün görünüşlerle mü- cehez olan mîmar-rejisör her mîmarinin prensipi ol- mak lazım gelen ihtira- sa, muhayyile cinnetine kendini terk edebiliyor. İst- enildiğı zaman durdurulan bir güneş, sesle yüksel- mesi kumanda edilebilen bir peyizaj, dolaşabilen binalar ve abideler, hâsılı her mîmarın iktidarında olmadığından dolayı müte- hassiri olduğı bütün inşa unsurlarından rejisör istifa- de ediyor.

Demokrasi ile bu renk ve şekil safahatı arasın- da bir zıddiyet var gibi görünüyor, fakat rejisör bundan ürkmeyor, bilakis. Halk, tiyatro lüksünün bu zenginlikleri muvakkat ve kendisine ait olduğı için deyecek söz bulamıyor.. Böyle bir tiyatrodan istifade eden Alman, en betbaht günlerinde bile, akşama kendini şah tahayyül edebileceğinden emin bir dilenci zihniyetini bulabiliyor. Her Alman tiyat- ro biletlerine tehalükle abone olur, çünkü o bilet- ler ona bir hafta veya her akşam için merdivenle- rinde halis Acem halıları döşenmiş bir yalancı ev temin ederler, öyle bir yalancı ev ki şimdi demir ve ağaçtan mobilye içinde iken on dakîka sonra,

baktığımızı, bunlar som sırmadan bizans mobilyesine tahavvül ediverir.

Rejisörün daha az istipdat ile olmayarak tâkîb ettiğı ikinci prensip şudur; bir piyes oynanmalı, ru- huna nufuz ettirilmelidir. Bir piyes en büyük vu- zuh ve sadakatle seyircilere verilmesi lazım gelen bir mükâlemeli münakaşa değıldir; rejisöre trupun- daki aktörleri kullanmağı müsaade eden bir metin- den de ibaret değıldir. Trup, ne kadar ehemmiyet- li olursa olsun, rejisörün hüküm ve iktidarı altın- daki vasıtaların bir tanesi sayılır, rejisör piyesi ru- huna nufuz ettirecek suret- te temsil etmek için bü- tün vasıtalarını faaliyete geçirebilmelidir. Bundan dolayı rejisör müelliften kat kat muvafakkîyet im- kânlarını temin edecek va- ziyettedir.

Rejisör bir kere pi- yes üzerinde soğuk kanla *kesme* veya *germe* ame- liyatı yapabilir; halbuki müellif eserinin en zaif noktalarının bile kesilme- sinden iztirap duyar. Bu- nun için, ameliyat masa- larının yanından hısım ve akraba uzaklaştırıldığı gi- bi, müellifler de prova tem- sillerinden uzaklaştırılıyor.

Fazlası var; müellif eserin sahibidir amma ya- zarken ne kadar şuurlu olursa olsun onu layikîyle

tantıyamaz. En büyük ispat da eserini mükemmel farz etmesidir. Zaif yerlerini bilmediğı gibi meziyetle- rinde de aldanır. Piyas sadece rejisörün eline hal- ka izah edilmek üzere verilen bir vesikadır. Müel- lif ise onu sadakatle muhafaza edilmek üzere ema- net edilmiş bir metin, bir şiir bilir. Metinler ve şiirler pek nadir mükemmel olurlar ve rejisörün ameliyatından geçen bir piyes muhakkak kazanır. Vaz'ı-sahne edenin vazifesi o vesikanın tercüman- lığını iyi becermektir; piyesin esaslı vasfı trajik mi veya komik mi olduğunu keşf etmektir. Çok muhar- rirler rejisöre getirdikleri dramların komedi hattâ fars olarak oynandığını görmüşlerdir. Bir çok üç perdelik piyes muharrirleri eserlerinin yirmi tabloya

M. Jean Giraudoux.

parçalandığını halk ile beraber seyr etmişlerdir. Müelliflerin itirazları, mutaleaları varsa onları başka bir piyes yâni yeni bir vesika yaratmak üzere saklamaları da muvafık olur.

Rejisörün bu hükümdarlığından pek büyük faydeler çıkmıştır. Rejisörlük bütün nispeten batı ve münferit san'atları - resmi, mimariyi, dekorasyonu tiyatro san'atının faal hayatı içinde sıkı sıkı birleştirmiştir. Bu birleşme sayesinde adi hayat için de yeni bir dekor hazırlanmış, yeni yapılan amele şehirlerinde ve tâmir edilen tahribat sahalarında bu inşa tarzı hakim olmuştur. Tiyatro rejisörlüğü hükümet adamlarını, fabrika şeflerini, şimendifer kumpanyalarının reislerini şehircilik işlerinde ve umumi binaların üslûbunda nazar genişliğine alıştırdı. Tiyatro sahnesi, böylece Almanyada, bütün mimarının mîkyası oldu.

Şimdi, kral rejisör, klasik şaheserleri bile artık mazinin miras braktığı donmuş şekillerde değil, birbirinden farklı muhtelif manzaralar altında vermektedir. Şimdi Alman sahnesinde mesela sıska bir Falstaf, mustaskî bir Hamlet, dev cüseli bir Şerüben görülebiliyor. Reynhardt'ın muhtelif devirlerde, birbirini tamamlayan veya birbiriyle tenakuz eden tekkîlerle Bir Yaz Gecesi'nin rüyası nı sahneye koyduğu görülmüştür. Bu artık iki şair arasında, şur

urlu olarak tercümanlığı deruhte eden şair-rejisörle vesikayı yaratmış olan şursuz şair-müellif arasında bir mücadele halini alıyor.

Almanyada şöhet bulmuş rejisörler çoktur, her birinin kendi nazariyesi vardır, şöhetini de bu nazariye hususiliği ile kazanmıştır. Bu hususta büyük terzilere ve büyük ahçılara benzerler. Rejisörler nazariyeleriyle ihtirash taraftarlar ve muhalifler peyda ederler. Âdeta birer mektep reisidirler.

Almanyada bugünkü rejisörlerin en meşhurları Reynhardt ile Piskator dur. Şöhretleri büyük olduğu nispette nazariyeleri arasında da fark vardır. İlanlarda halk müelliften ziyade rejisörün ismini arar, piyesten ziyade rejisörün bu piyesi nasıl anladığını merak eder.

1918 de muharebe kâbusunu dağıtacak cereyanlar bulmak maksadiyle Almanyanın gençlik namına ne kadar şair ve muhurriri varsa hepsi birden

içtimai mücadele mevzularına atıldılar. Mülkiyet, cinsler, büyük iskandallar yığın yığın roman, piyes ve filmlere mevzu teşkil etti. Tiyatroya komünistler girdi, ve Alman sahnesinde doğrudan doğruya tahrikâtçı bir tiyatronun vaz'ı-sahnecisi sıfatıyla Piskator meydana çıktı. Şimdi sahneye ancak hali-hazırın kaba ve sert hadiseleri taassupla hakimdir. İhtimal ki sahne bu istiladan ancak yeni ve kuvvetli şairlerin yetişmesiyle kurtulabilir.

Reynhardt ile Piskator un vaz'ı-sahne tekkîleri iki doktrin kadar birbirinden ayrıdır. Birincisi Viyanalı bir Yahudi olmasına rağmen, rejisörlükte gösterdiği bütün cür'etleriyle beraber tiyatrodaki müsalemet ve itidal tekkîsini temsil eder. İkincisi, Piskator, ise sirk biçimi tiyatrolarıyla 1930 da pro-

leterlerin sahnesini yaratmış oluyor. Programını kendi şöyle izah eder:

«San'at yok. Yalnız siyaset. Proleterlerin terbiyesi ve tahrikâtı.»

Kendisiyle görüşen Bernard Zimmer e usulünü şöyle anlatmıştır:

«Tiyatro nari bir silahtır. Dekor, aktörler, musikî, sinema, tenvirat, bütün iktidarım altındaki vasıtalar bu silahın mermileridir. Bunları topluyor, yoğunuyor, halkın üstüne atıyorum. Metin mi? Metin de öyledir. Sözleri de cephanesi gibi kullanma-

lıdır. Mesela Raspotin piyesinden yalnız iki tablo sakladım, on altı tablo kendim ilave ettim. Müellif mi? Müellif halkı tanımaz. Ben artık tamamıyla bitmiş olarak getirilen piyesleri kabul etmeyeceğim. Bizim için muhafazası istenecek metni ne kadar az olursa piyes de o kadar eyidir.»

İşte Piskator bu prensiplerle, sahne üzerinde, alelade figüranlar değil sahiden vak'aya karışanlardan ordular seferber eder, aktörlerle maryonetleri birbirlerine katar; renkli ziyadan, sinemadan, merkezi sahneden ve seyyar sokaklardan istifade eder. Kâmilin şeffaf camdan bir tiyatro rüyasını her yerde tâkib eder; bütün Berlin i kıyاملardan ve kıtalardan seri seri temaşalara koşturur; ve bütün oyunlarda kahramanlar ikinci Giyom, Troçki, ikinci Nikola, Mareşal Foş, Libkneht ve petrol kralı gibi hakikî tarihî şahsiyetlerdir. İşte Piskator ile yeni proleter tiyatrosunun en yüksek noktasma erişilmiş oluyor.

M. Max Reinhardt.

J. B. Chardin in tablosu

MUHİT in İlaveri

BULAŞIKÇI KADIN

Yeni Bir Muharebe Filmi

NIEMANDSLAND (KİMSENİN OLMAYAN MEMLEKET)

*Kimsenin olmayan memlekette,
beş asker müsterih bir ha-
yat tanzim etmişlerdir.*

*Yahudi terzi cepheye gelirken,
evlendiği zamana ait bir
fotografiyi de berabe-
rinde getirmişti.*

*Fransız ve Alman harp içinde olduk-
larını hatırlıyorlar.*

BÜTÜN Berlin bu fil-
mi seyr etmeğe ko-
şuyor.

Sahneye koyan Viktor Privas isminde bir Rustur. Senelerden beri Berlin fi-
limlerinde rejisörlük ede-
rek şöhret kazanmıştır, bu
eseri bütün Alman mü-
nekkitlerinin ittifak ile tak-
dirine mazhar olmuştur,
senenin en büyük muvaf-
fakîyeti sayılmaktadır. Fi-
lim tamamiyle san'atkârın
şahsi eseridir.

Mevzuu

Beş isimsiz şahıs: bir Al-
man (marangoz), bir Fran-
sız (makinist), bir İngiliz
(Büro kâtibi), bir Zenci
(Beynelmîlel dansör), bir
de küçük Yahudi (terzi).

Umumi harpte bunlar
ayrı ayrı kışlalarda, ayrı
bayraklar altında askerlik
hayatına atılıyorlar. Mu-
harebe ilerleyor, dramla
başlayan oyuna komedi ka-
rışıyor. Yaralı olan İngi-
lizle Yahudinin kurtarıl-
ması bu beş şahsı mahsur
bir Kanya içinde bir ara-
ya getiriyor, birbirleriyle

tanıştıırıyor. Dışarda obuslar patlıyor, kurşunlar vızlayorken
içerde bambaşka bir hayat sürüyor: münakaşalar, harp mes'-
uliyetleri, tekrar sakin muhavereler, bir arkadaşlık hayatı.

Zenci aççılık ediyor. Fransız şarabını, İngiliz bisküvi-
lerini ortaya koyuyor. Dünya muharebesinin en şiddetli
anlarında bu «Kimsenin olmayan memleket» de asayiş hü-
küm sürüyor. Müşterek yemeğin dumanı tütüyor. Top ses-
leri dinince bu barışık insanlar tüfek dipçığı ile dikenli
telleri parçalıyorlar. Bütün Berlin in alkışladığı bu filim-
de çok kuvvetli san'atkârların rolleri vardır.

JAPONYA VE JAPONYALILAR

Büyük muharebeden sonra, dünyaya, ilk defa olarak harp halini iade etmek tehlikesi Japonyanın Mançurya seferinden çıkıyor. Bu memleket ve ehali hakkında gördüğümüz bitarafane bir tetkiki hülasa ediyoruz. Tetkikin mnharriri G. E. Sokolski on dört sene kadar Japonya ve Çinde gazete muhabirliği etmiş, makalesi New York Timse Magazine de çıkmıştır.

JAPONYA küçük bir adalar grupundan teşekkül eder. Yalnız bu tek vak'a memleketi ve halkı anlamak için lazım gelen anahtar verir. Asıl Japonya 145 bin mil murabbai sathındadır, bu itibarla Kaliforniyadan daha küçüktür. Fakat Amerikanın onda bir sathında olan bu eraziye ehalesinin yarısından fazla insan sığışmaktadır. Nufusu: 64,000,000 dur.

Japon adalarının tabii zenginlikleri yoktur. Dağlık ise de mâdenleri pek azdır. Manzaraları fevkalâde güzeldir, fakat ehalesini geçindirecek hububatı yetiştirecek kadar münbit ve düz yerleri yoktur. Etrafı denizle kaplanmıştır, denizden çıkan gıdalar mebzuldür; fakat fırtınaları müthiştir; afetlerin en büyüğü olan zelzeleler ise daimi tehlikesidir.

Zarif ahşap evleri birer san'at eseri, sadeliğin mükemmel numunesidir. Bir an içinde, hareketi-arz olur, her şey yıkılır, Japonyalılar tekrar yuvalarını kurmağa başlarlar. Toprağın her karışı halkın kanı ve teriyle yoğrulmuştur. Kendilerini kadere teslim ederek çalışırlar, çünkü tabiatın bir soluğu ile bütün çalışmalarının heba olmağa mahkûm olduğunu bilirler.

1923 senesi Eylülünün birinde Tokyo ya gitmiştim. Saat on bir buçukta şehir her zamanki gibi kara bulutlar altında ve fa'al bir hayat içinde idi... Öğleye iki dakika kala yer sarsıldı, birkaç saniye içinde bütün şehir ve memleketin büyük bir kısmı harabeye döndü. Birden, Japonya birinci sınıf devletlerden iken ikinci sınıf bir

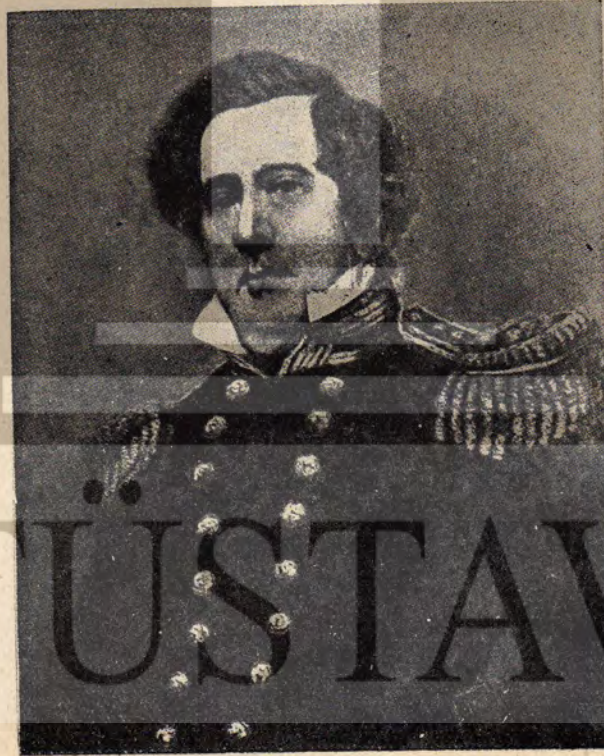
memleket haline tenezzül etti. O gece halk sokaklara dökülmüştü. Çocuklarını arayan ana ve babaların sesleri, ana ve babalarının isimlerini bağırarak yavruların feryatları işitiliyordu; fakat o hal içinde bile intizamsızlık yoktu. Facia, felaket, karanlık Japonlara kader disiplini vermiştir. Hemen ertesi sabah tekrar yapıya, yuva kurmaya giriştiler: tıpkı boradan karıncalıkları yıkılan karıncalar gibi...

* * *

JAPONYANIN modern bir memleket haline gelmesi askerî gayret ve vatan muhabbeti sayesinde olmuştur. Seksen sene evvel Japonya meçhul bir küçük krallıktan ibaretti; onunla Hollandalılar arasında ticari münasebetler vardı. Amerika komodoru Perry Japonya sularında yaptığı bahri ziyâkin icbarıyla memleket bütün dünyaya açılmıştır. Bunun üzerine Japonya derebeylik usulünü lağv etti, İmparatorluk kalmakla beraber

büyük bir millet olmaya karar verdi. O zamanki Japonlar kendi kendilerine "Büyük bir millet olmak için neler lazımdır?" diye sormuşlardı. — Kuvvetli ordu, kuvvetli bir donanma, maddi iktidar. İşte idealleri bunlar oldu, ve bu maksatla çalıştılar...

1895 de Çini harben mağlub ettiler. 1901 de Avrupa devletleriyle müsavi olarak Bokser isyanına karşı ordu gönderdiler, ve 1902 de İngilterenin müttefikî olmuşlardı. 1905 de Rusyayı yendiler. 1910 da Kora yı ilhak

Japonyayı limanlarını Garba açmağa mecbur etmek suretiyle inkılabı sürükleyen Komodor Perry.

Eski bir Japon Muharibi

ettiler. 1914 de büyük muharebeye itilaf devletlerinin müttefikî olarak karıştılar. 1919 da Paris sulh konferansında beş devleti-muazzamadan biri idiler.

* *

JAPONLAR, bütün haklarında yazılan şeylere rağmen kurnaz bir millet değildirler. Beynelmîlî konferanslarda umumiyetle kayb ederler. Parlak muvaffakiyetler aramak mizaçlarına, müstakîl fikirler, projeler ile sürmek disiplinlerine muhaliftir. Bir mesele teşkilat ve sebat ile hall olunacak ise Japonya onda muvaffak olur. Parlak nutuklarla, muhayyile kuvveti ve zihin cevvelanlığı ile hall edilecek ise umumiyetle muvaffak olmaz. Ja-

pon milleti el ile tutulur neticeler elde eden askeri ricalle itimad eder, politikacıların laftan ibaret işlerine ehemmiyet vermez.

Beynelmîlî münasebetlerde Japonlar herkesten hariç tutulmaktan, himayeye ve hususî muameleye talip ve tabî vaziyette bulunmaktan hoşlanmazlar. Mesela Japonlar Amerikaya muhacır göndermek hususunda umumî târi-feye nispeten imtiyazlı bir halden istifade ediyorlar, fakat bu müstesnalıktan kendileri memnun değildir ve umumî kaidenin Japonlara da tatbik edilmesini talep ederler. Bu seciyelerini göze çarptıran diğerk bir misal: Japonya tayyareci Herndon ile Pangborn a karşı fena muamelede bulundu, halbuki Lindberg i dehşetli merasimle karşıladılar. Çünkü iki ilk tayyareci müstahkem mevkî'ler üzerinde uçmuşlar ve fotoğraflar almışlardı, Lindberg in seyahatı ise resmî olmuştu. Birinci misalde ise Amerikaya dost bir millet muamelesi gösterdiler.

Japonlar ve bütün Asya milletleri garplıların kendilerini müstesna bir ırk mevkîinde tutmalarından, ırkî ve millî üstünlük iddialarından usanç getirmişlerdir. Azametli tavırlara tahammül etmezler, hemen onlar da kendi ırk ve milletlerinin üstünlüğünü göstermeğe gayret ederler.

...Japonlar kendilerine, şimdi, tarihî bir şahsiyet arar gibi görünüyorlar. Bu şahsiyet ne olacak, bunu bilmek bir az güç; çelikten, elektrikten ve Konfüçyus tan; Marx ın iktisadî nazariyelerinden ve Şinto dan; şahsî hüriyetten ve cebri içtimai disiplinden bir halita.

Japonyada iptidai kıyafet

Sinir Hastalıkları Mutahassısı Doktor

CAHİT CEVAT

Hastalarını her gün saat 14 den 18 e kadar Laleli de Şair Haşmet sokağı 27 numaradaki muayenehanesinde kabul eder.

Salı günleri meccanen

KOMEDYA-TRAJEDYA

NAHİT SIRRI

SAN'AT hummasını o daha çocukken hiss etmiş, henüz on bir yaşında o hümma ile yanmıştı. Babası onu Manakyan ın tiyatrosuna bir ramazan gecesini ilk defa olarak götürmüştü. Ve sahnede ızdırıp çeken, seven, bir gayeye imanını bağırın insanlar karşısında, temsil sanatının yüksek mahiyetini anlamış:

— Büyüyünce ben de böyle oyuncu olacağım, sözü kat'i bir eda ile ağızından çıkmıştı.

Babası, Babıalü dairelerinden birinde bir kalem müdürü, Üla-evveli rütbeli, sakallı ve göbekli, altın bastonlu ve kelli felli bir Beyefendi idi. İlk önce mümeyyizliğini, müdürlüğünü, sonra da mektupçuluğunu ve müsteşarlığını tahayyül ettiği oğlunun bir oyuncu parçası olmak için izhar ettiği arzuya fevkalade hiddet ve esef etmiş, kendisi gibi bir zattan böyle bir evlat çıkmasına şaşır kalmıştı. Halbuki, bundan evvel çocuk birçok kereler Hasan la Şevki nin tiyatrolarına gitmiş, ve süpürge sapları ile döğüşerek tenekeler fırlatmak ve uzun kollu hırkalara burun silmekle kopartılan kahkaha fırtınaları karşısında, sebeplerini tamamen tayin edemediği bir istikrah hiss etmişti. Fakat bu yeni oyuncuların ciddiyet ve vekar içinde büyük felaketlerle cenkleşmelerine hayran olmuştu. O gece çocuk, karşısında hayatı, içinde yaşadığı hayattan bin bir kere daha heyecanlı ve daha ihtiraslı bir hayatı görmüş, ve bütün bu hayatı kendisine göstermek üzere halk edebilen bu oyuncular için de varlığında hürmet, hayranlık duymuştu.

O ramazan gecesini, evlerine iftara gelen - babası gibi şişman ve kelli felli-iki misafirle beraber Manakyan a götürülmüştü. Locada önde oturmuş, pederi ile misafirlerinin sırf kendisine vermek üzere deye almışken çıtırçıtır yemeğe koyuldukları fıstıklara ve fındıklara el sürmeyerek, iki yumruğu şakaklarında, yaşlı gözlerle oyunu seyr etmiş, sonra tek atlı kupa arabalarıyla Şehzadebaşından Fatih deki konak yavrusu evlerine dönerlerken, babasına:

— Ben de büyüyünce böyle oyuncu olacağım! demişti.

Babası kendisini takdir etmiş ve evde karısına:

— Güzel şeylere maşaallah bizim Fuat pek hevesli. Büyüyünce oyuncu olacağım, diyor, deye dert yanmıştı.

Annesi onu müdafaa ederek demişti ki:

— Aman Bey, çocukların her sözüne kıymet verirmi? Eyiye fenayı bilse çocuk olmaz canım!

— Vallahi bilmem, ben de çocuk oldum ama, asker

olmağa heves ettim, doktor olmağa heves ettim, böyle adı şeylere heves etmedim!..

Oyunculuk sahihten fena, zelil bir şeymi idi? Çocuk bu yeni tiyatroyu parmakları heyecanla birbirine kilitlenmiş, gözlerinden ağır ağır dökülen yaşları silmek hatırına gelmeden seyr etmişti. Sahnede gördüğü felaketlere acımış, zulümlere hiddetlenmiş, adaletin biraz geç de olsa son zaferine sevinmişti. Yüzlerce seyircinin çehresinde de hemen aynı merhameti, aynı hiddeti, aynı sevinci görmüştü. Bütün bu heyecanı yaratmanın zelil ve çirkin bir şey olamayacağını pek güzel hiss ediyordu.

Fuat o geceden sonra imkân oldukça Manakyan trupunun temsillerine gitmiş, Manakyan dan başka Fehim efendi yi, Aleksyan la Şahyan ı, zevç ve zevce Bine-mecyanları, Hekimyan ve Kınar hanımları bellemiş, her birini oyunlarının bütün hususiyetleri ile anlamıştı. Aradan seneler geçtikçe, ilk önce kendisini sadece hayran etmiş olan bu sahnenin bütün zayıf ve kusurlu yerlerini görmüş, kırık iskemlelere kurularak Paris in en zengin salonlarında en müteber ve mühim şahsiyetleri temsile kalkan bu (Mösyö marki) lerle (Madam Kontes) lerin bir bardak su istemek için de türlü heyecanlar taşıyan bir ses kullanmalarındaki gülünçlüğü, hele konuşulan türkçenin berbatlığını anlamakta gecikmemişti. Lakin teknil bu noksanlar hakikatte tiyatronun büyüklüğüne karşı bir delil teşkil edemezdi ki! Bir gün aktör olmak hususunda çocukken vermiş olduğu o kararın imkânsızlığını büyüdükçe her gün daha fazla hiss ediyor, lakin sahneye olan meclubiyet ve hürmeti hiç azalmıyor, hattâ gittikçe artıyordu.

Aktör olmak, facialar oynamak, bütün bir hayatı birkaç saat içinde yaşatmak, her gece başka bir şahsın hüviyetine bürünerek dün bir kahramanın, bugün bir caninin ve yarın bir mazlumun şekline girmek, bin bir hayatı bir hayat içinde duymak ve duyurmak, bu ne büyük ve ulvi bir mazhariyetti!..

* * *

SONRA, bir gün, meşrutiyet ilan edilivermiş, ve ediliverince de şehrin her tarafında sahneler kurulmuş, kalemlemlerinden ve hattâ konaklarından ayrılarak bu sahnelere çıkan beyler, hattâ beyfendiler olmuştu. Bunlardan birinin pederi, Fuad ın babası Necmettin beyin eski bir âmiri idi ve Necmettin bey onun için:

— Isabet ki adamcağız vaktinde şaniyle, namusu ile ölmüş. Oğlunun bu rezaletini görse yüreğine inerdi! diyordu.

Rezalet, babası aktörlüğe hâlâ bu sıfatı verdiği için, Fuat artık “— Ben de aktör olacağım, diyemiyor, babasını ihtiyarlığında betbaht etmemek için bu fedakârlığa kendisini mecbur add ediyordu. Hukuk mektebine devam başlamıştı, bir taraftan da kaleme gidiyordu. Lakin Necmettin beyin bir gün füc’eten vefatı, onun her kararını altüst etti ve anladı ki bir gün, yakın bir günde, mutlaka sahneye çıkacaktır. Ve senelerden beri ezberlediği dram ve haile rollerine daha büyük bir hırs ile çalışmağa, bilhassa Hamid in muhayyilesinden doğan mahlûkat ile, Tarık la, Eşber le, Davalacıro ile her gün saatler geçirmeğe koyuldu. Bir iki ay bu vaziyet devam ettikten sonra da, bir gün gazetelerde bir ilan gördü.

Resmî bir tiyatronun teşekkül etmek üzere olduğu haber veriliyor, ve kendilerinde sahne için kabiliyet gören gençlerin Fransadan sureti-mahsusada celb edilen Mösyö Antuvan a müracaatları bildiriliyordu. Bu ilan, onun beline sarılıp gazetenin bildirdiği yere kadar kendisini sürükleyen ve Antuvan ın karşısına çekip çıkaran bir zincir oldu. Aktörlüğüne şüphesiz annesi de memnun olmayacaktı. Lakin onu razı etmenin babasını razı etmek gibi imkânsız olmayacağından Fuat emindi. Annesi gevşek iradeli bir kadındı.

Antuvan a gidinceye kadar pek büyük bir heyecan duydu. “— Acaba ne deyecek?” diyordu; aynı zamanda da göreceği adamın ehemmiyet ve kıymeti kendisine âdeta korku veriyordu. Onun fransız sahne tarihinde çok mühim bir rol oynamış, muharrir ve san’atkâr, bu sahneye pek büyük kabiliyetleri keşf ederek ve yetiştirerek mal etmiş olduğunu, eski an’aneleri ve zincirleri yıkarak memleketinin tiyatrosuna feyyaz bir hayat getirdiğini biliyordu. Karşısına çıktığı zaman oldukça sukutu-hayale uğradı. Bu, orta boylu, kıyafeti mühmel ve vücudu dört köşe bir adamdı. Hiç tebessüm etmeden, çok kısa cümlelerle konuşuyordu. Fuad ın biraz fransızca bildiğini

anlayınca, yanındaki tercümana: “— Sana lüzum kalmadı!” şeklinde bir işaret etti ve sonra dedi ki:

— Tabii ezberinizde bâzı parçalar vardır. Bunlardan birini okuyun bakayım.

Hâmid in Eşberinden bir meclisi bellemişti. İskender in aşkı ve ihtişamıyla küçük vatanını hakir gören hemşiresi Sumru ya karşı Eşber in derece derece yükselerek kardeş katili olmağa kadar giden tehevürünü gösteren büyük ve enfes rolü yaptı. Fransız, matruş ve aplak yüzünde kırışıkları arttıran bir dikkat içinde Fuad ı dinlemişti.

— Söyleyiş serbes. Ses tatlı, hele heyecan cidden samimî. Fakat siz hiç bir zaman bir trajedy aktörü olamazsınız. Bu şişman vucut, bu etli yüzdeki yumuk gözler, bu büyük vucuttan çıkan ince ses, tınlar ancak bir komedy aktörüne yarayacak aletlerdir. Türkçede Molyer in eyi tercümleri varmış. Bunlardan ezberinizde bir şey varmı?

— Söyleyiş serbes. Ses tatlı, hele heyecan cidden samimî. Fakat siz hiç bir zaman bir trajedy aktörü olamazsınız. Bu şişman vucut, bu etli yüzdeki yumuk gözler, bu büyük vucuttan çıkan ince ses, tınlar ancak bir komedy aktörüne yarayacak aletlerdir. Türkçede Molyer in eyi tercümleri varmış. Bunlardan ezberinizde bir şey varmı?

— Söyleyiş serbes. Ses tatlı, hele heyecan cidden samimî. Fakat siz hiç bir zaman bir trajedy aktörü olamazsınız. Bu şişman vucut, bu etli yüzdeki yumuk gözler, bu büyük vucuttan çıkan ince ses, tınlar ancak bir komedy aktörüne yarayacak aletlerdir. Türkçede Molyer in eyi tercümleri varmış. Bunlardan ezberinizde bir şey varmı?

— Söyleyiş serbes. Ses tatlı, hele heyecan cidden samimî. Fakat siz hiç bir zaman bir trajedy aktörü olamazsınız. Bu şişman vucut, bu etli yüzdeki yumuk gözler, bu büyük vucuttan çıkan ince ses, tınlar ancak bir komedy aktörüne yarayacak aletlerdir. Türkçede Molyer in eyi tercümleri varmış. Bunlardan ezberinizde bir şey varmı?

Locada öne oturmuş.

Söz kat'i idi. Fuat itaat etti.

* * *

ON seneden beri Milli tiyatronun, tam birinci safa geçmiş aktörlerinden biriydi. Halk kendisini seviyor, büyük rolün kendisinde olduğunu haber aldığı her piyese bilhassa rağbet ediyordu. Muharrirler ve mütercimler, “Fuat için büyük bir rolü var!” deyerek piyeslerin kabul edileceğinden emin bulunuyorlardı. Fakat bunlar hep komedy rolleri idi. Antuvan ın hükümlerinde isabeti düstur olarak kabul edildiği için, kendisi bile bilahara dram ve trajedy rollarına geçmeğe çalışmamış, buna cesaret etmemişti. Tatlılardan ve böreklerden bahs edilirken gözleri parlayarak dudakları gevşeyip sulanan obur adam rolü; yedi kat bohçanın ardında gizlediği parasını sayarken elleri korkudan, meftunluktan, sevinç ve hırstan titreyen hasis adam rolü; sonradan ve kim bilir

nasıl edindiği zenginliği her kese ilan edebilmek için kendisini mütemadiyen rahatsız eden ve âleme mütemadiyen maskara olan adam rolü; torunu yerinde bir genç kız alarak başına bin bela getiren ve bu gelen belalarla da ancak gülünç olan adam rolü.. faciaya kadar gitse bile sadece güldürmek maksadiyle temaşagerin karşısına çıkan şahısların rolleri.. Onun söylediği sözlere ve canlandırdığı vak'alara halk uzun ve biraz kalın kakkahalarla gülerken, Fuad ın facialara yaramayan ince sesi hüznle burkudur, fazla etli yüzünde keder ve isyan işmizazları dolaşır, bakışları daima güldüren o küçük ve

Tiyatronun müdürü bu rolün tek seyircisi idi.

biraz yuvarlak gözleri hüznle nemlenip bulutlanırdı. Komedy aktörü, bu sıfat kendisine bâzan tulûatların komiki-şehirliği gibi bir şey gelir, seyirci sıralarından yükselen kakkahalar, üzerinde bir hakaret tésiri yapardı. Bâzan birdenbire durur, irkilir, isyan edip bağırarak:

“— Ne gülüyorsunuz? Yaşattığım bu tipte ıztırabın ifadesi yokmu? Mesela çok sevdiğiniz bu Mürâi, bu Tartüf rolünde gülünçten ziyade feci' yokmu? Bu kadar aldatabilen, bu kadar yalancı olan adam korkunçtur. Yaşamak için bu kadar aldatmak mecburiyetinde bulunan bir adam zavallıdır. Ne gülüyorsunuz?” demek isterdi. Lakin sahnenin esiri idi, her ne bahasına olursa olsun bu hayattan ayrılmamağa azmi vardı.

* * *

ÜÇ aydır sahneden uzak yaşıyordu. Ağır ve aff etmez bir hastalığın pençesinde günden güne eriyor, yüzünün o fazla etleri her gün daha azalıyor, ufalmış yü-

zünde gözleri şimdi büyük ve ateşli görünüyordu. Fakat Fuat, birdenbire gelip kendisini yere çalan bu hastalıktan dolayı pek müteessir değildi.

Sahneyi fevkalade özlemiş olmakla beraber, içinde yeni bir ümidin ateşleri yanmış bulunuyor, her gün baktığı aynada kendisini hep daha solgun ve harap gördükçe yeni bir ümitle renksiz dudakları açılıyordu. Daha sıhhatte bulunduğu en son günlerde; bir muharrir eski Roma hayatını tasvir eden klasik bir faciayın tercümesini getirmişti. Bunda, Romalı bir serdarın hayatın kahr edici felaketleri içinde ezilip can vermesi gösteriliyordu. Ve aynada şimdi yüzüne bakarken, hakikaten felaketler çekmiş, kurtulmak için ölümün seve seve beklenileceği felaketler çekmiş bir adam çehresi görüyordu. Hastalığın pençesinden henüz kurtulduğu gün, daha vücudu hiç kuvvetlenmeden, yüzünde henüz o ölüm rengi, sesinde bu yorgun ve bitkin eda ile Romalı serdarın rolünü oynamak hevesinde idi.

Hemen her gün, birkaç dakikasını ne yapıp yapıp ayırarak ziyaretine gelen tiyatro müdürüne bu arzusunu açtı. O acaba Fuad ın yakında ölüme mahkûm olduğunu biliyor-

du da, son günlerini tatlı bir ümitle doldurmak maksadiyle mi bu arzuyu kabul etti, yoksa bir türlü yatağa yatmak istemeyerek dizinde bir battaniye ile sedire uzanmış olan adamın yüzünde ve halinde trajedyayı, haileyi hakikaten canlı bir şekildemi gördü?

— Olur, dedi.

San'atkâr sevinmiş, bir çocuk gibi sevinmişti:

— Öyle ise bana rolümü gönder de hemen ezberlemeye başlayayım.

— Yorulmayasın sakın?

— Hayır, bilakis avunurum. Hem zaten kefeni yırtmış olduğumu pek iyi hissediyorum.

* * *

ROLÜ baştan başa ezberlemiş, hattâ o rol için lazım gelen kıyafeti de tamamiyle hazırlamıştı. Romalıların giydikleri entari içinde zavallı vücudu kayboluyor, kollar

ve boyun bir iskelet inceliği ile meydana çıkıyordu. Bu incelmış vucudu, sapsarı olmuş rengi ve çukura batmış gözleri ile seyircilerin karşısına çıktığı zaman halkın duyacağı ürpermeyi düşündü. Onu senelerce bir hakaret gibi müteessir eden kahkahalar halkın dudaklarında artık donacak ve halk onu bir komik saydığı, bu kadar hata edebildiği için kendi kendinden utanacaktı. Fakat daha eylemeden, rengi düzeliş sîması daha etlenmeden, bu yarı ölü halinde oynayabilseydi! Nekahet devresini de beklemeden sahneye çıkmak isteyordu. Bundan dolayı hastalığı yeniden tepse bile, bir gecenin zaferi bir ömür kadar güzel olabilirdi.

* *

KENDİNİ bilhassa eyi bulduğu bir sabah, bunu müdüre söyledi. O kabul etmek istemeyor:

— Nasıl olur? Çok hastam, bir kere doktora sormalıyız, diyordu.

Fuat ısrar etti: — Brak, canım, ben eyi olduğumu hiss ediyorum. Esasen hazırlanmak da on on beş gün sürer. O vakte kadar büsbütün eyi olurum. Sana son perdedeki rolümü yapayım da gör.

Müdürün itirazını dinlemeyerek ayağa kalktı, rolün kıyafetine girmek üzere yandaki odaya geçti. Beş dakika sonra avdetinde, tepeden tırnağa kadar bir Romalı kıyafetine girmişti. Ve girer girmez, son perdenin son mec-lislerini oynamağa başladı. Roma'nın en çok nifak ve hırs içinde yüzdüğü devirlerde yaşamış bir serdar tasvir ediliyordu. Ve zaferden zafere sevk ettiği orduların başından düşmanlarının desiseleri yüzünden alınıp bir köşeye atılmış olduğu halde, yine kendinden korkulan ve aleyhinde türlü tertibat alınan bu serdar, zaten ölümün pençesinde bulunuyor, zaten ölümle pençeleşiyordu. Tiyatronun müdürü, karyolanın ayak ucundaki koltuğa gömülmüş, iki eli şakaklarında, Fuad'ın nihayet oynamak mazhariyetine eriştiği trajedyaya rolünün tek seyircisi oldu. Onun bir türlü sevedemediği, severek oynayamadığı komedyaya rollerini bütün bir halk seyr ederken, oynamak için vücudunun belki son kuvvetini verdiği bu trajedyaya rolünün yalnız bir seyircisi vardı. Ve bu müferit seyirci, hayret, merhamet ve korku içinde, ızdırap ve ölüm sahnesinin ne dereceye kadar sahil ve ne dereceye kadar oyun olduğunu kestirememekten mütevellit ürperti-

lerle gark olmuş, sonuna kadar seyr etti. Kesik kesik öksürürken, dönen başını iki eliyle sıkarak yere düşmemek için oraya buraya dayanmak mecburiyetinde kalırken: — Benim için artık her şey geç kalmıştır, işte artık ölüm terleri, ölüm terleri döküyorum!" diye ellerini alınında gezdirirken ne dereceye kadar rol yapıyordu? Zavallı Fuat da bunun farkında değildi. Ve tiyatrodan gönderilmiş deftere bakarak ezberlediği rolde yavaş yavaş yatağa yaklaşması, yavaş yavaş yatağa düşerek ölüm soğuşuna karşı sırtındaki entariye büsbütün sarılıp büzüldürken uzun uzun öksürmesi, ve sonra, birden bire gözlerini hayata kapaması yazılı bulunduğundan o da yavaş yavaş yatağa yaklaşıyor, vücudu ağır ağır yatağa düşüyordu. Bunlar hep rol icabımı idi? Sahne müdürü de, aktör de öyle zann ediyorlardı. Sonra, aktörden (rol icabı) kısık kısık sesler çıktı, öksürükler duyuldu, ve birden bu sesler, bu öksürükler rolün icabına uymadı. Yatağa düşen aktör, cesedi bile düşmanlarını ürkütecek bir muazzam Roma serdarına yakışmayacak bir perişanlık içinde vücudu iki kat ola ola, yüzü morara kızara öksürüyordu. Ve artık piyesin daima mütena sözlerini söyleyemiyor, ağzından boğuk seslerle beraber beyaz bir köpük geliyordu. Sah-

"Oniki ay Demeti"nden :

M A R T

*Bulutlardan süzülüp baharın düştü rengi
Damla damla denizin berrak mavi kalbine.
Temiz bir çocuk ruhu doldu her yere yine*

*Her gürlütlü, her seste başka hayat ahengi,
Her nefeste, her şeyde bir sevinç denizi var.
Yeni doğan dünyada saadetin izi var.*

*Sulardan esen rüzgâr okşıyor yaprakları,
Bayramda birbirini öpen bebekler gibi.
Güneşle yıkanırken semanın temiz kalbi.*

Bulutlar bir uykudan kalkan göz kapakları.

VAHDET GÜLTEKİN

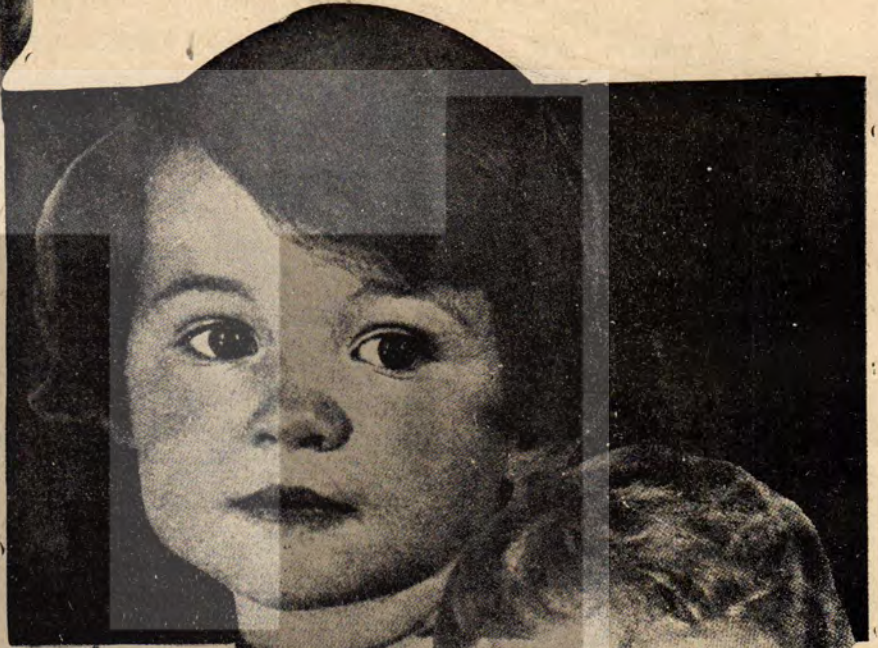
ne müdürü ayağa kalkmıştı, fakat hâlâ mütehayyir, hâlâ mütereddit, ilerleyemedi. Ve o, sanki bir şey bekler gibi ayakta mütereddit dururken, aktörün gözleri birden cama benzedi, yana kaydı, ve kollariyle bacaklarındaki ihtilaçlar birden durdu.

* *

MEŞHUR Komedyaya aktörü Fuat Raif, hayatında ilk defa olarak oynadığı trajedyaya rolünü, o rolün tıpkı aslı gibi, ölümle bitirmiş, son ölüm sözleriyle beraber can vermişti.

Fakat çok memnun ve mağrur öldü. Çünkü tek seyircisinin gözlerindeki hürmet ve korkuyu son ânına kadar fark etti, ve bu hürmet ve korku ile dolu gözlerin hayranlığı senelerce kulaklarını tırmalamış ve kulaklarında uğuldamış kahkahaların inkisarını unutturacak kadar büyük ve mutlak olmuştu.

Küçük Çocuklarda Teşekkür

YENİ doğan bir çocuğa yabancı bir kimse baktığı zaman onda bütün yeni doğan çocuklardan farklı bir şey göremez. Ellerini ayaklarını kımldatıyor, suratını buruşturuyor, ağlama denecek bazı sesler çıkarıyor; işte o kadar. Onda şahsi ve hususi sayılacak hiç bir şey keşf edilmez. İlk haftalarda anası babası bile çocukta bir şahsiyetin mevcudiyetinden bahs edemez. Sonra neler oluyor da etrafındakiler o çocukta kendine mahsus bir şahsiyet fark etmeye başlıyorlar?—Bir çok şeyler: mesela bir gün yavrunun bakışında babasının veya annesinin bakışına benzer bir hal keşf edilir; yahut bir gün teyzesi tuttuğu zaman ağlarken sustuğu görülür; teyze artık buna bayılır, çünkü çocuğun kendisini sevdiğine hüküm eder; çocuk yanında olan birisi odadan dışarı çıkarsa ağlamağa başlar, tekrar dönerse susar. Derhal hakkında: «Ne tuhaf yumurcak. İlle dediğini yapacak.» gibi hükümler verilir. Çocuğun istediği veya istemediği bir sürü şeyler olur, büyükler bunların hepsini anlamağa ve çocuğun arzusuna göre hareket etmeğe mecbur olurlar. İşte çocukta bir şahsiyet alametleri görünmeye başlamıştır. Yavrunun ne zaman etrafındakilere karşı ayrı ayrı *muamelesi* görülürse, birinin kucağına gülerek sevinerek atılırsa veya onu yadır-

gayıp ağlarsa; ne zaman başka çocuklarda görülmeyen her hangi bir hali görülürse... artık o çocukta şahsiyet başlamıştır demektir.

İki üç yaşına basan bir çocuğun bir şahsiyeti olduğuna kimse şüphe etmez; artık onun nasıl bir küçük adam olduğu tetkik edilir, o şahsiyetin terbiyesine alâkadarlık gösterilir. Bir çocuk yuvasında birkaç çocuk birden müşahede altına alınırsa iki çocuğun bile birbirine benzemediği görülür. Ahmet daima neş'elidir, arkadaşlarıyla oynamağa koşar; Mehmet bir kenara çekilir, başkaları oynarken o yalnız seyr eder; Ali sevine sevine kendisine öğretilen « teşekkür ederim », « lutfen » sözlerini sarf eder, Veli bu gibi tekellüfleri hiç sevmez, annes ve di-

Şahsiyet Nasıl Eder?

*Columbia darülfünunu Muallim Mektebi
Çocuk Ruhyatçısı Bess V. Cunn-
ingham dan telhisen.*

ğer mürebbileri ona nezaket formüllerini söyletme için çok zahmet çekerler; Fikriye çok ciddi ve çok dikkatlidir, olur olmaz işlere karışmaz, sorulan bir şeye ağır ağır, çekinerek cevap verir; Şükriye savuruktur, üstüne başına dikkat etmez, buna mukabil annesinin ufak tefek hizmetlerine koşar...

Bu çocukların terbiyesiyle ayrı ayrı meşgul oluyoruz. Onlara iyi çocuk olmak, arkadaşları ile iyi geçinmek, nazik olmak; başkalarını incitmemek gibi itiyatlar vermeğe çalışıyoruz. Çocuğa göre de kolaylıkla veya az çok zahmet çekerek buna muvaffak oluruz; fakat hiç bir zaman o çocukları birbirlerinin aynı yapamayız: birinin çabuk kızmak veya çabuk ağlamak, diğerinin sükûnetini muhafaza etmek, başkasının en küçük bir söz üzerine kulaklarına kadar kızarmak, bir başkasının hiç sıkılmadan yüze karşı durmak... gibi türlü türlü şahsi hususilikleri, farklı seciyeleri kalır.

Çocuktaki şahsiyet üzerine tesiri olan amillerden biri verasettir. Bir çocuğun güzel veya çirkin, uzun veya kısa boylu, zeki veya gabi, istidatlı veya istidatsız olması verasete taallük eden bir meseledir. İrsi kabiliyetsizlikleri ve kusurları terbiye ile tâdil etmeğe imkân vardır, fakat kâmilten kaldırmağa yoktur. Bununla beraber en anormal çocuğa bile faideli itiyatlar aldırılabilir ve bna çalışmaktan vazgeçmemelidir.

Mutahassısların laboratuvar tecrübelerinden alınan neticeler arasında terbiye noktasından büyük ehemmiyeti olanlar vardır. Dr. Watson un kendi tecrübelerinden çıkardığı şu neticeler bu ehemmiyet-

tedir: çocukta her hangi bir müdahaleye mukavemet fitridir. Korku aksülamelleri âni bir gürültü veya istinad edilen bir şeyin birden bire çekilmesi gibi sebeplerden husule gelir. Umumiyetle çocuklar okşanmaktan ve temin olunmaktan memnun kalırlar.

Bir çocuğu bileğinden veya dirseğinden tutup hareketlerine mâni olmak derhal mukavemete sevk eder. Çocuk ayağı ile teper, kızar, her ne suretle olursa olsun kurtulmağa çalışır. Bu mukavemetin başlıca sebebi niçin bileğinden, dirseğinden tutulduğu hakkında kendisince mâkul bir sebebin bulunmamasıdır. Bu mudahalede onu tutan ve hareketlerine mâni olan büyük adamla kendisi arasında anlaşma yoktur. Yoksa çocuk bu mudahalenin hikmetini bilmiş ve kabul etmiş olsa mukavemet etmeyecekti.

Mürebbi ile çocuk arasında anlaşma prensipi çocuk terbiyesinde pek mühimdir. Anneler ve bütün mürebbiler bu prensipi bilmiş olsa çocuklarını terbiye ederken rasgeldikleri güçlüklerin çoğunu yenmek yolunu bulabilirler. Sokakta annesiyle yürüyen küçük bir çocuk yol üzerine inmeğe annesi ise onu mütemadiyen yaya kaldırımına getirmeğe çalışır. Çocuk bu müdahaleye kızar, mukavemet eder. Fakat

annesiyile aralarında bir anlaşma mevcut olursa onu titizlendiren, kızdıran sebepsiz müdahale amili kalkmış olur; çocuk da kendiliğinden uslu uslu annesini tâkib eder.

SULHU TEHDİT EDEN HADİSELER

Tâmirat Meselesi

Hitler Kimdir?

ADOLF Hitler Aşağı Avusturyada, Bresau şehrinde, 21 Nisan 1889 da doğmuştur. 11 yaşında Viyana ya giderek ilan ressamlığına intisab etti. Henüz pek genç iken Sosyalist oldu. Umumi muharebede Avusturyanın bir avcı alayında askerliğini yaptı, bütün harp esnasında ancak çavuş rütbesine terfi edebildi. Mütarekede Münih e giderek tekrar fırçalarına döndü. Onu istihdam eden atelyede bir grev koptu ve Hitler ilk defa olarak arkadaşları tarafından müdürün yanında mataliplerini müdafaya memur edildi. Bu işi o kadar hararetle yaptı ki müdür hatipliğini takdir ederek kendisine şöyle dedi:

«Hitler, hayatta muvaffak olacaksınız. Sosyalist kalırsanız muhakkak sendika kâtibi olursunuz; nasyonalist olursanız büyük bir hatip olarak tanılacaksınız.» Bunun üzerine o da kararını verdi: hem sosyalist kalacak hem de nasyonalist olacaktı... Programı sonra düşünecekti.

1919 yazı esnasında Münih in bütün birahanelerinde görünürdü, bilhassa Hofbrau onun bir az da karargâhı olmuştu. Tekrar askerlik üniformasını giydi ve inkılap hareketini bastıran Ceneral Epp onu tâlimatçı zabıt olarak kullandı; bu sırada Ludendorff ile tanıştı ve birleşti. Fakat Hitler Cenera-

lin batı tabyesinden ayrıldı ve kendi başına fırkayı idareye girişti. Bavyera prenslerine yanaştı ve fırkasının sandığına para koparmak için Ford a bile mü-

racaat etti. Üstünde askerî üniformasını andıran ve o zamandan beri hayalini o şekilde tespit eden bir spor elbisesi olduğu halde bütün memleketi dolaştı; kuvvetli hatipliği ile gözlerini kamaştırdığı kütlelere programını izah etti: «Bavyera Bavyeralıdır. Devlet (Reich) in Faşizm ile temizlenmesi... Sosyalizmin ve Yahudilerin nüfuzuna mâni olmak - bir vatan altında Avusturya ve Bohemya Almanlarını da toplamak, fakat cenubi Tirol Almanlarına dokunmamak, çünkü Almanyanın tabii müttefikî olan İtalyayı gücendirmemek lazımdı.»

Haftalar, aylar geçtikçe program aldı yürüdü, spor şenlikleri ve ücretli konferanslar ile fırka günden güne büyüdü. 1923 birinci teşrininde Ludendorff ile beraber, Berlin üzerine yürüyüş emri verildi: siyah gömleklilerin Roma üzerine yürüyüşü gibi. Münih te muvakkat bir hükümet bile teşkil ettiler. Fakat Berlin den gönderilen muntazam bir fırka asker hareketi bastırdı; Ludendorf file Hitler tevkîf olundu. Ceneral tebriye edildi, Hitler vatana hiyanet cinayetiyle beş seneye mahkûm oldu. Mahkeme reisi miliyetini sorduğu zaman o: «Vatanım yoktur, fakat

Hitler in bir alman müzesinde balmumundan yapılmış bir heykeli.

Nasyonal-Sosyalistler Franzfeldte de bir merasim esnasında.

İki küçük Hitlerist.

idare etti. Bu sayede cesim sınaat sahiplerinden büyük sermayeler tedarik etti, 1925 senesi nihayetine doğru ırkçı (Raciste) fırkayı têsis etti, resmî organı «Halkın müşahidi-Völkişher Beobachter» gazetesi oldu. Bunun üzerine Pomeranya'nın büyük çiftçileri de, başta bizzat Hugenberg olmak üzere, bu harekete alâka gösterdiler. Irkçı fırka Young planına karşı şiddetle mücadele etti ve bu sayede 1930 seçkilerinde Reichstag meclisine 110 millî sosyalist mebus girebildi (yalnız Hitler Almanya

mensup olduğu yerlisi olmadığı için seçilemedi). Fakat bu vaziyet hoşuna gitmiyor değildir, çünkü ona perde arkasından fırkayı idare etmek fırsatını veriyor. «Az sonra cesim sınaatın menfaatine muvafık surette

Az sonra cesim sınaatın menfaatine muvafık surette

mensup olduğu yerlisi olmadığı için seçilemedi). Fakat bu vaziyet hoşuna gitmiyor değildir, çünkü ona perde arkasından fırkayı idare etmek fırsatını veriyor.

Son iki senede nufuzu gerek Almanya dahilinde gerek bütün dünyada son derece artmıştı. Taraftarlarının miktarı günden güne çoğalıyor. Şimdi ki halde Hitleristler 1.000.000 a balığ olmaktadır. Hitlerin, bir gün, belki pek yakında, bütün Almanya'ya hakim olabileceği söyleniyor, kendisinin buna kuvvetle iymanı vardır.

Hitler ne diyor?

İktidarı aldığımız zaman ne yapacağız?

Adolf Hitler

MEMLEKETİN yapısında husule gelmekte olup yarımın Almanyasını teşkil edecek olan değişimleri tanımadan bugünün Almanyasını ne anlamak ne de laykîyle takdir etmek mümkündür. Alman milleti tarihî yolların çatıştığı bir noktaya, iki ayrı yol gösteren iki levha önüne gelmiştir; bu tarihî dönemeçte eski zihniyet yeni zihniyete karşı ümitsizce mücadeleye girişmiş ve millî sosyalizm yeni Almanyanın hakikî çehresi halinde görünmeğe başlamıştır. Millî sosyalizm yeni bir siyasi ideal yaratmakla meşguldür, bu ideal yıkılmak üze-

re olan burjuva ve proleter ideolojisi ankazı üzerine bina edilmiştir. Bu ideal ilan ediyor ki en yüksek kıymeti haiz içtimai unsur ne fert ne de beşeriyettir, ancak millettir. Bu akîdeye sadık kalan millî sosyalizm başka milletleri idare ve istismar et-

mekten çekinir. İstedığı yalnız ve yalnız şudur: Alman milletine yaşayacak kadar yer bırakılsın. Büyük ve hür bir milletin bunu istemeğe hakkı vardır.

Almanyada Hitler hareketinin muzaffer olması harpten evvelki Almanyanın muzafferiyeti olmayacaktır. Eski Almanya tarihe karışmıştır, her ne kadar millî sosyalistler, vatanlarının hürmetkârı sıfatıyla, onu küçültmek istemeyorsalar da; nazi rejimi maziye rücu olmayacaktır. Nazi bayrağı altında, yeni bir ırk, yaşamak hakkını kazanmak için, harb ediyor.

Harp mesuliyetini taşımayan ve iddia olunan mücrimiyeti kabul etmeyen bu genç Almanya nükadderatını millî sosyalist hareketine tevdi etmiştir, gayesi de daha iyi bir yaşayıştan kendisini mahrum

Brunswick de faşistler, reистерini selamlıyorlar.

eden ve daha uzun nesiller müddetince mahrum edecek olan harp borçları yükünden kurtulmaktır. Harp borçları meselesiyle beraber memleketin sulh içinde yeniden imarı meselesini hall etmeğe karar veren genç Almanya, onu bugün mali ve

ahlakî harabiyete sürükleyen marksist unsurları hüküm altına almak niyetindedir. İki bin senelik bir

(Devamı 75 inci sahifede)

Bir genç kadın, Hitler e buket takdim ediyor.

Hitler, hucum taburlarından birinin sancağını selamlıyor.

Sıhhat-Muvaffakîyet-Saadet

J. Tomine

Çocukların Ahlakî Terbiyesi

«İlk seneler zarfında ailenin bütün meşgalesi çocuğa munhasır olmalıdır.»

Çocuk daha genç yaşta iken aile içinde seciye ve zekâ terbiyesine başlanmalıdır ki bu suretle tahsil çağında mektep muhitinin vereceği terbiyeye esaslı ve kavi bir zemin hazırlanabilmiş olsun.

En mühim mesele çocukta eyi tabiatlar yaratmaktır; çünkü ancak bu eyi tabiatlarla, fena temayüllerin önüne geçilebilecektir.

Eyi ve müspet bir terbiyeyi ancak güler yüzle, itimatla, eyilikle elde edebileceksiniz. Tabii surette yetişmek için, çocuk ferah ve neş'eli bir muhite muhtaçtır. Bu muhit onu okşar, ona muhabbet gösterir. Fakat bu hususta anneye düşen vazife çok mühimdir: «Fazla serbestliğin çocukta mizaç değişiklikleri yapmasına meydan vermemelidir; bunun için annelerin çok metin bir seciyeye ve iradeye sahip olması lazımdır.»

Çocuğun hassasiyetini nahak yere tehyic etmeyiniz. Çocuk etrafını anlamaya başlar başlamaz, ekseriya anne onu azarlar, oyuncağını saklar, ağlatır, hırpalar, umacılar, cadılar, hortlaklar ve daha bilmem nelerle, hayalî tehlikelerle o müdafaasız yavruyu ürkütür. Çocuğu itaata sevk etmek için en çok müracaat edilen yol, bu korkutma yoludur.

Bu yol çok teessüf edilecek bir tedbirdir. Uzvi noktai-nazardan, böyle bir terbiyenin yaptığı hassasiyet ve heyecan, deveran-dem cihazında teşevvüşler doğurur; şuur noktai-nazarından, çocukluk tahayyülâtını gayritabii surette büyütür ve onda gayrihakikî şeylerin nüfuzu altına girmek kabiliyetini çoğaltır; ahlak noktai-nazarından ise böyle endişeler ve heyecanlar utangaçlığa, iradenin mahv olmasına mincer olur; bu helecenlar, kendilerini mütemadiyen işgal eden hayalî tehlikelerin korkusu ile hiç bir şeye cesaret kuvveti kalmayan ve hayatta bâzan önümüze dikilen hakikî mani'ler karşısında da aciz kalan korkak mahlûklar vucuda getirir.

Bu suretle terbiye edilen çocuk, çok mütehey-

yiç ve zararlı surette hassas olur: ve hayatta çok müşkül vaziyetlerde kalır.

Bilakis, çocuğunuzun cesaretini her şekil altında ve her vasıta ile artırmaya çalışmalısınız.

Çocuğunuzu karanlık bir yerde bir şey aramaya yollayınız; ona: «Haydi benim arslan çocuğum, deyiniz, kilerden bardağı al da getir». Kendisi hakkındaki bu teveccühünüzden memnun kalacağı şüphesiz bulunan çocuk, müşkül bir işi muvaffakîyetle görmüş insanlara mahsus bir tavırla göğsünü gerek bardağı getirir ve size bu suretle bir hizmet ifa etmiş olmaktan sevinç duyar. Onu hiç bir şeyden; karanlıktan, fırtınadan, hayvanlardan korkmamaya alıştırmamız. Eğer başka birisi ona, olmayacak hayallerle dolu bir şey anlatmış ise derakap bunun yanlışlığını söyleyerek fikrini tashih ve onu ikaz ediniz. Eğer sizden hikâye, masal isterse, ona tarihî vak'aları, cesur adamların hayatını, La Fontaine in bugünkü hayata tatbik edilmiş masallarını, terbiyevi kıymeti olan masalları anlatınız.

Her hangi fena bir hadiseden duyduğunuz nedameti kat'iyen çocuğunuzun yanında ızhar etmeyiniz. Onda fenalıktan pişman olmak hissini değil, eyilikten sevinç duymak hissini kuvvetlendiriniz. Ona: «Yalan söylememelidir.» demeyiniz; «Daima doğruyu söyle.» deyiniz. Onun zihnini fenalıktan sakınmaya değil, eyiliği tanımaya ve onu yapmaya sevk ediniz.

Bütün cehdinizle onu bu eyi hislere alıştırmamız; gayet seyrek cezalandırınız ve eğer cezalandırmak mecburiyetinde kalırsanız, dirayetinizi ve hüsnü-telekkinizi musamaha ile kullanmaya çalışınız: «Çocuğunun yanında hiddetli hareketler yapma, ona fena bir misal teşkil etmiş olursun.

«Onu dövme. Onunla mülayemet ve ciddiyetle konuş; ona daima cesaret ver, cesaretini kıracak hareketlerde kulunma.

«Fırsat buldukça onu mükâfatlandır. Çocuğa: sen fenasın, çirkinsin, yahut aptalsın, bir şeyden an-

(Devamı 78 inci sahifede)

İnsanımsı Maymunların Hayatın En

insani mahlûkların söz söyleyebildikleri şüphelidir.

İnsanımsı maymunları daha ziyade tekâmül e-

Yokarıda solda: Cava Pitekanthropus u bu iptidai heyette tasavvur edilmektedir.

Aşağıda solda: Afrika insani, sağda: Pittdown insani; bulunan kemiklere göre tekrar kurulan kafaları.

derek insanlığa doğru yürümeğe, bilgilerini hız ederek lakırdı ile meramlarını ifade etmeğe icbar eden mühim hadise eski orman muhitinin yok olmasıdır. Ormanlar eski halleri üzerine berdevam olsaydı içinde yetişen ve yaşayan maymunların hayat tarzlarını değiştirmeye ihtiyaçları olmayacaktı, bin a e n a leyh vucutlarında, dımağlarında, zihinlerinde hiç bir değişiklik olmayacak, eskisi gibi maymun olarak kalacaklardı. Nitekim ormanlar içinde kalan maymunlar değişmemiş ve tekâmül itibariyle insandan birkaç halka geri kalmışlardır.

Amerika tarihi-tabii Müzeum u alimlerinden Dr. W. Gregory nin mükâleme suretindeki izahlarını aynen derc etmekte idik. Fakat birkaç aylık makaleler toplanmış olduğu için bu izahları ay ay hülâsa ederek vermeğe luzum hasıl oluyor. Dr. Gregory nin izah ettiği gibi, küremiz bir milyar sene yaşadıkdan sonra, hayat su birikintileri içinde tutkal kıvamında ufak ufak lekeler halinde görülmüştür. Bunlar o zamanki kimyevi kuvvetlerin mahsulü sayılıyor. Hayati madde evvela hücre grupları halinde iken kurt biçiminde mahlûklar haline geçmiş, daha sonra hava teneffüs eden su mahlûkları ve balıklar hasıl olmuştur. Buradan karaya da sirayet eden hayat sahibi mahlûklardan türlü türlü hayvanlar teşa'ub etmiş, nihayet maymun şubelerinden uzun bir tekâmül ile insanımsı, yarı insan yarı maymun, denebilecek mahlûklar zuhur etmiştir. Bugün mevcut maymun şubelerinden kuyruksuz ve en mükâmil olanları ile insanlar arasındaki fark çok büyüktür. Burada hayat zinciri kopmuş görünüyor, bu zinciri tek milleyen halkalar kaybolmuş olmak lazım gelir. İnsana menşe' olan insanımsı maymunlar milyonlarca seneler orman hayatından uzak yaşamak suretiyle tekâmül ederek hakikî insanlar zuhür edebilmiştir.

İlim adamları en büyük dikkatlerini hayat zincirinden kopmuş olan bu *zayı' olmuş halkalara* vermişlerdir. *Zayı' olmuş halkalar* deye insan ile büyük kuyruksuz maymunlar arasındaki hayat zincirinin tek millediği farz olunan ve bugün arz üze-

DR. GREGORY insanların ilk ecdadı sayılmak lazım gelen insanımsı mahlûkların izahına başlıyor.

İnsanları insanımsı maymunlardan ayıran hakikî vasıf söz söyleyebilmektir. Bu istîdat, insanlar içtîmai bir hayvan olduktan sonra tedricî bir surette husule gelmiştir. Hattâ taştan aletler îmal eden ilk

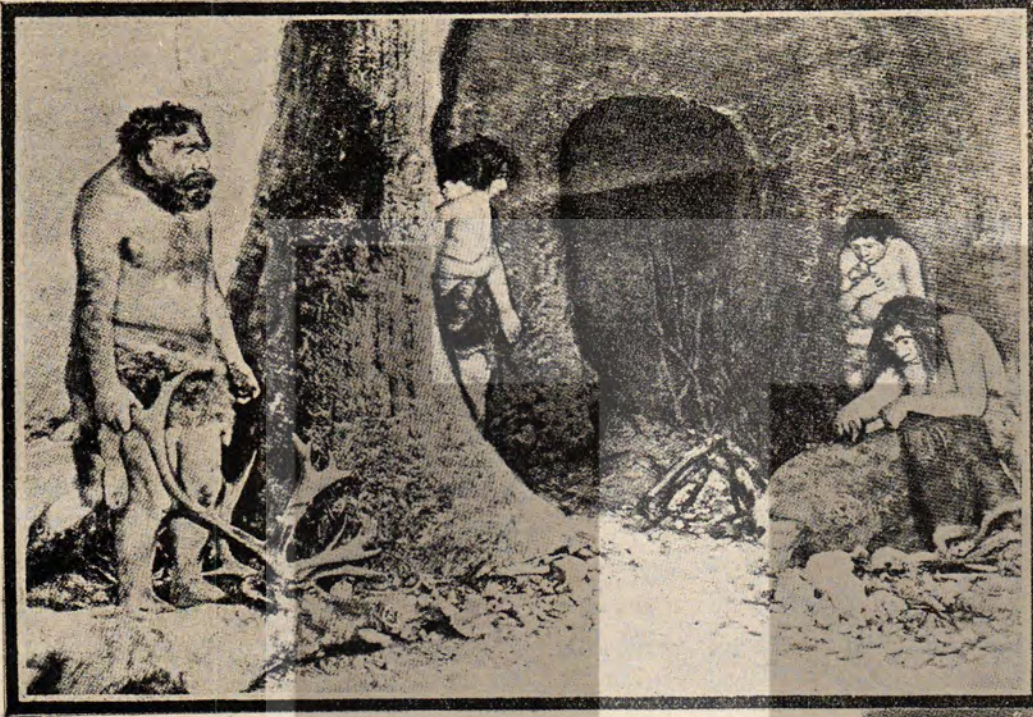
İlim adamları en büyük dikkatlerini hayat zincirinden kopmuş olan bu *zayı' olmuş halkalara* vermişlerdir. *Zayı' olmuş halkalar* deye insan ile büyük kuyruksuz maymunlar arasındaki hayat zincirinin tek millediği farz olunan ve bugün arz üze-

Çene kemikleri : (Üstte:) Bugünkü insan (Ortada) Pittdown (Aşağıda) Orang-Otang.

İnsan Oluşu

Büyük Sırrı

Mağara insanların hayatı.

(Altta): Dr. Gregory Afrika insanının kafa tasındaki beşerî çizgileri gösteriyor.

rinde hiç yaşamayan, kâmil yüzbinlerle senelerden beri munkarız olan mahlûklara deniyor. Zincir nasıl halka halka uzanıp gidiyorsa mahlûklar da hayat silsilesi üzerinde böylece çeşitten çeşide, neviden nev'e, ta menşêden, tedricî bir teselsülle ayrılıp gitmektedir. Yan yana olan iki çeşit arasında büyük farkların bulunması mümkün değildir. Nerede büyük farklar görülürse mutlaka ara yerde tedricî vasıflarla ikisini birleştiren başka halkaların bulunduğu muhakkaktır.

Zayı' olmuş halkalar olmak üzere birçok insanî mahlûklar tasavvur ile ihya olunmuştur. Bu tasavvur ve ihtimale vucut veren deliller pek çoktur, fakat en mühim delil bu mahlûkların ince kum tabakaları içinde brakmış oldukları kafa tasları ve diğer kemiklerdir. Bu kemiklerin hepsi fosil (müste-hase-topraklaşmış bir halde) bulunmuştur. Bunların en meşhurlarını birer birer gözden geçirelim:

En evvel Cava da bulunan ve Cava'nın *pitekantipus* u (maymun insanı) denilen mahlûkun mevcudiyetini bildiren kemikleri alalım. Bunlar 1891 de Hollandalı alim Dübois tarafından keşf olunmuştur. Fakat bu kemikler bir Mısır mummyası gibi gü-

zel güzel bir beze sarılmış, tabuta konmuş, üstüne ismi adresi yazılmış olarak bulunmuş değildir. Solo nehrinin kadim mecrası üzerinde derin bir tabakada dağınık bir halde bulunmuşlardır. Bulunan kemikler: bir kafa tası, sonra uyluk kemiği, daha sonra üç diş ve nihayet çene kemiğinin bir parçasından ibarettir. Bu dağınıklık alimler arasında bir çok munakaşalara sebep olmuştur. Evvela, bu kemiklerin hepsi tek bir mahlûka mı, yoksa birkaç tanesini aittir, meselesi ileri sürüldü. Sonra, kafa tası bugünkü insanın kafa tasından o derece aykırı şekilde idi ki bâzı alimler bunun beşerî olduğuna bile ihtimal vermeyordu. Gibon cinsinden bir maymuna ait olmasını hakikate daha yakın buluyorlardı. Halbuki uyluk kemiği tamamiyle beşerî idi. İki-

Neandertal adamı (kafa tasına et geçirilmiş farz olunduğu takdirde).

azı dişi olan dişler ise maymun ve insan dişleri arasında kalıyorlardı.

Alimler arasındaki münazaalara en ziyade insan ve maymun kemiklerinin birbirlerine benzeyişi sebep oluyordu. Fark büyük olsaydı münakaşaya lüzum kalmazdı. İşte Cava pitekanthropus u kemik-

lerinin açtığı dâva otuz sene sürmüştür. Nihayet 1921 de yine Dubois'ın kendisi o keşif etmiş olduğu kafa tasının alçıdan bir taslağını çıkararak meseleyi hall edebilmiştir. Bu taslak üzerinde dımağın brakmış olduğu izler görünebiliyordu. Bu izlerden şüphe kalmayacak surette kafa tasının beşerî sayılması alimlerce kabul olunmak zarureti hasıl olmuştur. Bu suretle Cava'nın pitekanthropusu zayı' olmuş halkalardan biri sayılmıştır. Yâni mevcut maymunlardan hiç bir nevi, dımağın haricî izleri itibariyle, pitekanthropus ile aynı nevi'den olmak üzere hayat silsilesine ithal edilemez. O dımağ ancak insanın beyniyle mukayese edilebilir. Hattâ o dımağın sahibi olan mahlûkun söz söyleyebildiğine de kuvvetle ihtimal verilmektedir.

Aynı vasıfları haiz kafa tasları daha başka yerlerde bulunmuştur. Bu maymun-insanların ne kadar zaman evvel yaşadıkları hakkında muhtelif kanaatler vardır. Her halde büyük Don (incinat) devrinin başlangıcından beri yaşamış olduklarına hüküm edilebilir. Bu da aşağı yukarı 1.000.000 sene demektir.

Cava pitekanthropusundan sonra insana yakın, daha iptidai ve daha eski bir enmuzeç olmak üzere, cenubi Afrikanın insan-maymunu gösteriliyor. Bu mahlûkun kafa tası 1925 de Dr.R. Dart tarafından keşif edilmiştir. Bunun doğrudan doğruya insanların cediti sayılabilecek ilk halkayı teşkil ettiğine kuvvetli bir kanaat vardır. Bulunduğu yer son derece dikkate layıktır, çünkü orası öyle bir yerdir ki arzıyat alimlerince bir milyon seneden beri ağaçsız olmak lazım gelir. Böyle bir muhit, az yukarıda izah ettiğimiz gibi, maymunların insanlaşması için elzem olan muhittir. Afrika

maymun-insanının her halde Cava pitekanthropusundan çok daha eski olduğu da anlaşılmaktadır.

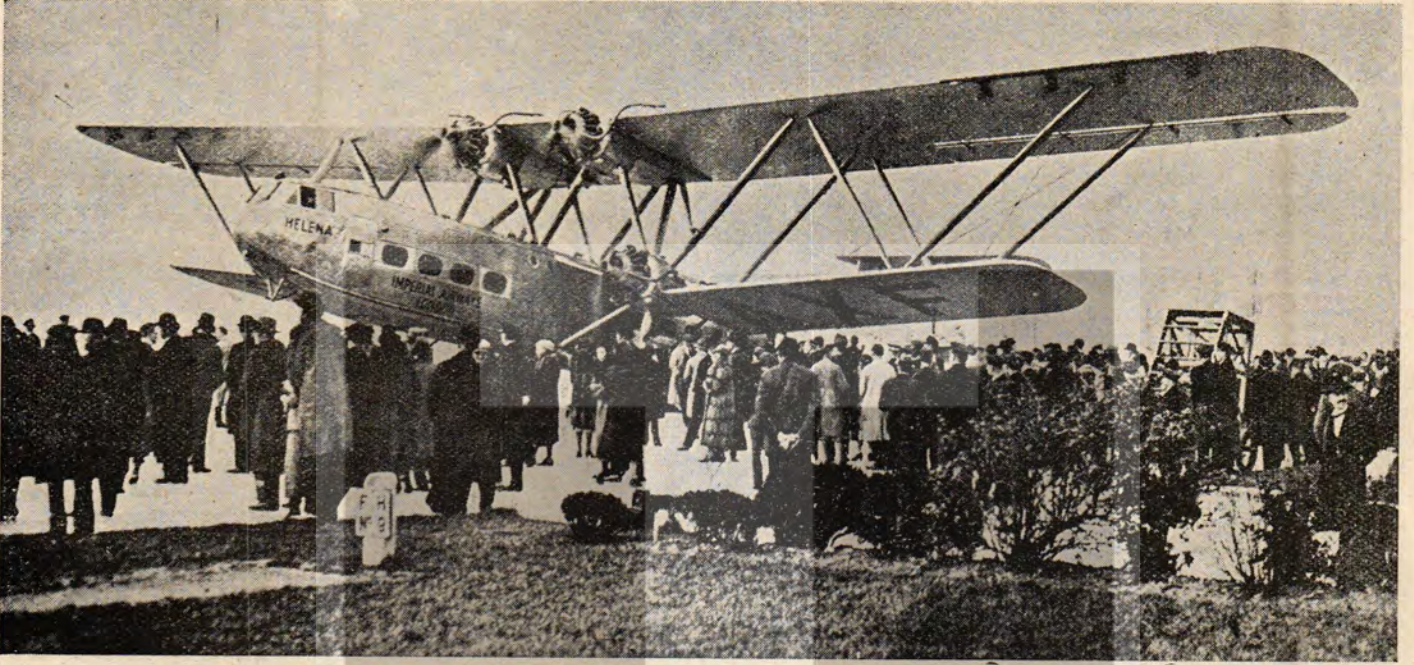
İnsanın menşei sayılmak lazım gelen yer hususunda dahi alimler arasında münakaşalar olmuş ve olmaktadır. İnsan menşeinin milyonlarla senelerden beri ormansız ve geniş bir mıntaka olmak lazım geldiği kolay anlaşılan bir şeydir. Bu gibi mıntakalar ise eski dünyada, Asya ortasında ve Afrika cenubunda vardır. Amerika ile Avustralyanın beşere menşei olamayacağı umumiyetle kabul edilmiştir. Noktai-nazarlar ikiye ayrılıyor: Darwin'e göre insanın menşei cenubi Afrika olmak lazım gelir, fakat diğer alimler insanın beşiği olmak üzere daha ziyade orta Asyayı kabul ediyorlar.

Zayı' olmuş halkalardan sayılmak üzere şöhret kazanmış kemiklerden biri de Piltown insanına ait olan kafa tasıdır. Bu kemik İngilterede bulunmuş ve bulunduğu mahalle nispetle sahibine Piltown insanı denilmiştir. Bu kafa tasını bir işçi toprağı kazarken bulmuş, kazmasıyla de parçalanmıştır, bu kemik parçalarını toplayıp Britiş Müzeum'a götürmüşler, muhtelif alimler ayrı ayrı o parçaları bir araya getirerek kafa tasını eski halinde ihyaya çalışmışlar; fakat vasıl oldukları neticeler birbirinin aynı olmuştur. Aynı yerde bulunan iki üç dişle bir çene parçası da münakaşalara sebebiyet vererek işin içinden sağlam bir netice ile çıkılamamıştır.

Bulunan fosil insan kemikleri pek çoktur. En sonra bulunanlardan biri Pekin insanı namı verilen

(Devamı 79 uncu sahifede)

D ü n y a F i l m i

13.000 kilometrelik mesafeyi 11 günde kat' ederek Londra dan Kap memleketine giden ve tekrar oradan Londra ya dönen "Hélène,, tayares.

Tayyareden paraşütle harikulade bir iniş... Drawing hava paraşütü denilen bu yeni sukut cihazı İngiltere ve Amerika hava kuvvetlerinde kullanılmaktadır.

Franız hava kahramanları Cadas ve Robida: Fransız Hindi-Çinisinden Fransaya 77 saatte gelerek Costes ve Bellonte un rekorunu kırmışlardır.

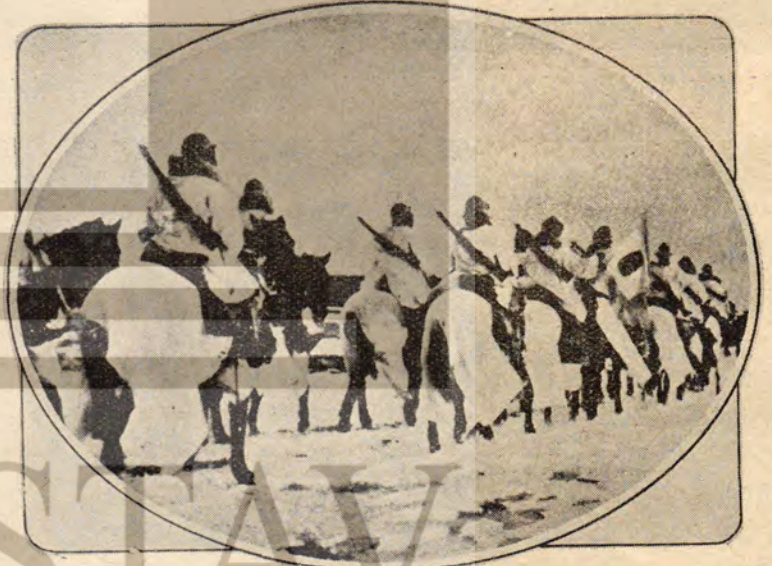
Japon başvekilinin hususi hayatı.

Japon piyadesi Chinchow da hükümet konağını işgal ediyor.

Japon piyadesi: Chinchow şehrinin su larında şenlik yapıyorlar.

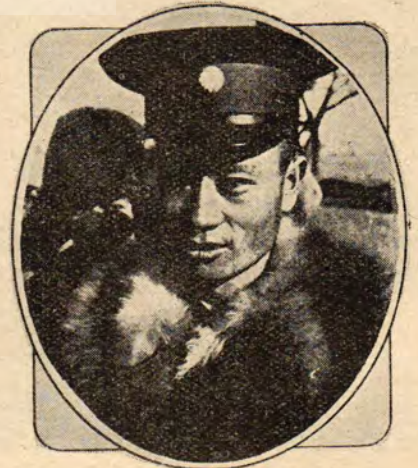
Japon suvarisi Chinchow yolunda.

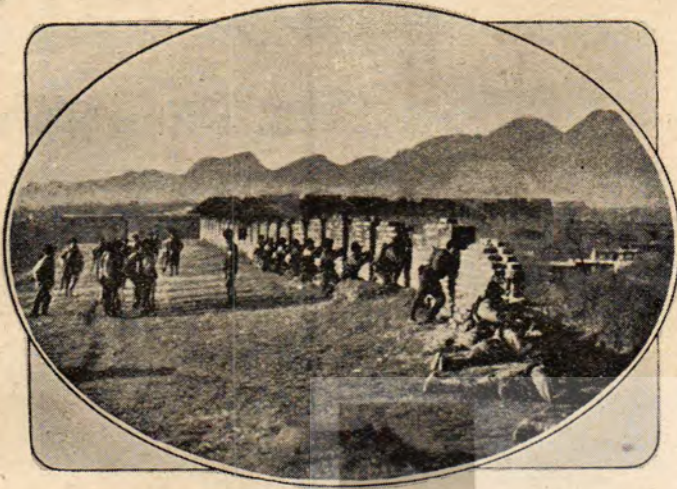
Bir Japon askerî tayyaresi bomba alıyor.

Bir Japon gazeteci kadın

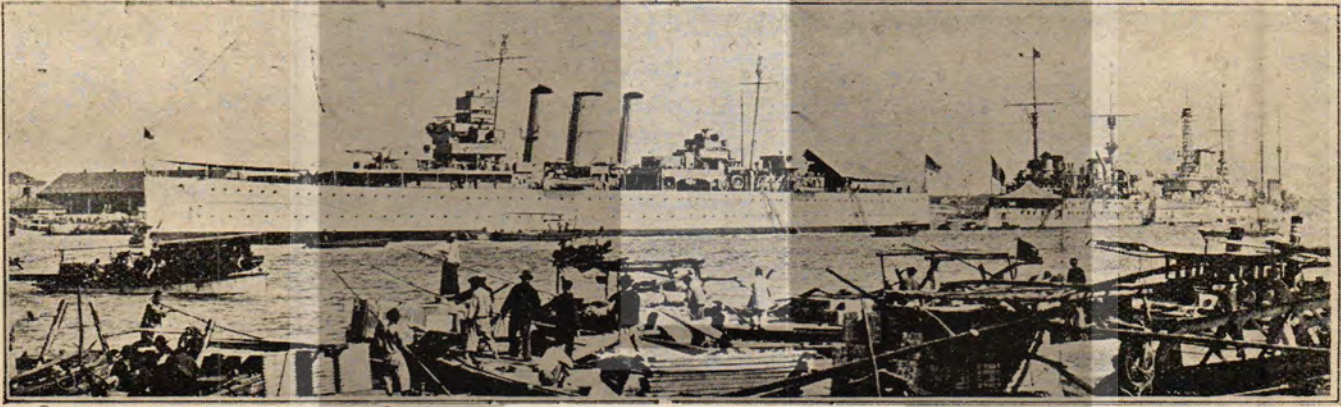
Mançuryada bir Çin zabiti.

Çin piyadesi Secci-Şin den müdaffaa mevzii olarak istifade ediyor.

Japon kuvvetlerinin 7 K. Sende hiç bir mukavemete mâruz kalmadan işgal ettikleri Şanghai da tarihi bir kaptı.

Şanghai da beynelmîlî filo... (Bu filo son hadiseler üzerine Batewya dan gelen Amerikan ve Fransız harp gemilerinden müteşekkildir.)

Şanghai daki beynelmîlî gönüllü kuvvetlerden bir İskoç alayı, başlarında millî fanfarlariyle, resmi-geçitte...

Şanghai da beynelmîlî gönüllü kuvvetlerden bir tank müfrezesi

Çinde Eski Pirinçten

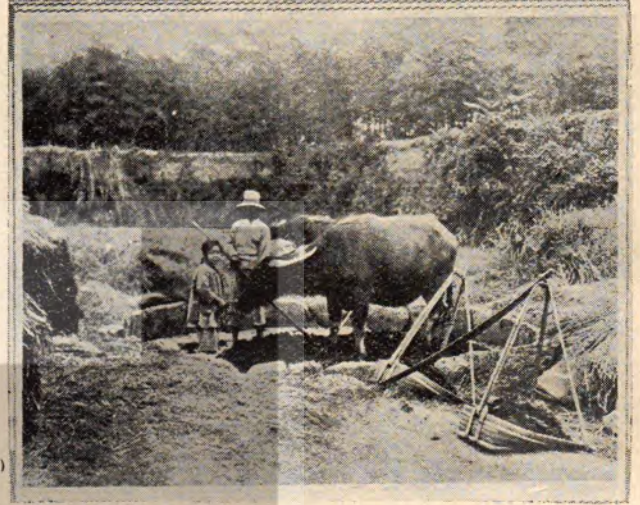

Kısmen çürümüş olan pirinç samanı havuzun içine atılır.

ÇİNDE yüzlerle seneden beri kâğıt îmalı san'atı mevcuttur. Fakat son zamanlarda hariçten getirilen makina ile îmal olunmuş kâğıtların istimali pek çabuk yayılmış ve eski san'atı sıkıştırmıştır. Bununla beraber hâlâ üç-üç vilayetlerde eski usullerle kâğıt îmalı vardır. Kullanılan ham maddeler: pirinç samanı, ince Bambu ve dut dallarıdır.

İmal usulleri ilk maddeye göre değişir. Pirinçten kâğıt yapmak için pirinç samanı demet demet bağlanarak açıkta bırakılır ve su ile ıslatılır. Arasına altüst edilerek tekrar su ile ıslatılır. Bu müddet zarfında saman elyafı yumuşar.

Sonra bu yumuşatılmış, çürütülmüş sa-

Çürüyen pirinç samanı üstünde manda gezdirilir.

Usta elindeki eleklerle bir tabaka hamur alır.

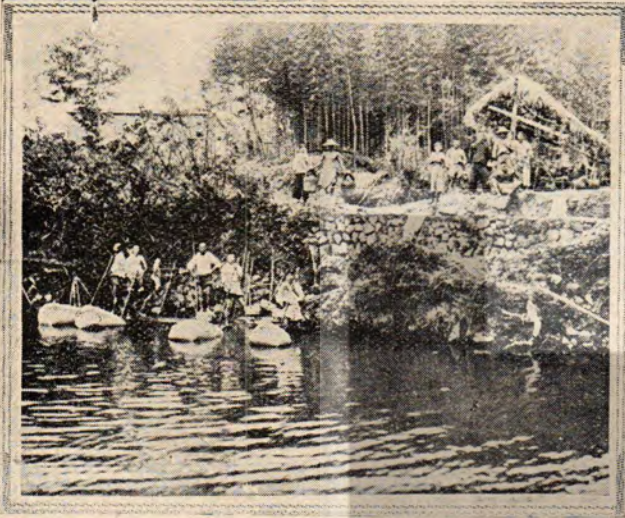
Hamur tabakaları ayrılarak kâğıt yaprak haline konur.

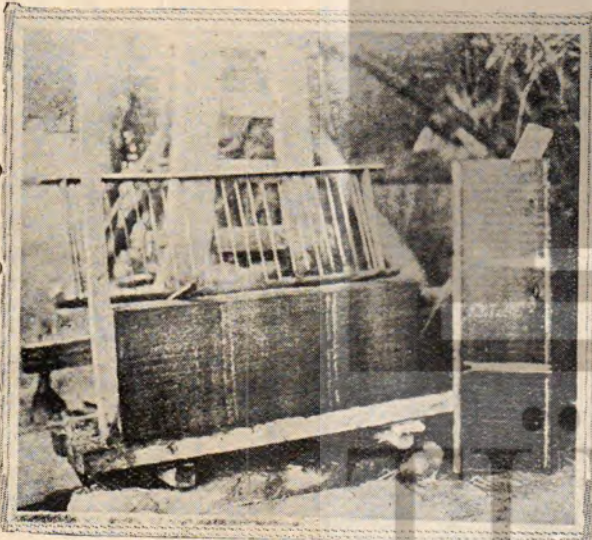
Kâğıt yaprakları güneşe serilerek kurutulur.

Bir El San'atı

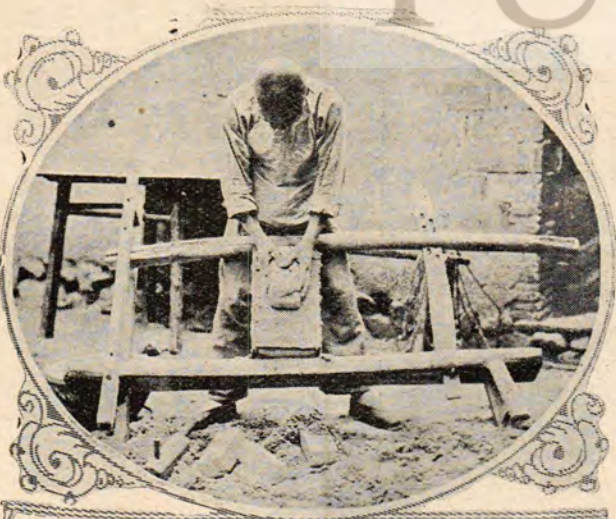
Kâğıt İmalı.

Çürümüş samanlar çuvallara konarak derede yıkanır.

Hamur tabakaları odun cenderesi altında sıkılır.

Kâğıt paketleri sıkıştırılır, düz bir taşla kenarları düzeltilir.

Hammallar kâğıt paketlerini pazara götürür.

manlar, bir havuz derununda sönmüş kireçle on misli sudan yapılmış mahlûl içine atılır, üzerinde bir manda gezdirilerek yarım saat kadar eyice ezdirilir.

Beş gün kadar burada duran ve birkaç defa altüst edilen samanların çürümesi lazım olduğu dereceyi bulur.

Çürük samanlar akan derede yıkanır, kireçler temizlenir. Yumuşak gübereler üç ayaklı bir tenekeye konarak yoğurulur. Bu yoğurma ile beraber yıkamaya müracaat edilir. Kâğıt hamuru hazırlanır.

Hamur elekten geçirilerek tabakalar haline getirilir. Güneşe yayılarak kurutulur. Sonra toplanarak üst üste istif edilir; paket paket bağlanır, pazara götürülür.

Çuvallar tazyik edilerek suları süzülür.

Deniz Teslihatını

Tahdit Münazaaları

Devletler arasında teslihatı tamamiyle terk etmek niyet ve teşebbüsü yoktur. Ancak teslihatı tahdit etmek için mütekabil tedbirler düşünülüyor. Mütekabil korku buna sebep ise de her türlü tahditatın bir faide vermediği de anlaşılıyor. Bunun fennî ve sınaî sebepleri vardır. Buna dair fransızca (Je sais tout) mecmuasının son nushasında gördüğümüz güzel bir makaleden aşağıdaki izahları alıyoruz. Kari'lerimizin bu en aktüel mesele hakkında verdiğimiz muhtasar ve kolay anlaşılır mâlûmattan memnun kalacaklarını ümit ediyoruz.

Waşington ve Londra konferanslarında neler kararlaştı.

Son muharebenin nihayetinde ve neticesinin müsaade ve icabatı dahilinde bir sıra beynelmilel îtilaflar yapıldı; ezcümle: Versay muahedesi, Waşington ve Londra konferansları. Bu îtilaflarda bir dereceye kadar harp gemilerinin hacmi (tonajı) ve toplarının âzami kalibresi tahdit edildi. Versay muahedesinde yalnız Alman gemilerinin hacmi tahdit edilmiş, zırhlılar için âzami 10000, kruvazörler için 6000 ton, torpidolar için 800 ton kabul olunmuştu.

Waşington ve Londra konferansları İngiliz, Amerikan, Japon, Fransız, İtalyan gemileri hakkında da buna benzer bâzı tedbirlerin alınmasına karar verdi.

Saffî-harp gemileri için en büyük hacim 35000 ton, ve en kuvvetli toplar için en büyük kalibre 406 milimetre; kruvazörler için en büyük hacim 10000 ton, en büyük kalibre 203 milimetre; tayyare gemileri için 25000 ton ve 203 milimetre; deniz

altı gemileri için 2000 ton ve 130 milimetre kabul edildi.

Londra da İngiltere, Amerika ve Japonya arasında kararlaştırılmış olduğu halde Fransa ile İtalyanın kabul etmediği, kruvazörlerle torpidoların muhtelif nevilerine ait bâzı tâli tahditler vardır.

Fen ve sınaatın terekkiyle gemi inşaatında husule gelen tekâmüller.

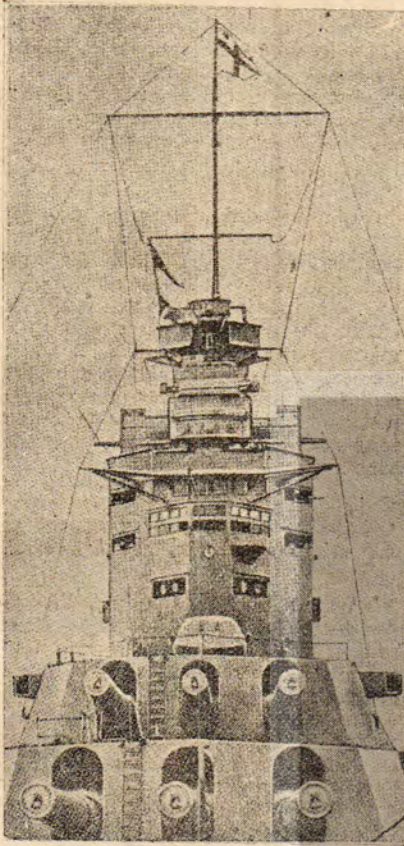
Az zaman zarfında gemi inşaatında pek mühim terekki ve tekâmüller hasıl olmuştur:

1) Gemi teknelerinin hafifleşmesi (yapıştırma usulünün değişmesiyle ve son derece hafif ve mu-kavemetli yeni halitaların istimali ile).

2) Muharrik makinelerin kuvvet ve sür'at cihetinden tekâmülü (şimdi eskisine nispeten aynı ha-

Deniz Tayyaresi, hangarından çıkıyor: Tayfa kanatlarını taktıyor.

İngiliz zırhlısı Nelson.

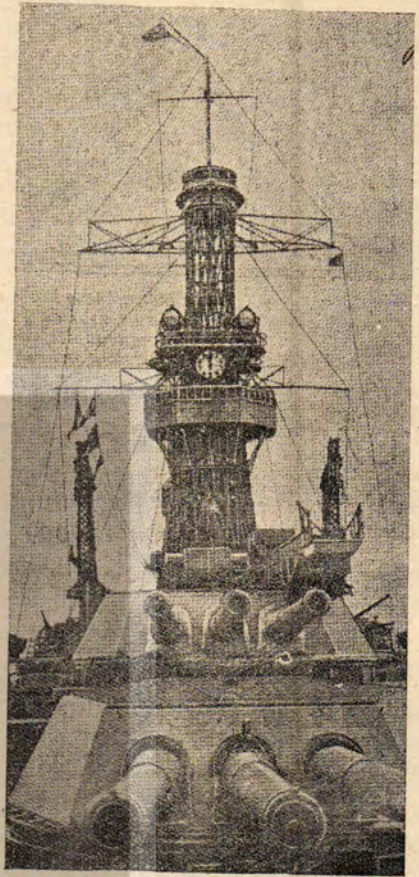
cımda fakat on müteaddit torpille misli daha kuvvetli kazanlardan ve turbinlerden istifade olunabiliyor).

Bu tarekkiler sayesinde aynı hacımda yapılan 10000 tonajlı bir gemi 3700 ton kazanıyor. Kezalik eskiden 1 beygir kuvvetine tekabül eden şiklet 60 kilogram iken şimdi ancak 18-kilogramdır. Eski Bretanya zırhlısı ile şimdi İngilizlerin yaptırdığı Nelson dritnavtında nispetler bu merkezdedir. Hat-tâ Almanlar 1 beygir kuvvetine teka-

müteaddit torpillerin infilakına ve müteaddit hava bombalarına ve cesim topçu ateşlerine mukavemet edebilir.

Yeni gemilerin ne olabileceği.

Şimdi bu mâlûmattan sonra, hacımı ve silahlarının kalibresi tahdit edilen bir geminin mukavemet ve sür'at itibariyle ne olabileceği hakkında bir şey söylenebilir mi? Yeni bir gemi, mesela Nelson,

Amerika zırhlısı New Mexico.

bül eden şikleti 17 kilograma indirebildiklerini ilân ediyorlar. Bu fennî tarekkilerin neticeleri yeni yapılacak gemiler için son derece mühimdir.

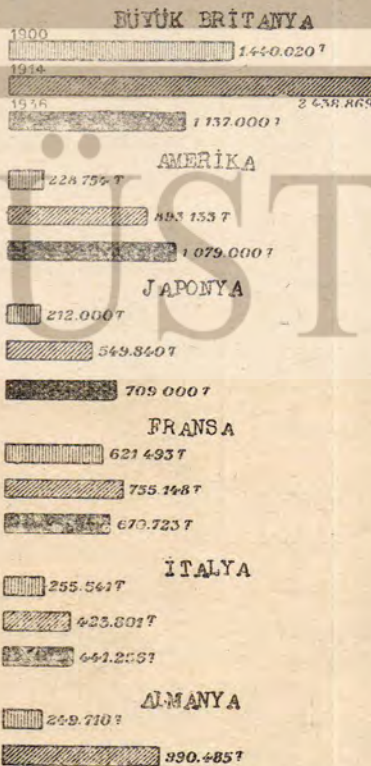
Evvela, inşa meselesi son derece muğlak bir iş oldu, çünkü muayyen bir tonaj içinde pek muhtelif unsurların muvazenesini têsîs etmek güçlüğü hasıl oldu.

Saniyen, yeni inşa edilen gemilerin gerek yapı ve gerek bakım masrafları kat kat arttı.

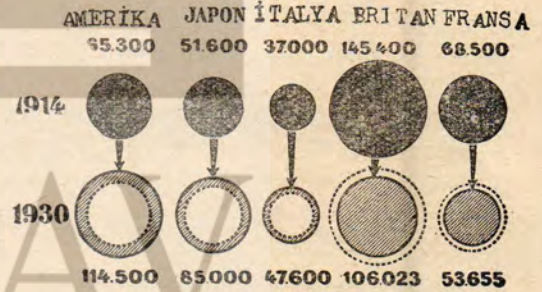
Yeni gemilerin sağlamlığı.

Zann olunduğu gibi, denizaltı gemilerinin atacağı torpiller ve tayyarelerin yağdıracağı bombalar sebebiyle, artık büyük saffı-harp gemileri istimaline imkân kalmamış değildir. Amerikanın yeni yaptırmakta olduğu Waşington zırhlısı ile sabit olmuştur ki böyle bir gemi

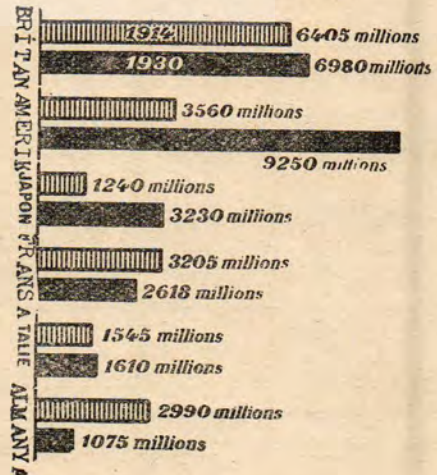
Harp gemilerinin hacmi.

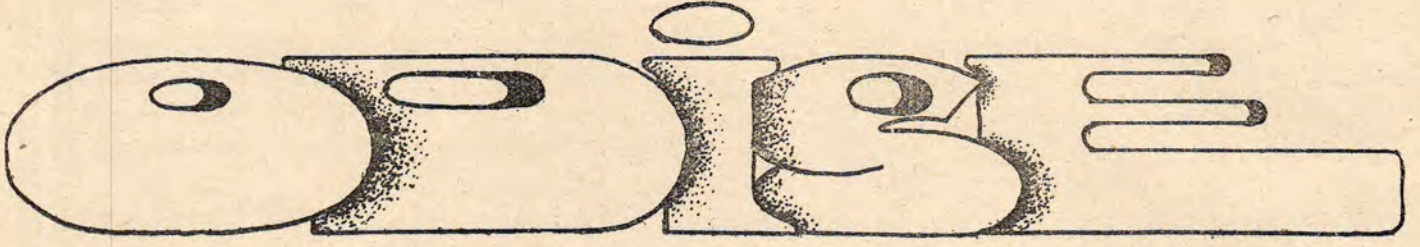

Bahri askeri kuvvetler.

Bahriye Bütçeleri.

Homère den

Tercüme eden: Yaşar Nabi

(Geçen nushadan devam)

Ve Atre oğlunun ruhu ona cevap verdi:

— Laert in bahtiyar oğlu, basiretli Ülis, şüphesiz, senin büyük bir fazilete malik bir karın var, ve kendisini bakire olarak alan kahraman Ülis i unutmamış olan İkaryos un kızı faziletli Penelop akıllı bir kadındır. Bunun içindir ki faziletinin şöhreti ölmeyecektir ve Layemutlar dünyevi insanlara akıllı Penelop şerefine latif şarkılar ilham edeceklerdir. Lakin kendisini bakire olarak alan adamı öldürmekle Tindar ın kızı hiç de böyle hareket etmedi. Bu sebepten çirkin bir şarkı onu insanlara hatırlatacak ve o şöhretini bütün kadınlara ve hattâ faziletli olanlara bile yayacaktır!

Onlar Ahrette yerin zulmetleri altında ayakta olarak böyle konuşurlarken Ülis ve arkadaşları, şehirden çıkarak, derhal Laert in güzel meyva bahçesine geldiler, bunu o da çok zaman evvel birçok zahmetler çektikten sonra satın almıştı. Onun evi burada idi ve etrafında kendisi için çalışan hizmetçilerin üzerinde oturdukları, yedikleri ve uydukları sıralar vardı. Orada Sikel isminde, şehirden uzakta tarlalar içinde oturan ve ihtiyara bakan ihtiyar bir kadın da vardı.

O zaman Ülis iki çobana ve oğluna dedi ki:

— Şimdi eve giriniz ve yemek için domuzların en eyisini öldürünüz. Ben babamı tecrübe edeceğim, bakalım beni görür görmez tanıyacakmı, yoksa yanında uzun zaman yürüdükten sonramı tanıyacak.

Böyle söyledikten sonra, cenk silahlarını hizmetçilere verdi ve onlar derhal eve girdiler. Ve, büyük bahçeden geçerken o ne Dolyos u, ne oğlunu, ne de hizmetçilerinden birini bulabildi. Ve onlar bahçenin etrafını çevirmek için dikenler toplamaya gitmişlerdi ve ihtiyar da onların önünde gitmişti.

Ve Ülis babasını bahçede yalnız buldu; üzerinde yırtık ve delik deşik adi bir gömlek vardı ve otları yuluyordu. Ve bacaklarının etrafına sıyrıklardan muhafaza için yırtık kösele parçaları sarmıştı; ve ellerinde çalışlardan korunmak için eldivenler ve, başında ona bir kat daha sefil bir manzara veren keçi derisinden bir külah vardı.

Ve sabırlı ve ilahi Ülis, babasını ihtiyarlıktan beli bükülmüş ve büyük bir ıztırap içinde görünce yüksek bir armut ağacının altında, uzakta, göz yaşları döktü. Ve

derhal onu öperek vatan toprağına nasıl döndüğünü anlatmak ve yahut tecrübe için ona sual sormak arasında tereddüd etti. Ve onu acı sözlerle tecrübe etmek daha muvafık olacağını düşündü. Ve böyle düşünerek ilahi Ülis, bir ağacın etrafına çukur kazan babasının yanına yaklaştı. O zaman, ilahi Ülis, yaklaşarak ona şöyle söyledi:

— Ey ihtiyar, sen bahçe yetiştirmekte hiç de maharetsiz değilsin; zeytin ağacı, üzüm bağı, incir, armut ağacı, her şey burada itina ile yerleştirilmiş. Bu bahçede hiç bir toprak parçası ihmal edilmemiş. Lakin sana bir şey söyleyeceğim, ama kızma: sen kendine aynı şekilde itina etmeyorsun. Hazin ihtiyarlığa ve seni örten kirli ve utanılacak elbiselere tahammül ediyorsun. Şüphesiz ki tembelliğinden dolayı efendin seni ihmal ediyor değildir, çünkü sende hiç de bir uşak hali yok, ve güzelliğin ve ihtişamınla bir hükümdarı andırıyorsun. Sen hamam ve yemekten sonra ihtiyarların âdeti veçhile yumuşak bir yatakta uyuyanlar gibisin. Lakin bana doğru söyle: Sen kimin hizmetçisisin? Kimin bahçesinde çalışıyorsun? Bana hakikatı söyle ki onu bileyim: bana şimdi birinin söylediği gibi İtak a mı geldin, çünkü bunu söyleyen ahmağın biriydi, "Misafirim sağmıdır yoksa öldümü" diye sorduğum zaman beni ne dinlemesini ne de anlamasını bildi. Lakin işte söyleyorum; beni dinle ve anla. Çok zaman evvel sevgili vatan toprağında ben yabancı seyyahlar içinde ilk defa evime gelen bir adamı misafir etmiştim. O İtak da doğmuş olduğunu ve babasının Laert olduğunu söyleyordu. Onu evime götürerek muhabbetle kabul ettim. Ve evimde birçok eşyam vardı ve ona misafirperverlik icabı zengin şeyler hediye ettim, çünkü yedi talan [*] altın, üzerine en güzel çiçekler resm edilmiş bir oyma gümüş sebu, oniki adi hırka, bir o kadar halı, oniki güzel hırka ve bir o kadar gömlek, ve, üstelik, bizzat kendisinin intihab ettiği güzel ve bütün işlerde mahir dört kadın verdim.

Ve babası ağlayarak ona cevap verdi:

— Yabancı, şüphesiz sen bana sorduğun yerde bulunuyorsun; lakin fena ve küfürbaz adamlar onu harab ediyorlar ve söylediğin pek çok hediyeler kaybolmuştur. Eğer İtak da misafirini bulmuş olsaydın o seni, misafir ettikten ve âdet veçhile senden aldığı kadar hedi-

[*] Eski Yunanlılarda müstâmel bir nevi siklet ölçüsü.

yeler verdikten sonra geri gönderirdi. Lakin bana doğru söyle! Zavallı misafirini kabul edeli kaç sene oluyor? O benim oğlumdur. Zavallı! Dostlarından ve doğduğu yerden uzakta onu ya denizde balıklar yediler, yahut, karada yırtıcı hayvanlar ve kuşlar tarafından parçalandı, ve ne annesi, ne babası, onu dünyaya getiren bizler onu gömmedik ve ona ağlayamadık. Ve zengin cihazlar arısı, akıllı Penelop da ölüm yatağı üzerinde sevgili kocasına ağlamadı ve onun gözlerini kapayamadı, çünkü ölümler için böyle yapılması âdettir! Lakin bana doğru söyle ki ben de öğreneyim. Sen kimsin? Şehrin ve akrabalarının nerededirler? Seni ve ilahi arkadaşlarını buraya getiren gemi nereye yanaştı? Bir tüccar gibi yabancı bir gemi üzerindemi geldin, ve seni karaya çıkardıktan sonra onlar yollarına devamını ettiler?

Ve basiretli Ülis, ona cevap vererek böyle söyledi:

— Şüphesiz, sana bütün hakikati söyleyeceğim. Ben Alilas İyım, orada benim meşhur malikanelerim vardır; Polipemon oğlu Afeydas'ın oğluyum ve ismim Eperitos dur. Bir fena ilah, arzuma rağmen, Sikaniye sahillerinden beni buraya sürükledi, ve gemim, şehirden uzakta sahilde durdu. Ülis vatanından ayrılmış işte beş sene oluyor. Şüphesiz o giderken, sağ tarafında kuşlar belirdi, ve ben bundan sevinerek onu gönderdim ve o da hareket ederken bu işaretten dolayı memnundu. Ve biz tekrar görüşeceğimizi ve birbirimize muhteşem hediyeler takdim edebileceğimizi ümid ediyorduk.

O böyle söyledi, ve ızdırabın muzlim bulutu Laert'i kapladı, ve derin iniltiyle, tozdan beyazlaşmış başını iki eliyle kapadı. Ve Ülis müteessir oldu, ve babasını bu halde görmeye şiddetli bir teessür hissetti; ve ileri atılarak onu kolları arasına aldı ve onu öptü ve ona dedi ki:

— Baba! Beklediğin benim, ve yirmi sene sonra vatan toprağına dönüyorum. Lakin ağlamayı ve inlemeyi bırak, çünkü, sana söyleyeyim, acele etmemiz lazımdır. Ben evimde talipleri öldürdüm ve haksız ve fena hareketlerinin cezasını verdim.

Ve Laert ona cevap verdi:

— Eğer sen buraya dönen oğlum Ülis isen beni ikna edecek bariz bir alamet göster.

Ve basiretli Ülis ona cevap verdi:

— Evvela, sen ve muhterem annem, buraya geldiği zaman bana vâd etmiş olduğu hediyeleri almak üzere beni annemin sevgili babası Otolikos'un yanına gönderdiğiniz zaman, Parnas dağında bir yaban domuzunun beyaz dişleriyle açtığı bu yarayı gözlerinle gör. Lakin dinle, ve sonra itina ile ekilmiş bahçenden, küçükken ve bahçede senin peşinden koşarken senden istediğim ve bana verdiğin ağaçları söyleyeceğim. Ve biz ağaçlar arasında dolaşıyorduk ve sen her birinin ismini bana söyleyordun, ve sen bana onüç armut, on elma ve kırk hurma ağacı verdin; ve Jüpiter mevsimleri üzerlerine ağır bastığı zaman meyvaları olgunlaşan elli sıra bağ

kütüğünü meyvalarıyla beraber bana vereceğini söyledin.

O böyle söyledi, ve Ülis'in kendisine gösterdiği aşıkâr delilleri dinlerken Laert'in kalbinin ve ayaklarının bağı çözüldü. Ve kollarını sevgili oğlunun boynuna sarıdı ve sabırlı ve ilahi Ülis, hareketsiz, onu kucakladı. Nihayet, Laert nefes aldı, ve aklını, başına toplayarak, ona böyle söyledi:

— Jüpiter baba, ve siz, ilahlar! Eğer talipler hakikaten hakaretlerinin cezasını çektilerse, şüphesiz ki siz hâlâ Olimp dağındasınız! Lakin, şimdi, bütün İtaklıların derhal buraya hucum etmesinden ve Kefalonyalıların her şehrine haberciler göndermelerinden korkuyorum.

Ve basiretli Ülis ona cevap verdi:

— Cesur ol, ve bundan dolayı hiç endişe etme. Lakin haydi bahçenin yanındaki eve gidelim. Telemak'ı, sığırtmacı ve domuz çobanını derhal yemeği hazırlamak üzere oraya gönderdim.

Böyle söyledikten sonra, güzel eve doğru gittiler ve orada Telemak'ı, sığırtmacı ve domuz çobanını bol etleri keser ve kırmızı şarabı karıştırırken buldular. Bu esnada hizmetçi kadın Sikel âlicenap Laert'i yıkadı ve yağla tâtir etti, ve omuzlarına güzel bir hırka geçirdi, ve Minerv'e, oraya sokularak, milletler hükümdarının uzuvlarını kuvvetlendirdi ve ona eskisinden daha büyük ve daha muhteşem bir gösteriş verdi. Ve o, banyodan çıktı, ve sevgili oğlu onu layemut ilahlara benzer görünce hayran oldu ve ona şu sözleri söyledi:

— Ey baba, şüphesiz ebedi ilahlardan biri seni böyle güzellik ve ihtişamda kusursuz yapıyor.

Ve basiretli Laert ona cevap verdi:

— Ah ne olurdu, Jüpiter baba, Minerv'e, Apollon beni dün, Kefalonyalıları kumanda ederek güzel Nerikos'ın şehri zapt ettiğim zamanki halimde olmama müsaade etselerdi. Omuzlarım silahlarımınla kaplı, talipleri evimden kovar, ve bir çoklarının bacaklarını kırardım, ve sen bundan memnun olurdu.

Ve onlar böyle konuşuyorlardı, ve, işlerini bırakarak, yemeği hazırladılar ve intizamla sıralara ve koltuklara oturdular, ve yemeğe başlamak üzere iken Dolyos la, çalışmaktan yorulan oğulları geldiler; çünkü onları beslemiş olan ve ihtiyarlığından beri Dolyos'a bakan ihtiyar kadın Sikel onları çağırmağa gitmişti. Onlar Ülis'i gördüler ve onu tanıdılar ve hayretle durdular. Lakin Ülis onları ikna ederek şu sözleri söyledi:

— Ey ihtiyar, yemeğe otur ve artık hayretten kurtul. Ellerimizi yemeklere uzatmaya hazır, sizi uzun zaman bekledik.

O böyle söyledi, ve Dolyos, iki kolunu açarak atıldı, ve Ülis'in ellerini yakalayarak, onları öptü, ve ona şu sözleri söyledi:

— Ey dost, mademki sen, seni özleyen ve bir daha göremeyeceğimizi zann eden bize döndün, demek ki ilahlar seni getirdiler. Selam! Sevin, ve ilahlar seni mes'ud etsinler. Lakin bana hakikati söyle ki ben de bileyim.

Basiretli Penelop senin döndüğünü biliyor mu? Yoksa ona bir haber gönderelim mi?

Ve basiretli Ülis ona cevap verdi:

— Ey ihtiyar, o biliyor! Niçin bu şeylerden endişe ediyorsun?

O böyle söyledi, ve yeniden cilalı koltuğuna oturdu. Ve, şöhretli Ülis in etrafında, Dolyos un oğulları, aynı şekilde sözleriyle efendilerini selamladılar ve ellerini öptüler. Sonra babaları Dolyos un yanına oturdular.

Onlar evde böylece yemek yerlerken Osa, taliplerin acıklı ölümünü haber vererek şehrin her tarafını dolaştı. Ve, bu haber üzerine hepsi her taraftan gürültü ve iniltiyle Ülis in evi önüne koşuştular. Ve onlar ölümlerin her birini kendi evlerine götürdüler ve onları kefenlediler; ve diğer şehirden olanları da seri' gemilere koyarak geriye gönderdiler. Sonra, kalben muztarip, pazarda toplandılar. Ve kalabalık toplandığı zaman Öpeyt ayağa kalktı ve hepsinin ortasında söz söyledi. Ve ilahi Ülis in ilk olarak öldürdüğü oğlu Antinoos için kalbinde tahammül edilemez bir ızdırıp vardı. Ve oğlu için göz yaşları dökerek o böyle söyledi:

— Ey dostlar, şüphesiz bu adam Yunanlılara büyük fenalıklar yaptı. Gemilerinde götürdüğü kahramanların hepsi telef oldu, ve işte dönüşünde Kefalonyalıların en kahramanlarını öldürdü. Haydi! Sür'atle Pilos a ve Epeyenlerin hüküm sürdükleri ilahi Elis e kaçmadan evvel, haydi! Çünkü çocuklarımızın ve kardeşlerimizin katlinin intikamını almazsak biz ebediyen istihkar edilirimiz, ve müstakbel insanlar bizim ayıbımızı hatırlayacaklardır. Bu takdirde hayat bana hiç de tatlı gelmeyecektir ve derhal ölümlerin yanına gitmeyi tercih ederim. Bizden evvel kaçmamaları için, haydi!

O ağlayarak böyle söyledi ve bütün Yunanlılar acı hiss ettiler. Lakin o zaman Medon ve ilahi şarkıcı uykudan uyanınca Ülis in evinden çıkarak onlara yaklaştılar. Ve pazarın ortasında durdular. Ve hepsi hayretten dona kaldılar, ve basiretli Medon onlara dedi ki:

— Beni dinleyin İtaklılar, Ülis bu işleri layemut ilahların yardımı olmaksızın yapmamıştır. Bizzat ben de Ülis in yanında Mantor un şekline girmiş layemut bir ilah gördüm. Şüphesiz, layemut bir ilah bāzan Ülis in karşısında görünerek onu teşci' ediyor ve bāzan salona atılarak talipleri korkutuyordu ve bunlar yığınla yere düşüyorlardı.

O böyle söyledi, ve solgun korku hepsini sardı. Ve geçmiş ve gelecek şeyleri bilen ihtiyar kahraman Mastor oğlu Haliterses, büyük bir basiretle, onlara şöyle söyledi:

— İtakyalılar, ne söylersem söyleyim, beni dinleyiniz. Sizin fenalığınız yüzündendir ki bunlar oldu. Filhalka siz ne bana ve ne de hükümdar Mantor a itaat ettiniz ve hiç gelmeyeceğini söyledikleri mert bir adamın karısına hakaret ve mallarını yeyerek tehevürle fena hareketlerde bulunan oğullarınızın şiddetlerine mani' olma-

dınız. Ve mademki şimdi olan oldu, size söylediğimi yapınız: gitmeyiniz, yoksa başımıza bir felaket gelebilir.

O böyle söyledi, ve bāzıları büyük gürültü ile koşuştular, ve pek kalabalık olan diğerleri kaldılar, çünkü Haliterses in sözleri hiç hoşlarına gitmemişti ve onlar Öpeytes e itaat ettiler. Ve derhal silahları başına koştular, ve muhteşem tunçla örtündükten sonra, birlikte büyük şehri baştan başa geçtiler. Ve Öpeytes bu gafillerin reisiydi, ve oğlunun intikamını alacağını ümid ediyordu; lakin kaderi, dönmesine müsaade etmeyecekti.

O zaman Minerv Jüpiter e dedi ki:

— Babamız, Jüpiter, hükümdarların en büyüğü, bana cevap ver: zihnin ne saklıyor? Acıklı muharebeyi ve haşin mücadeleyi teşvik edecekmisin, yoksa iki taraf arasında itilaf husule getirecekmisin?

Ve Jüpiter ona cevap verdi:

— Çocuğum, beni neden bu hususta isticvab ediyorsun? Ülis in dönüşünde düşmanlarından intikam almasına bizzat sen karar vermedin mi? İstedğin gibi yap; lakin sana muvafık olanı söyleyeceğim. Şimdi ki Ülis talipleri cezalandırdı, artık samimi bir ittifakla daima hükmetsin. Biz onlara oğullarının ve kardeşlerinin katlini unuttururuz ve onlar, eskiden olduğu gibi, sulh ve birlik içinde birbirlerini seveceklerdir.

Böyle söyleyerek esasen icraata müheyya olan Minerv i teşvik etti ve o Olimp dağının tepesinden ileri atıldı.

Ve yemek yiyenler açlıklarını giderdikleri zaman, sabırlı ve ilahi Ülis ilk önce söze başlayarak onlara dedi ki:

— İçinizden biri çıksın ve gelmesi icab edenler yaklaşıyorlarmı, baksın.

O böyle söyledi, ve Dolyos un oğullarından biri, emr ettiği gibi, çıktı; ve eşikte ayakta durarak yaklaşan kalabalığı gördü. Ve derhal Ülis e şu sözleri söyledi:

— İşte geliyorlar, derhal silahlanalım.

O böyle söyledi, ve Ülis ve üç arkadaşı ve Dolyos un altı oğlu, hepsi silahlarına koştular. Ve onlarla beraber Laert le Dolyos da beyaz saçlarına rağmen cenge hazır olarak silahlandılar.

Ve, muhteşem tunçla örtündükten sonra kapıları açtılar ve çıktılar ve Ülis onları idare ediyordu. Ve Jüpiter in kızı, Minerv, yüzü ve sesi Mantor a benzer olarak onlara geldi. Ve sabırlı ve ilahi Ülis onu görünce sevindi, ve derhal sevgili oğlu Telemak a dedi ki:

— Telemak, cengâverlerle bizzat cenk ederek kendini göstermek zamanı geldi. En cesurlar burada tanışırlar. Ecdadımızın yer yüzünde kuvveti ve cesareti sayesinde elde ettiği şerefi lekelemeyelim.

Ve basiretli Telemak ona cevap verdi:

— Sevgili baba, mademki isteyorsun, ırkının şerefini lekelemeyeceğimi göreceksin.

Ş İ İ R L E R

AY DOĞARKEN

Rüzgârın nefesleri köyü gezdiği bir an,
Boşluklar boyun eydi, gelecek deye sultan,
Kayaların yüzünü kapladı bir kırışık...

Yıldızlar küme küme göğe mine işlerken
Karanlık kat kat olup etraf genişlerken
Uzandı ovalara altın saçlı bir ışık...

Bir ilahi güzellik nakş olurken göklere,
Ağaçların, evlerin aksi vururken yere,
Görüldü bulutlardan firar eden bir alay.

Sularda kırılırken boyları şuâların,
Bulutlarla öpüşen noktasından dağların,
Prenses haşmetiyle gülerek yükseldi ay
EMİN HALİL

HATIRALAR

İçimin yandığı günlerde ne var:
Zihnimde dizilen o hatıralar
Yeni bir dert ile zenginleşiyor...

Deli gönlüm yine dağlar aşarak,
Yine ummam gibi coşkunlaşarak
Neye bilmem bugün enginleşiyor?..
H. SİDDİK

GURUPTAN TAHASSÜSLER

Süzülmekte gün ufka.. semalar alçalıyor.
Rüzgâr gene bir hazin maceraya dalıyor.
Her şeyde bir hüznün var, dalgalarda inleyiş..
Yalnız güneş gülüyor gamsız, elemsiz, geniş...

Ne kadar hoş bir tablo.. dikkat edip bakınız:
— Gönlünüzde vüsletin ateşini yakınız!—
Güneş dudak dadağa denizle öpüşüyor..
Yahut ipek saçları etrrfına düşüyor...

Kara yüzlü gölgeler birdenbire durdular..
Görünmeyen oklarla — Ah! — güneşi vurdular!..
Güneş yanık bağına yuvarlandı denizin..
Son bir defa inledi dalgalar hazin hazin...

Şimdi sessiz her taraf.. deniz sanki bir ölü..
Zavallının bağırında sevgilisi gömülü..
Yükseklerden acaba şu sırıtanlar kimdir?
Yalnız bu sessizliğe şimdi onlar hâkimdir.
Ö. NADİR

ONUN ACILARI

Acıma ortak olan göz yaşlarım olmasa,
Şimdi çoktan bir avuç toprak idim yerlerde.
Kalbimin yaslandığı bu hislenmiş tek asa,
Gurbetlerde yol açtı önüme perde perde..

Bazan bakar dalarım, ufukta gün ölürken,
Gurbeti kilitliyen dağların başlarına.
İçimdeki hasretin, daha zalim bir diken
Gibi, batar bakmadan gözümün yaşlarına.

Ben artık ne ölüyüm ne yaşayan bir insan,
Yılların mezarında onun kitabesiyim.
İçime acılardan her gün bir çelenk asan
Dentlerimin boğulmuş ve dilsiz bir sesiyim.

SAİM NEZİH

ADSIZ ŞİİR

İlhamımın üstünde her semavî vücudun,
Kolları halkalanıp bir çelenk örüyorlar.
Melekler, bu çelenkle yürüyor, yürüyorlar,
Gufran serpip üstüne her bir hâki sücudun.

Pembe tenli periler gümüş kanatlarıyla
Uçarak hep semaya, yükselen maha doğru;

Koşuyorlar göklere uzanmış ruha doğru,
Pembe tenli periler gümüş kanatlarıyla.

Bin niyazla bir emel dileyen gönüllere,
Göz yaşından yapılmış inciler serpiliyor.

T. E.

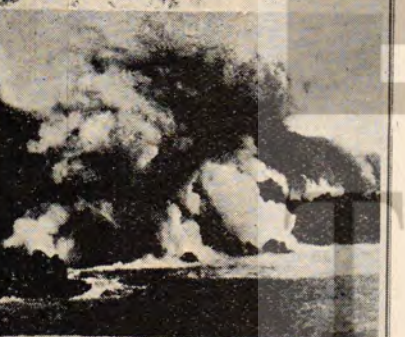
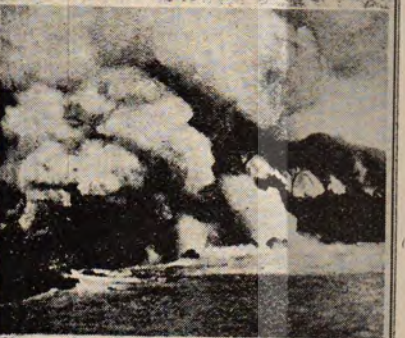
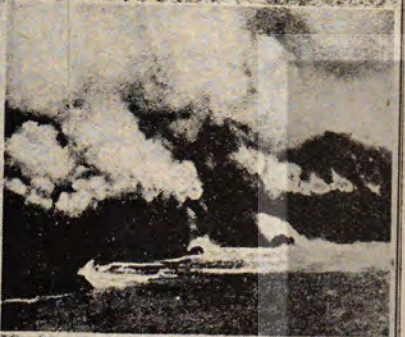
SEVİNÇ

Uçuyor sevinçle kalbim göklerde,
Ruhumda çırpınan bir kelebek var.
Gölgemden başka şey kalmadı yerde,
İçimde herşeyden hafif bir rüzgâr.

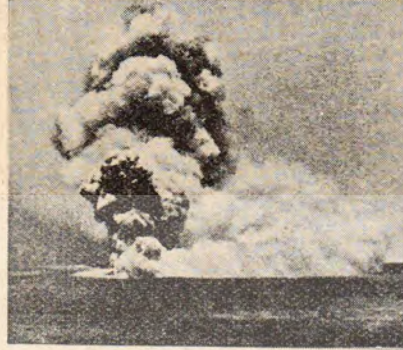
Gökyüzü göğsüme açık bir saray,
Orada çarpıyor ruhumun kalbi.
O kadar yakın ki yıldızlar ve ay,
Ellerim uzansa tutacak gibi...

VAHDET GÜLTEKİN

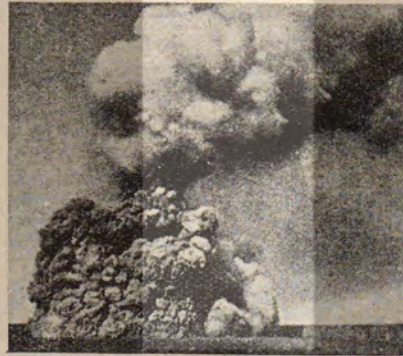
Hawaii Adasında Mauna-Loa Volkanı Feveran Halinde.

Kızıl sıcaklıkta lavalar; volkndan denize fıskırıyor. Erimiş kaynar mädenlerin suya karışmasıyla bulutlar hasıl olmuştur

200 mil uzaktan görülebilen dumanlar.

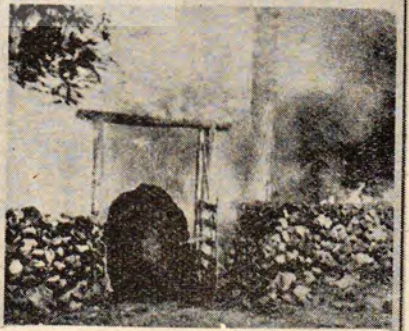
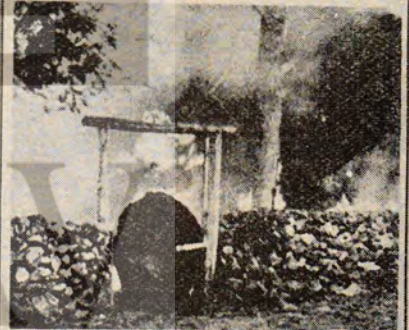
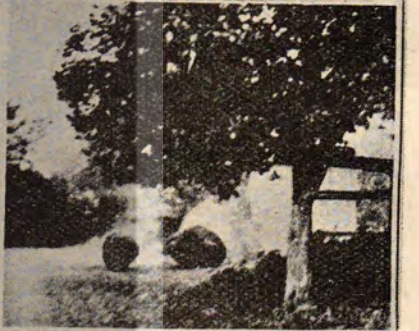
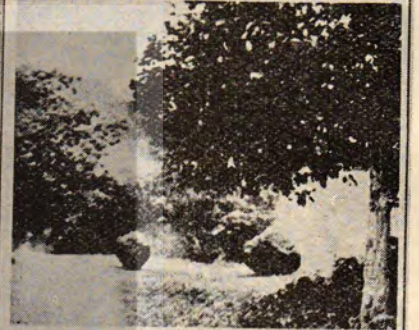
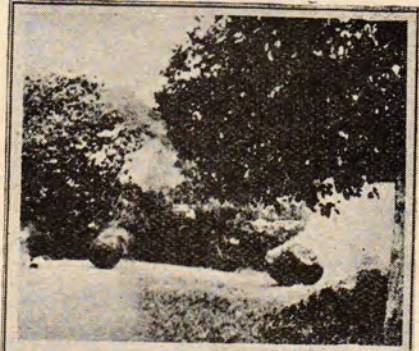
Kilauea volkanından daimi surette akan lavlardan kıvrımlı dumanlar yükselir.

Kaynar lavların hucumıyla düşen ağaçlar.

Lavlar gölünde bir kaynar mayiler fırtınası. Yerliler buna (Tükenmez ateş çukuru) derler

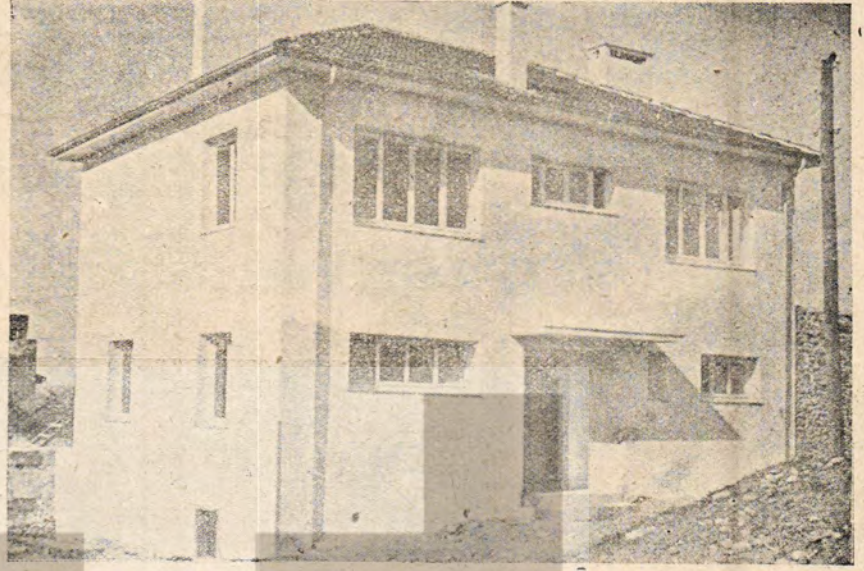
Mauna-Loa volkanının fırlattığı kızıl sıcak kütleleri; rasgeldikleri şeyleri tahrib ederler.

Hawaii adasında Manua-Loa volkanı 4400 metre yüksekliğindedir. İngilterenin meşhur filim şirketlerinden British Movietone tarafından büyük fedakârlıklarla bu volkanın, feveran halinde, seri seri fotoğrafları aldırılmıştır.

Baytar Kâmil Bey Evi Üsküdar.

Mimar Mecmuasından :

Mimar ZEKİ SELAH

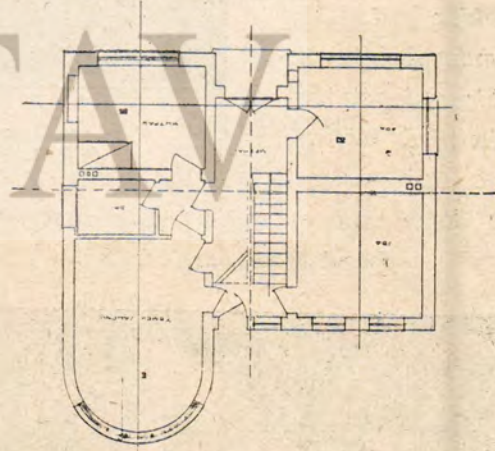
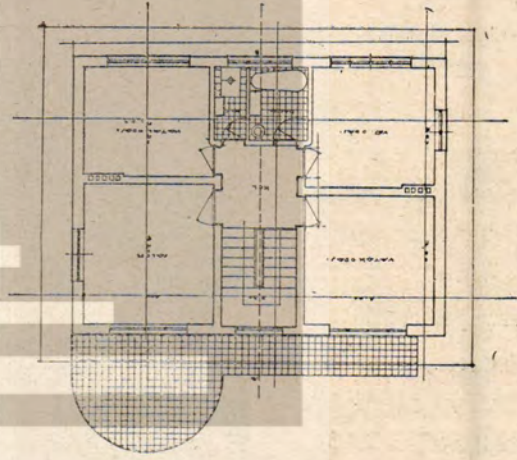

Baytar Kâmil B. evi —Üsküdar. Esas cephe Mimar. Zeki Selah.

ÜSKÜDAR DA Divitçiler de, baytar Kâmil Beye ait olan bu ikametgâh, yanmış bir bina arsası üzerinde ve köşe başında inşa edilmiştir. Bu suretle eski binanın bir kısım temellerinden istifade edilmiştir. Vaziyet planında görüldüğü veçhile arkasında, meyve ve çiçek bahçesini havidir. Arsanın meyilli olmasından hasıl olan bodrum katının nisfından istifade edilmiş, ve diğer nisfi dolu olarak bırakılmıştır. İki kattan ibaret olan binanın zemin katı duvarları kâmilten taştan ve birinci kat tuğladan, döşemeler, beton arme olarak inşa edilmiştir. Zemin kat: Tulani cephe üzerinde olan antreden ufak bir ho'le girilir. Burada birinci kat merdiveni, servis kısmı, yemek odası, ve diğer odaların methalleri toplanmıştır. Mutfak, kiler ve yemek odası aynı cihette tertib edilerek bu suretle servis aynı yerde toplanmıştır. Diğer tarafta holdan bir kabul odasına gidilir ve bu oda, yanındaki odaya bir kapı ile merbututtur. Yemek salonu, bahçe üzerinde; ve müdevver bir şekilde tertib edilmiştir. Merdiven sahanlığı altına lesadüf edilen bir kapıdan bahçeye çıkılır.

Birinci kat:- Burada da bütün odaların methalleri ufak kir sofa üzerine toplanmıştır.

Bu katta, üç yatak odası, bir salon, banyo ve hela vardır. Bahçe üzerindeki cephede, yemek salonunun üstünde, dairevi bir teras vardır. Bu teras cephe istikametinde tahdid dılmıştır. Terastan, Boğazın Dolma bahçe istikametinde, bir kısmı görülmektedir. Bu ikametgâhın inşasında tamamiyle iktisadi hareket edilmiştir. Plan, sahıası itibariyle, mümkün olduğu kadar (ütüliser) edilmiştir. Mevcut taştan istifade edilerek zemin kat tamamen bu suretle inşa edilmiştir. Birinci evsafa malzeme istimal edilmiştir. Binanın maliyet fiyatı (6000) Türk lirasıdır.

Baytar Kâmil B. evi-Üsküdar. Sağ yan cephe ve kat planları.—Mimar Zeki Selah.

Silahları Atmak Arzusu Ve Teşebbüsleri Cenevre Konferansı

Büyük muharebeden evvel sulh için çalışanlar silahlanmayı tavsiye ediyorlardı. İşte bâzı meşhur sözleri :

Müsallah kuvvet sulhu hazırlayan amillerden biridir...

**Betmann Hollweg
1913**

Bir millet için, daima muharebeye hazır olmadıkça müessir surette sulha hizmet etmek mümkün değildir.

Poincare, 1913

Sulhu isteyen muharebeye hazır olmalıdır.

Suhomlinof, 1914

Silahlar çoğalmada berdevamdır, Avrupa müsallah bir ordugâh haline gelmiştir... Halbuki Avrupada sulh her zamandan daha emin ve sağlam görünüyor.)

Lord Haldam, 1914

Murahhasımız Tevfik Beyefendi.

Sulha inanıyorum, çünkü sulh kuvvetle silahlanmıştır.

Andre Tardieu, 1913

Bu umumi kanaate rağmen muharebe patlak vermiştir.

Şimdi, dehşetli muharebeden alınan derslerden sonra, bütün devletler murahasalarını Cenevre konferansına gönderdiler. 1914 den daha ziyade silahlanmış bulduklarına şüphe yoktur. Fakat en ziyade ehemmiyet verilmesi lazım gelen nokta: askerî şekil ve mahiyette görülmeyen silahların ve muharebe vasıtalarının inkişafıdır: boğucu gaz, bomba ve saire imal edebilecek fabrikalar, ticari ve sivil tayyareci

M. Paul Boncour (Fransa) M. Henderson (İngiltere) M. Grandi (İtalya) M. Zaleski (Lehistan) Ceneral Græner (Alman.)

Şeker hastalarına mahsus Hasan Gluten Mâmulâtı

Hasan gluten ekmeği, bademli Hasan gluten ekmeği, Hasan gluten gevrekleri, Hasan gluten makarna ve şehriyeleriyle unu ve Hasan diyabetik çikolatasını bilcümle gluten mustahzaratına tercih eylemeniz lazımdır. Çünkü Hasan gluten mâmulâtı yerli ve saf unlarla yapılmış e Etüba kongresinin kabul eylediği formülde istihzar edilmiş olup etübbayı-muktedire ve meşhurenin takdiratını ve yüzde 60-80 miktarında saf gluteni havi olduğu kimyagerlerin raporları ile sabittir.

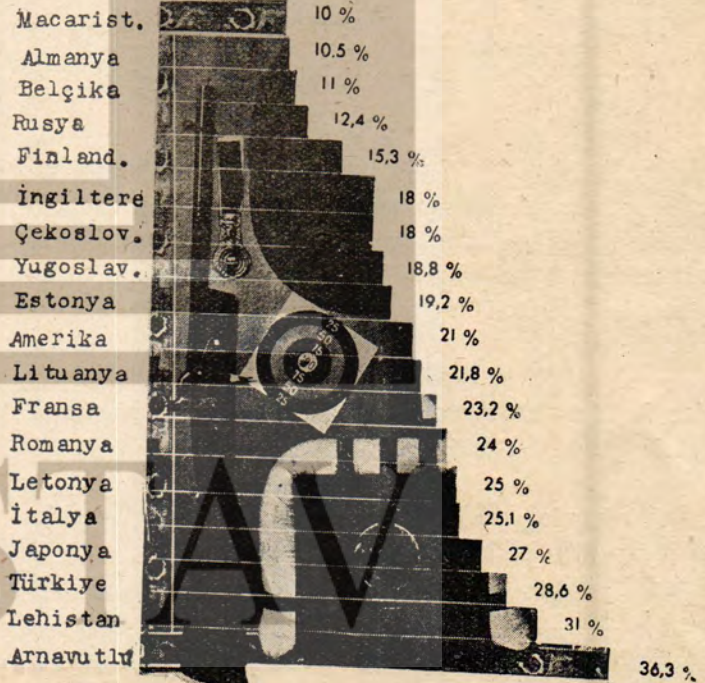
M. Tardieu (Fransa)

Frank hesabiyle, muhtelif devletlerin umumi bütçelerinde harp bütçesinin yüzdesini gösteren grafiği de aynı mecmuadan alıyoruz.

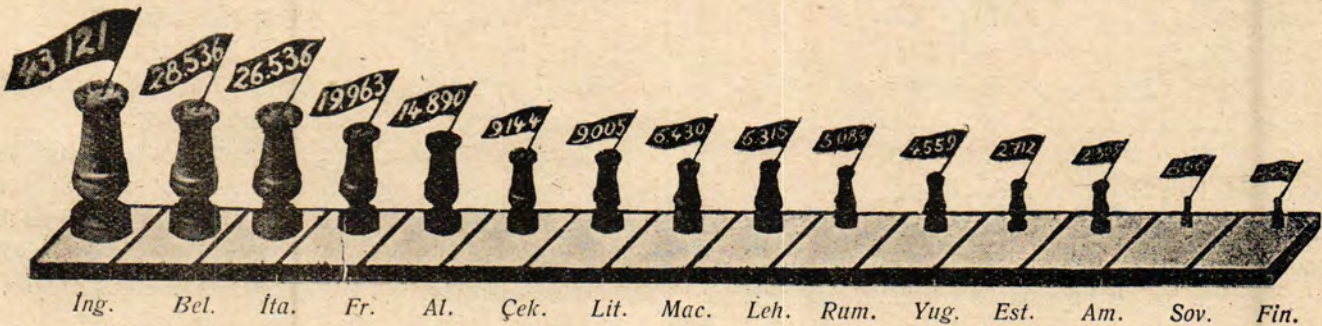
lik, ticaret gemileri v. s. bu vasıtalandandır.

Milli müdafaa bütçeleri seneden seneye her memlekette artmaktadır. Altı büyük devletin harp bütçeleri şunlardır (Fransız Vu mecmuasından):

Fransa	: 13.600.000.000	Frank
Almanya	: 6.000.000.000	"
İngiltere	: 16.100.000.000	"
Amerika	: 18.320.000.000	"
İtalya	: 8.227.000.000	"
Sovyetler	: 1.390.000.000	Ruble.

Devletlerin askeri masraflarından kilometre başına düşen miktarlar (frank olarak)

ASRİ ATRAM Muallimi

(Geçen nüşadan devam)

4. Af6 X e4

Bu hamle yerine Ab8 — c6 oynamak daha muvafıktır. Fakat beyazlar rok yapmak suretiyle daha iyi bir vaziyet alır.

5. d4 X e5

5. Td6 - c5

6. Vd1 - d5 Bu hamle ile vezir f7 den mat ile tehdid etmekte olduğu gibi aynı zamanda hasmın At ve tayyaresine de taarruz etmektedir.

Buna müşabih hareketler ekseriya vaki' olacağından müptediler bu vaziyetteki tarzı-hareketi hutırdan çıkarmamalıdır.

6. Te5 X f2 +

7. Şe1 - e2

Oynamak suretiyle beyazlar bir silah kazanır.

**

Siyahların 2. f7 - f5 hamlesiyle e4 piyadesine mukabil taarruz yapılmasını tavsiye edemeyiz. Bu usuldeki oyunlara "gambi" namı verilir ki bunların idaresi çok müşküldür. Bu sebeple müptediler evvel -emirde atide gösterilen usulleri öğrenmedikçe bu oyunlara geçmemelidir.

3. Af3 X e5 Çok güzel bir hamle. Bu hamle yerine 3. Tf1 - c4 yahut 3. e4 X f5 hamleleri için aşağıdaki (A. ve B.) bakınız.

3. Vd8 - f6

Bu hamle yerine 3. Vd8 - e7 hamlesinin oynandığını nazarı-ıtibara alırsak oyun şu şekli alır:

4: Vd1 - h5 +, g7 - g6. 5. Ae5 X g6, Ve7 - f7. Siyahlar bir piyade noksan olmasına rağmen güzel bir oyun elde eder.

Siyahların üçüncü hamlede 3. Ab8 - c6 oynaması faydasızdır. Beyazlar 4. Ae5 X c6 hamlesiyle bir piyade kazancıyla iyi bir vaziyet elde eder.

4. d2 - d4

4. d7 - d6

5. Ae5 - c4

5. f5 - X e4

6. Ab1 - c3

6. c7 - -c6

Diğer bir sureti-müdafaa için (b. bakınız.)

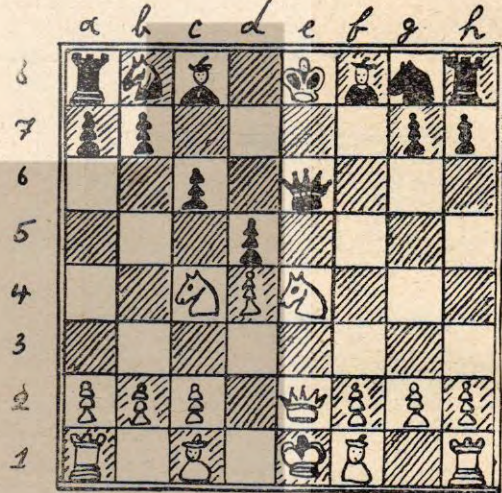
7. Ac3 X e4

7. Vf6 - e6

8. Vd1 - e2

8. d6 - d5

Siyahlar 6. c7 - c6 hamlesini bu vaziyeti ihdas etmek maksadiyle oynamıştır. d5 piyadesiyle iki silaha birden taarruz etmekte ise de beyazlar buna mâni olmakla be-

raber kazandığı piyade tefevvukunu da muhafaza edebilir.

9. Ae4 - d6 +

9. Şe8 - d7

Şahın d8 hanesine oynandığını kabul edersek atideki tebeddülât husule gelir. (a. bakınız.)

10. Ad6 - f7

Vezirin Atı alması caiz değildir. Zira beyazlar Ac4 - e5 + hamlesiyle veziri alır.

15. d5 X c4

Eğer siyahlar bu hamle yerine Ve6 X e2 + oynarsa beyazlar 11. Tf1 X e2 hamlesiyle mukabele eder ve müteakiben h8 deki kaleyi alır ve kazandığı "anı" muhafaza etmekle beraber h8 deki Atı da tekrar oyuna işti-râk ettirebilir.

11. Ve2 X e6 +

11. Şd7 X e6

12. Tf1 X c4 +

12. Şe6 - e7

13. Af7 X h8

13. Tc8 - e6

Verdiği kaleye mukabil iki silah alabilmek için siyahlar h8 deki Atı almak planını tâkib ediyor.

14. Tc4 - d3

14. Ag8 - f6

15. Tc1 - g5

15. Te6 - g8

Beyazlar Td3 X h7 hamlesiyle Atı kurtarmakla beraber bir nefer rlmak planını tâkib ediyor.

Bu vaziyette beyazlar verdiği ata mukabil bir kale ile iki piyade kazanmış bulunuyor. Fakat oyunun devamında h8 deki Atın kurlulması mümkün olmadığından beyazlar iki silah ziyasına karşı bir kale ile iki piyade kazanmakla beraber iyi bir vaziyet elde etmiş oluyor.

A.

9.....

9. Şe8 - d8

10. Ad6 X b7 +

10. Şd8 - c7

Tayyare Atı alamaz. Zira vezir istinatsız kalacağından beyaz vezir tarafından alınmak tehlikesine mâruzdur.

11. Ve2 X e6

11. Tc8 X e6

12. Ac4 - a5

12. Ab8 - d7

Siyahlar bu hamle yerine Şc7 - b6 oynarsa beyazlar 13. Tc 1 - d2 ve müteakiben b2 - b4 oynar.

13. a2 - a3

Beyazlar bundan sonra b2 - b4 ve müteakiben Ab7 - c5 oynayarak daha istifadeli bir vaziyet alır.

B.

Siyahlar alıncı hamlede c7 - c6 yerine 6. Ag8 - e7 oynarsa 7. Ac8 X e4, Vf6-e6. 8. Vd 1 - e2, d6 - d5 hamlesiyle yaptığı çatal ile bir silah kazanır.

Siyahların 6. Ag8 - e7 hamlesine beyazlar e4 piyadesini almayarak 7. d4 - d5 hamlesiyle mukabele edebilir.

Siyahlarr için 6. Tc8 - f5 hamlesiyle e4 piyadesini müdafaa etmek faydasızdır. Zira 7. g2 - g4, Tf5-g6. 8. Tf 1 - g2 hamlesiyle beyazların e4 piyadesine yeni bir taarruz kuvveti çıkarmasına sebebiyet verir.

Eğer siyahlar altıncı hamlede 6. Vf6 - g6 oynarsa beyazlar şu suretle mukabele eder:

7. f2 - f3

7. e4 X f3

8. Vd 1 X f3

8. Ag8 - f6

9. Tf 1 - d3

9. Vg6 - f7

10. 0 - 0

oynamak suretiyle faik bir oyun elde eder.

A.

3. Tf 1 - c4

Oyunun bu tarzda devamı vaktiyle en emin ve kuvvetli olarak telekki edilirdi. Fakat yeni usulde bu tarzı hareket yanlış telekki edilmektedir.

3. f5 X e4

Eğer bu hamle yerine 3. d7 - d6 oynarsa o halde 4. d2 - d4, e5 X d4. 5. Af3 - g5, Ag8 - h6. 6. Vd 1 X d4, Ab8 - c6. 7. Vd4 - d 1 hamlesiyle siyahlar ziyanlı olduğu gibi kendi roku da men' edilmiş olur.

Eğer dördüncü hamlede siyahların 4. f5 X e4 oynadığını farz edersek 5. Af3 X e5. 6. Vd 1 - h5 + hamlesiyle beyazlar için faydalı olur.

4. Af3 X e5

4. Vd8 - g5

Tehlikeli bir mukabil taarruz ise de eyi bir müdafaa ile bu çökertmeye mani' olmak mümkündür.

Siyahlar için daha istifadeli ve kuvvetii olan 4. d7-d5 hamlesi aşağıda (a.) tebeddülâtına bakınız.

5. d2 - d4!

Çok güzel bir hamle. Burada bu oyun tarzına müsavî olan atideki tarzda da devam edilebilir: 5. Tc4 - f7 +, Şe8 - e7. 6. Tf7 X g8, Vg5 X g2. 7. Vd 1 - h5, Vg2 X h 1 +. 8. Şe 1 - e2, Kh8 X g8. 9. Vh5 - f7 +, Şe7 - d6. 10. Vf7 X g8, Şd6 X e5. 11. Vg8 X f8, Vh 1 - f3. + İla'...

8. Atideki tarz beyazlar için zararlıdır: 5. Ae5 - f7, Vg5 X g2. 6. Kh 1 - f 1, d7 - d5. 7. Af7 X h8, Ag8 - f6! (Şah üstatlarından Behting in tavsiye ettiği faydalı bir hamle) 8. Tc4 X d5, Tc8 - h3! (Eğer siyahlar bu hamle yerine Af6 X d5 oynasaydı hata ederek beyazların dokuzuncu hamlesinde Vd 1 - h5 + taarruzuna mâruz ka-

lırdı.) 9. Td5 - f7 + (eğer beyazlar bu hamle yerine 9. Td5 - c4 oynarsa Ab8 - c6. 10. c2 - c3, Ac6 - e5. 11. Vd 1 - a4 +, c7 - c6. 12. d2 - d3, e4 X d3. 13. Ab 1 - d2, Ae5 - f3 + siyahlar kazanır.) Şe8 - e7! 10. Tf7 - c4, (beyazlar bu hamle yerine 10. Vd 1 - e2 oynarsa siyahlar Ab8 - c6 hamlesiyle daha faydalı bir vaziyet elde eder.) Ab8 - c6! 11, c2 - c3, (Bu hamle d2 - d4 oynayarak siyahların Ka8 - d8 mukabelesine mâruz kalkmaktan daha eyidir.) Ac6 - e5. 12. Vd 1 - a4, Ae5 - d3 +. 13. Tc4 X d3, e4 X d3. 14. Va4 - b4 +, Şe7 - e6. 15. Vb4 - c4 +, Af6 - d5. 16. Vc4 X d3, Ka8 - e8. 17. Şe 1 - d 1, Vg2 X f 1 +. 18. Vd3 X f 1, Th3 X f 1 ve siyahlar kazanır.

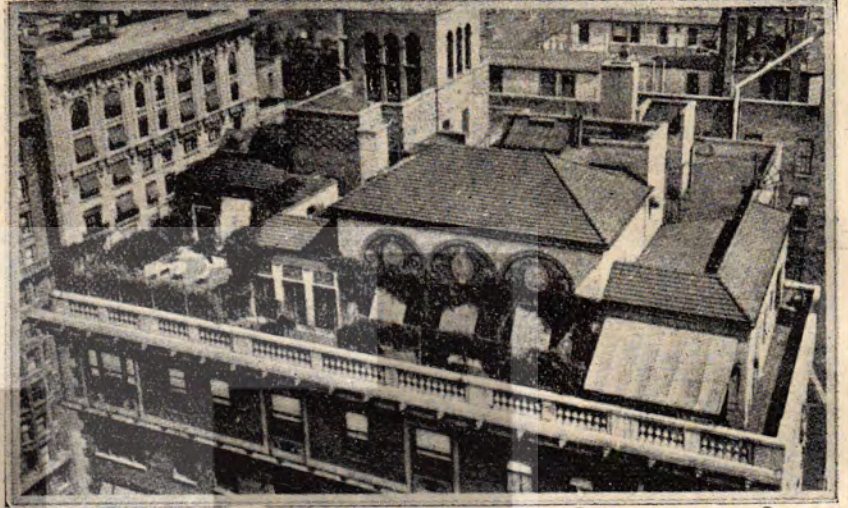

(Bitmedi)

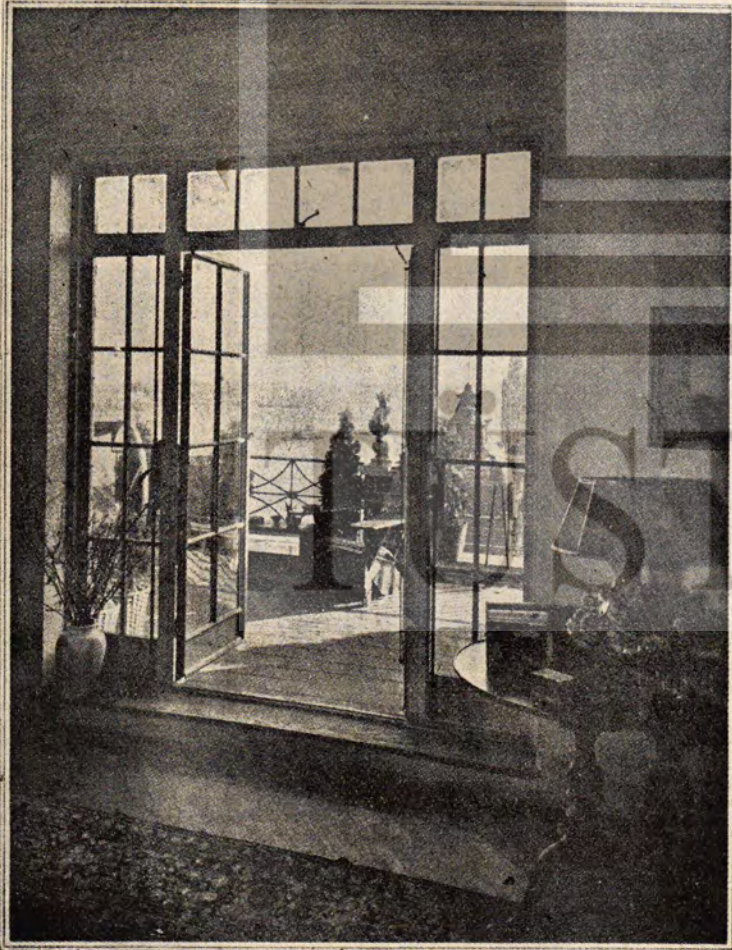
Dam Bahçeleri

A MERİKA Müttehid Devletle-
rinin büyük şehirlerinde ha-
va ve ışık cereyanına mani' olan
gök-süpüren binalarında tabii bir
ihtiyaç sevkîyle damlarda bahçeler
ve o bahçeler ortasında sayfiyeler
yapmaya başlandı.

Bir kaç seneden beri bu âdet
o kadar taammum etti ki bütün
yeni binaların, hattâ eski binalardan
buna elverişli olanların damlarında
bahçeler tarh ediliyor, yalnız çi-
çekler değil ağaçlar da dikiliyor,

Damda bir köy evi inşa edilmiş. Bahçenin etrafı da çit ile çevrilmiş.

*Kapu açılınca-mükemmel nezareti havi bir tarasaya çıkılır.
Bir tarafında tenis-kort tertib edilmiş.*

çeşmeler, derecikler akıtılıyor. Her yer-
de sport hâkim olduğu için yüzmek,
hattâ dalmak için elverişli havuzlardan
başka tenis ve golf yerleri hazırlanı-
yor.

Dam üzerindeki apartmanlara rağ-
bet arttıkça fiatlar o derece yükseldi ki
tek bir oda için senede 1500 dolar
(3000 lira) kira verildiği vâkıdır. Ma-
mafih bunların ucuzlarına da tesadüf
olunur.

Şarkta binlerce seneden beri cari o-
lan dam hayatı şimdi garba intikal et-
miş oluyor. Fakat buradaki dam hayatı
semiramisin asma bahçelerinden daha
muhteşem cennetler içinde cereyan edi-
yor.

Ayva ve Elma Pelteleri

EVDE yapılan reçel ve pelteler daha leziz ve her halde bereketli olur. Pelte yapmağa en elverişli meyvalar elma ve ayvadır. Meyvalar evvela eyice yıkanıp dörde bölünmeli, kabuk ve çöpleriyle beraber yumuşayınca kadar kaynatılmalıdır. Tülbentten süzülen suları tekrar kaynatılıp müsavi miktarda şekerle pişirilerek pelte yapılır. Şeker kaynarken peltelenme derecesi geçirilirse âdeta şurup olup kalır. Buna pek dikkat etmek lazımdır.

Şeker az gelirse kıvama getirmek için fazla kaynatıp suyu tebahhur ettirmek lazımdır ki bunun ihmali vakit ve emek israfı demektir. Gerek reçel, gerek şurup ve pelte kaynatırken tencerenin ağzı daha evel zeytin yağına batırılmış bir parmakla sıvanırsa muhteviyatının kabarıp taşmasına mani' olur. Peltenin olduğunu anlamak için soğuk bir tabağa biraz damlatıp top halindemi kaldığına veya yayıldığına dikkat etmelidir. Şurup peltelenme derecesine yaklaşıncı köpükleri gayet kesifleşir. Pelte için hamca meyveler intihab etmelidir. Pelte olur olmaz sıcak su ile doldurulmuş olarak bekleyen kaplar boşaltılıp içine konmalı ve uzun müddet saklanmak isteniliyor ise hemen üzerine bir tabaka eritilmiş beyaz balmumu akıtılmalıdır. Soğuyup mum donduktan sonra bir

kat daha mum akıtılıp şişe de biraz çalkalanarak ilk mum tabakasının kenarlarının tamamen yapışarak hava geçmez bir hale gelmesine iytina etmelidir.

Haşlanmış meyvaların suyu ile pelte yapıldıktan sonra kendileri ayıklanıp doğranarak veya ezilerek kestirilmiş şeker atılıp kaynatmak suretiyle reçel yapılır. Şekeri kaynatırken evelce meyvanın içinde kaydığı sudan biraz ilave etmek şurubunun koyulaşmasına yarar. Elma reçeline vanilya veya tarçın, ayvanınkine ıtır yaprağı güzel bir koku verir. Elmayı çiy iken soyup rendelerek kestirilmiş şeker içinde kaynatıp reçel yapmak, kabuk ve çekirdeklerini ayrıca kaynatarak pelte için kullanmak mümkün ise de ayvanın bu surette yapılan reçeli sert olur; evelden kaynatmak daha münasiptir.

Hem yemek... Hem ilaç!

Hasan Zeytin Yağıdır

Halis ve saftır. Kum, taş, böbrek, safra, sarılık ve kara ciğer hastalıklarıyla zayıflığa karşı en kuvvetli ilaçtır. Nefis ve şerbet gibi tatlıdır. Salatada, mayonezde, yemeklerde, hattâ tatlılarda pilavlarda bile kullanabilirsiniz. Bilhassa miyde rahatsızlığı çekenler yemeklerde yalnız Hasan zeytin yağını istimal eylemelidirler. Londra, Roma ve Fransada en büyük mükâfat kazandığı resmen musaddaktır.

Mükâfatlı Anketimiz

MUHİT ile okuyucuları arasında daha sıkı bir münasebet têsisi edebilmek için bir anket açıyoruz. Bu anket vasıtasıyla okuyucularımızın en doğru takdirini ve en doğru ihtiyaçlarını anlamak ve bu sayede MUHİT i onların daha ziyade beğenecekleri ve daha ziyade istifade edecekleri bir hal ve şekle koymak imkânlarını aramak isteyoruz. Bunun için kendilerine soruyoruz:

1) MUHİT in son dört nushasında (37, 38, 39, 40) ki yazılardan hangilerini daha ziyade beğendiniz ve niçin?

2) Aynı nushalardaki yazılardan hangilerini lüzumsuz, faydasız buldunuz ne niçin?

3) MUHİT ten daha ne gibi yazılar isteyor ve hizmetler bekleyorsunuz?

Maksatlarını sarih ve mukni' olarak yazmalarını

okuyucularımızdan rica ederiz.

Cevaplar nihayet Martın 10 una kadar gönderilmedir. Mükâfatlar Nisan nushasıyla ilan otunacaktır. En iyi cevaplar tasnif edilerek mükâfatlar onlar arasında tevzi edilecektir.

1 inci mükâfat:	15 lira
2 nci "	10 "
3 üncü "	8 "
4 "	7 "
5 inci "	5 "
6 ncı "	4 "
7 nci "	Bir senelik MUHİT abonesi
8 inci "	Altı aylık " "
9 uncu "	Üç " " "
10 "	Neşriyatımızdan ciltli bir kitap

Abonelerimize Kitap Hediyelerimiz.

**Bu hediyeleri alan abonelerimize
"Muhit" in nushası yalnız 15 kuruşa gelir.**

Hediye ettiğimiz kitaplar

Kuruş	Kuruş
175 Sefiller	60 Cesur Kaptanlar
175 Küçük Erkekler	60 Kutu Kitabı
150 Eyi Zevceler	60 Kölelikten Kurtuluş
150 Küçük Kadınlar	50 Spor Ruhü
85 Abraham Lincoln	50 Zindelik Atlası
75 Sevgili Düşman	30 Monna Vanna
75 Mütareke Acıları	40 Odise (çıkmaq üzere)

İstediğiniz kitapları seçerek bize bildirirsiniz.

İsteceğiniz kitapların fiyatı abone bedelini geçecek olursa aradaki farkın yalnız yüzde 50 si abone bedeline ilave olunur.

Kitap hediyesiyle abone olmak şartları

480 kuruş ile: Bir senelik abone ve 300 kuruşluk kitap

240 kuruş ile: Altı aylık abone ve 150 kuruşluk kitap
125 kuruş ile: Üç aylık abone ve 75-80 kuruşluk kitap
MÜHİM: İsteyenlere meccanen bir numune nushası gönderilir.

MUHİT KOLONYASI

Abonelerimizin için yaptırdığımız kolonyalar pyasadaki kolonyaların en kuvvetlilerindendir (80°).

Kolonya hediyesiyle "Muhit" e abone olmak şartları

520 kuruş ile bir senelik abone ve bir kilo kolonya.
270 kuruş ile altı aylık abone ve 400 gr. lık bir şişe kolonya.

140 kuruş ile üç aylık abone ve 150 gr. lık gayet zarif bir şişe kolonya.

Abone olmak için kuponu doldurup bize göndermek kâfidir.

Muhit in Abone Kuponu

Gönderilen para : .....

İstenilen hediye : .....

Abonenin ismi : .....

Adresi : .....

Şehri : .....

Pijama Kalıbımız

BU pijama kalıbı ile altıdan onüç ondört yaşına kadar çocuk ve gençler için pijama dikmek mümkündür. Bunun için icabına göre kalıbın her tarafından çepeçevre birer, ikişer parmak fazla veya eksik alarak istenilen büyüklükte bir pijama ceketini meydana getirilir. Ceketin önü üç parmak içeri katlanmak üzere hesap edilmiştir. Yaka için ayrıca kalıp vermemizdir.

Bunun için icab eden boyda ve istenilen ende bir düz parça kesmek kâfidir. Arka, ön ve kol kalıplarını ikişer kat olarak biçmek lüzumunu ihtara hacet yoktur, fakat artık âdet yerini bulsun deye söyleyoruz. Gelecek ay nushamızı sabırsızlıkla bekleyiniz. Çünkü o zamanda bu pijamanın pantolon kalıbını alacaksınız.

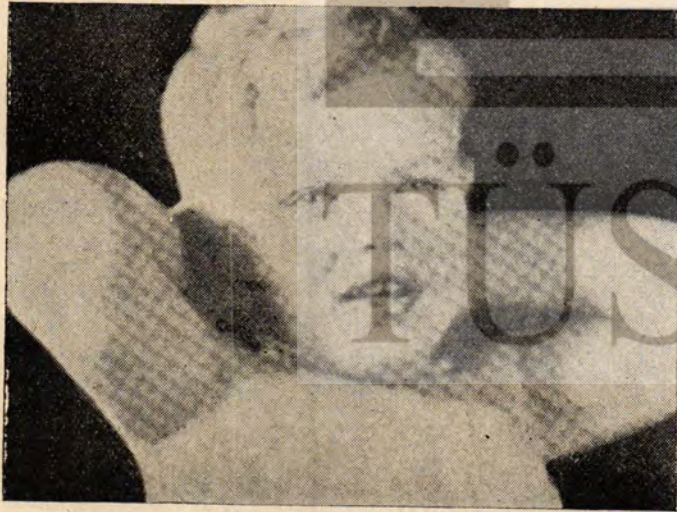
Sihhat ve hayatın yegâne ilacı

Dantos

Hasan Diş Mâcunudur !

Dişlere ebedi hayat verir, inci gibi beyazlatır, çürümekten korur. Diş etlerini kuvvetlendirir. Diş ağrı ve nezlelerine, ağızdan gelecek her hastalıklara mani' olur. DANTOS diş mâcunu yalnız memleketimizde değil, Avrupada da şöhret almıştır. Altın madalya, nişan, takdirnameler birinciliğini ispat eder. HASAN ECZA DEPOSU nda yirmi Kuruşa satılır. Her yerden Dantos Hasan diş mâcununu musirren isteyiniz.

Yavrunuzun gürbüz olmasını istemez misiniz ?

Hasan Kuvet Şurubu

İçiriniz. Bu şurup, büyük küçük, yaşayan her insan için hayat, sıhhat ve kuvettir. Kansızlık, romatizma, verem, kemik ve göğüs, damar, ademi-iktidar, sinir hastalıklarına karşı koyduğunu bütün DOKTORLAR tasdik ederler.

Hasan Ecza Deposu.

Manto Altında Giyilecek Elbiseler

Artık ilk bahar esvapları düşünülecek aya giriyoruz, fakat tamamile kıştan da çıkmış olmayız. Bu iki elbise, tam mevsimin her ihtiyacına tekabül edecek has-saları haizdir:

Manto altında kışımızın son günlerine bir bahar ne-şesi verebilir, mantosuz da ilk sıcak günlerinizi geçir-

meye müsaade eder.

Zevkinize göre çiçekli kreplerden veya düz renk ipeklilerden yaptırabilirsiniz.

Düz renklere eşarp ile, kravatla, kuşakla bir az kontrast karıştırabilirsiniz.

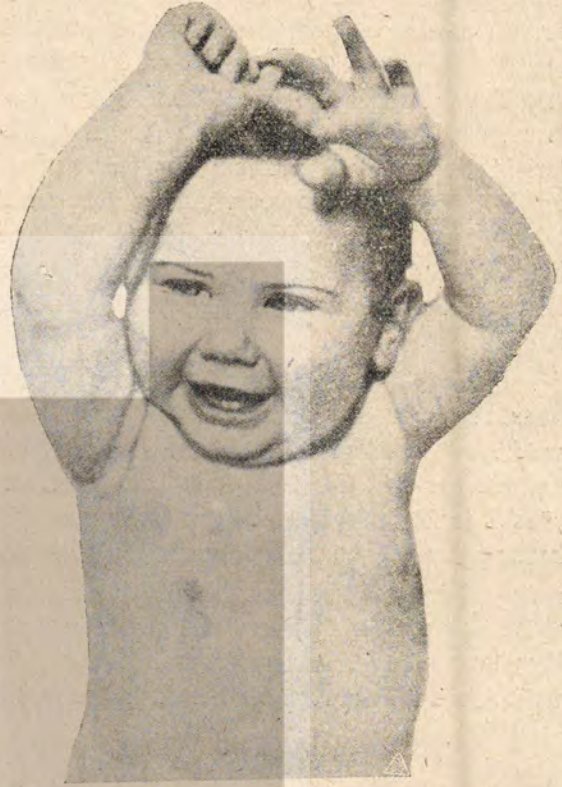
Çocuğun Sıhhatı

BİZ çocuklarımıza sıhhat verelim de, geriye kalan şeyleri kendi yumrukları ile hayattan koparsınlar.

Çocukların hastalık başlangıçları bâzan hiç göze çarpmaz. Hattâ bâzan yaramazlık zann edilerek yavrucağ ceza bile görür. Çocukların, ehemmiyetli olsun olmasın, her hastalığında bir defa olsun doktor görmek farzdır. Bâzan en basit görünen bir nezle veya baş ağrısı büyük dertler tevliid edebilir. Tıpkı bir dev tarafından muhasara edilmiş bir kalenin anahtar deliğinden içeri süzülen mini mini bir cin gibi, bazı âfetler sessizce bünyeye girdikten sonra içerden dev ordusuna kapıyı açmasını pek a'lâ becerirler, ve dikkatsizliğimiz bize pek pahalıya mal olur. Çocuk ölümü veya sakat kalması o kadar feci'dir ki bundan daha elim bir acı olarak ancak vaktiyle işin önünü almak imkânından istifade edilmemekten doğma nedametten başka bir şey tasavvur edilemez.

Çocuğa ders ve Nasehat.

ÇOCUKLARA hiç bir zaman söylenmemesi iycağ eden bir şey varsa o da: "Bu sana göre değildir, yapamazsın" yahut "Senin elinden böyle şey gelmez, uğraşma" veya "Bu çok zor, öğrenemezsin" tarzındaki sözlerdir. Böylelikle bidayette çocuğun şevki

Nezlei Sadriyenin Önünü Alınız.

Sloan Mahlûlünü Kullanınız.

Ovuşturmaya hacet kalmamaksızın, ihtikânın merkezine kadar nüfuz ve oraya taze kan hücum ettirerek ağrıyı tahfif eder. Bütün bir gün şedaidi hava altında çalışıldıktan sonra, ağrıyan adaleler ve mafsallar için Sloan Mahlûlünden daha müessir mukavvi yoktur. Sloan mahlûlünü bilcümle bere ve adale ağrılarına karşı kullanınız.

Sloan's Liniment — **Agrıları Keser**

kırılır, ve muvaffak olamayacağı kanaati kendisini tecrube etmeden yorar. Her çocuk zekâ ve çalışkanlık noktâ-nazarından aynı seviyede olamaz. Binaenaleyh kardeşinin veya komşu çocuğunun mârifetlerini misal getirerek çocuğu küçük düşürmek mânasızdır ve mâkûs netice verir.

En eyisi her çocuğun mizaç ve kabiliyetine göre kendisine yardım etmek ve daima muvaffakiyet hakkında ümitvar görünmektir. Herkes çocuğunun mektepten parlak notlar getirdiğini ister. Fakat bu ümit boş çıkınca biraz da mahcubiyetle eve dönen yavrunun haleti - ruhiyesini düşünerek, kendisini güler yüzle ve hadisenin muvakkat bir muvaffakiyetsizlik mahsulü olduğuna kendisini inandıracak sözlerle karşılaşmalıdır. Bu surette küçük adamın iytimadı kazanılır ve kendisine yeniden cesaret verilir.

E. Safet

Halk Evleri

(16 ncı sahifeden devam)

iazımdır. İşte Halk Evleri teşkilatı o eski ve umumi içtimai ihtiyacın yeni şeraite uygun inkişaf cihazı olacaktır. Bu cihazı da ana hatlarıyla yaratan yine Büyük Mustafa Kemal oldu; Türk Ocaklarının isimlerinden başlayarak bütün çerçivelerini genişletmek ihtiyacile Halk Evlerine çevrilmesi yeni telekkinin ilk işareti idi. Halk evleri için esaslı bir talimatnamenin hazırlanması ve nihayet hükümet merkezinde, istanbulda ve yirmiye yakın vilayet merkezlerinde, birden, Halk Evlerinin açılması, bunlara eyiliği ve samimiliği duyan Halkın candan bir tehalükle koşması çok kuvvetli, çok ümit verici bir başlangıçtır.

Geniş bir içtimai tekâmül geçiren başka milletlerin buna benzer teşkilatlarından örnek alarak ve milli şeraite adapte edilerek yaratılan Halk Evleri bizi saltanetin hediyesi olan ferdî dağınıklıktan kurtaracaktır. Bu yüksek tarihi misyonu anlayan münevverlerin lüzumu kadar bulunduğu ve anlayacak geniş gençlik kütlesinin yetişeceğine imanımız vardır. Muvafakiyetli bir yükselişe doğru gidildiğinden emin ve müteheyyic olarak, Kemalizmin bu büyük teşebbüsünü alkışlar, Mustafa Kemal'in kurtarıcı dehasını bir kere daha hayranlıkla anarız.

*
*
*

Cevdet Kerim Beyin Nutkundan

İstanbul Halk Evinin açılma merasiminde, Vilayet Fırka Reisi Cevdet Kerim Bf. gayet canlı, gayet samimî bir hitabe söylediler. Bu hitabenin güzel sonunu nakl ediyoruz :

«Halk Evleri Türk milletinin hars sahasının her şubesinde ilerilemesi ve yükselmesi için canla başla çalışacaklarınevidir. Onların yorulmaz çalışmalarından büyük yarının doğacağında şüphe yoktur. Türkün tarihini aydın, dilini temiz ve pürüzsüz, edebiyatını öz-lü ve uyanık, musikisini derin ve canlı, vücudünü kuvvetli ve dayanıklı yapmak için Türk halkının hasret çektiği irfan nurunu herkese en büyük kolaylıkla yaymak, muhtaç olduğu içtimai yardımı her ferde ayrı ayrı vermek için Türk köylüsünün ufkuna medeniyetin ışığını ve gönlüne münevver gençliğin kardeş sevgisini getirmek için çalışmak, uğraşmak isteyenlerin büyük karargâhı Halk Evleri olacaktır. Bu

büyük ve yeni seferbeylikte her vatandaş vazifesini elbet yapacaktır.»

Yusuf Ziya Beyin Şiri

Bu güzel şiir açılma merasiminde Celal Sahir Bf. nin kızı Nüveyre Hanım tarafından inşat olunmuş ve samimî alkışlara boğulmuştur :

Gazi, Nutuk isimli kitabında diyor ki,
Gençliğe, iman dolu hitabında diyor ki:
"Cumhuriyet, istiklâl, hepsi sana emanet,
Ey Türk genci, bunlara varlığını siper et!
Sana bel bağlayanlar inancında haklıdır,
Bir damla genç kanında bir yıldırım saklıdır!
Bu emanet içindir öğrendiğin ilim, fen!
Bu büyük emaneti korumaktır vazifen!"

Bu ses, yoktan bir vatan yaratmanın sesidir,
On dört milyon ağızlı bir vatanın sessidir!
Vatan demek, o demek... O demek, vatan demek!
İnkılâbı yaratan, yurdu yaratan demek!
İçli, dışlı düşmandan o kurtardı bu yurdu
Bir mağlûbun sesini on galibe duyurdu!
O güneş-baş yağurdu ne varsa yeni, güzel;
En uzak rüyaları yakınlaştıran o el!
Güneşten birer oktur ondan gelen her emir,
Bu okların önünde yığılır dağ, taş, demir!
Bu güneşe geceler ne kadar etse haset,
O nur çağlayanına zulmetler çekemez set!
Birer birer toplayıp halkın her emelini,
Bir büyük istikbalin kuruyor temelini!
İşte bu o.... Halk Evi, milletin öz evidir,
Bu evi ısıtacak gençliğin alevidir!
Bu evler, inkılâbı her kalbe işleyecek,
Dokuz penceresinden nuru genişleyecek!
İlim, san'at doğacak bu evin beşiğinden;
Karanlık girmeyecek bu evin eşiğinden.
Çekiç, sapan, el, ayak... kalem, kılıç, gönül, baş
Bu çatının altında olacaklar arkadaş!
Bu evler duracaktır, mutlak dünya durdukça
Dünya yüzünde tek bir Türkün kalbi vurdukça!
Ey büyükler büyüğü, bu gece rahat uyu!
İlk defa yüreğinden üzüntüyü at, uyu.
Bu evlerde yaşarken Gazinin çocukları
Bir daha görmeyecek memleket ufukları,
Bir daha görmeyecek inkılâbın bânisi:
Ne bir şehit Kubilay, ne Menemen cânisi.

Darülbedayi'de

(11 inci sahifeden devam)

Klasik Garp trajedileri mevzularını Roma tarihinde ve eski Yunan esatirinde aradılar. Biz de henüz yazacağımız klâsik trajedilerin mevzularını Türklerin muhteşem ve zengin tarih ve esatirinde bulabiliriz. Şimdiye kadar ihmal edilmiş olan ve Faruk Nafiz'in Akın'ıyla başlayan bu cereyan zannederim ki türk edebiyatında bir iz bırakacak kadar kuvvetli olacaktır.

AKIN'ın mevzuu çok güzeldir, ve güzel olan vak'adaki küçük entrikadan ziyade asırlarca dünyayı dehşete düşüren Orta Asya Türkleri akınının hakikî sebebinin anlatmasıdır. Biz bu sebebi zamanın hakani İstemi Hamn'ın ağzından dinliyoruz. Türk ırkı Orta Asyada seneden seneye çekilen denizle beraber kesilen yağmurları, kuruyan selleri dehşetle seyretmektedir. Ekinler başak vermeden kuruyor, davarların otlakları kavruluyor ve memleket açlık tehlikesine mâruz bulunuyor. Bu semavî afete karşı yegâne çare olarak gençlerin su ve yeşillik beldelerine göç etmesini tavsiye eden hakan yeşile hasretini şöyle anlatıyor:

*Yeşil bu, varlık dolu, gök dolu, ummam dolu!..
Bir ucu gözlerinde, bir ucu engindedir,¹
Meyva veren ağaçlar bu çini rengindedir,
Bu çini rengindedir bahar, deniz, kıy, orman,
Bana tanrım görünür yeşil dediğim zaman.*

Ve kuraklığın felâketlerini anlattıktan sonra ilâve ediyor :

*Çölde ölen bahara bir mezar olsun diye
Yeşillik hasretini Türk işledi çiniye.*

Akın'ın mevzuu Muhit'in geçen nüshasında hulâsa edilmiş olduğu için tekrar etmeyeceğim.

Piyes tekniği itibariyle eser kuvvetli değildir : Evvelâ çok kısadır. Üç perde ancak üç çeyrek saat devam etmektedir ; saniyen hakamın kızı Suna sonunda Demirle evlendiği ve birbirlerini sevdikleri anlaşıldığı halde bu sevgiye eserde hiç yer verilmemiştir ; sonra bazı tiratlar lüzumundan çok fazla uzundur ve İstemi Hamn'ın söyledikleri bütün diğer eşhas hisselerine düşen sözlerden fazladır.

Yazılış tarzına gelince, Faruk'un manzum piyes üslubunu Canavarda da görmüştük. Uslup burada

da aynidir, kelimeler sert, mısralar kuvvetli ve kaifiyeler tamam. Mısra sonlarının daima cümle durağı olması aktörleri mecburî bir inşada sevk ediyordu. Canavarda şairi mevzuu daha fazla benimsemiş buluyorduk. Akın'ın da çok güzel parçaları vardır, bilhassa İstemi Hana söyletilen susuzluk afeti nin anlatılışı çok güzel bir şiiirdir.

ERTUĞRUL Muhsin bu sene ilk defa olarak sahneye çıktığı İstemi Han rolünde bütün gayretiyle, bütün varlığıyla oynadı. Bu rolün başka bir san'atkâr tarafından temsili eserin muvaffakiyetini yarı yarıya azaltırdı. Muhsin yerine göre hakan, kumandan, insan ve baba olmasını bildi ve deruhte ettiği vazifeyi büyük bir muvaffakiyetle başardı.

Suna rolünde Neyyire Neyyir de iyiydi, lâkin acaba bu rol Bedia Muvahhide daha yakışmaz mıydı diye düşünüyorum. Üç başbuğ oğlu rollerinde Talât, H. Kemal ve Sabih beylerden en muvaffak Sabih beydi ; bu genç çok ümit vericidir. H. Kemal bey manzum eserde rol alamayacağını bir defa daha ispat etti. Diğer eşhasın rolleri çok ehemmiyetsiz olduğu için geçiyoruz. Muhsin'in Hazreti İsayı taklit eden kıyafet ve makiyajı göze çok güzel görünüyordu.

Yeni Kitaplar :

Kooperatif Hareketi

Muharriri: REMZİ SAKA

Remzi Saka Beyin bu kitabında bilhassa muhtelif kooperatif sistemlerine ait teşkiye ve tenkîtlar, iktisad hareketlerinin devletleşmesi, kooperatiflerin tekâmülü bahisleri, mühim ve lisanımızda yenidir. Bu kitapla kooperatifçilik edebiyatımız hakîkaten büyük bir zenginlik kazanıyor. Eseri mütahassıs kooperatifçilerimize tavsiye, Remzi Saka Beyi de muvafakiyetinden dolayı tebrik ederiz.

Remzi Beyin bundan evel yazdığı sermaye hareketi de çok kîmetli ve mutahassıslara tavsiyeye layık bir eserdir.

Kaptanın Kızı

(15 inci sahifeden devam)

idi. Bir ses onu vazifeye davet ediyordu. Bir anda, Vedianın söylediği gibi, şuurunun altında, fedakârlık hisleri uyanmıştı. Ayakları, bu hislerin rehberliği altında, çok geç kalmaktan doğan bir üzüntü ile iskele yoluna koşuyordu.

Yat klübüne girdiği zaman mâhut odada Adnan'ın takımı yine poker oynuyordu. Uyuklayan garsona bakmayarak, kapıda, dağlardan inmiş, mezardan fırlamış bir dev cenazesi çehresiyle görüldü. Beden terbiyesi muallimine: "Kurtaracak insan hayatı var. Bir gemi dalgalarla alevler arasında mahv oluyor" dedi ve derhal çekildi. Herkes çıldırdığına hüküm ediyordu...

Garson, iki dakika sonra, haileyi tēyid etti. Herkes gemi yangınının görüldüğü balkona koştu. Burhan, yalnız o, klübün iskelesinde bağlı duran motöre atlamış, ateşçisini uyandırmıştı. Makinist Laz Mehmet, gözlerini uğuşturarak, uyku sersemliği içinde meseleyi anlamış, itiraz ediyordu:

"— Beyefendi, şu denize bak, böyle bir limon ka- buğu ile can kurtarmağa gidilirmi? Ben canımı gübre- likte bulmadım ya" diyordu.

Burhan'ın: "Canlar kayb olurken biz elimiz bağlı durabilir miyiz?" gibi sözleri ateşçinin görgülü ihtiyatkârlığına tēsir etmeyordu. Mimar daha ziyade beklemeyerek, motorün içine girmiş, benzinle makineyi işletmeğe başlamıştı bile. Adama da:

"Beraber gelersen işte bir yüzlük kâğıt var sana" demişti, "yok, korkuyorsan çık dışarı, ben kendim gidiyorum."

Laz Mehmet için bu yüz liralık kâğıt en müessir teşciî vasıtası oldu.

"Biz karadenizliyiz, korku da neymiş? Taka ile biz Moskofu vurmağa gideriz..." deyerek uzatılan yüz liralığı ıslanmayacak emin bir yere yerleştiriyordu. İki dakika içinde hareket etmişlerdi...

Balkondan Adnan ve yanındakiler dehşet içinde bakıyorlardı. Terbiyei-bedeniye muallimi korkaklığını örtmek, belki de vicdanının bir sesini bastırmak için hızlı hızlı tenkid ediyordu: "Hay aklına şaşayım onun... Aklı sıra can kurtarıp kahramanlık taslayacak... Kendi pöste- kisi elden gitmezse yine Allahına şükr etsin..."

Obürleri susuyorlardı. Bu sükût hiç de Adnan'ın fikrine iştirake delalet etmeyordu. Anika düşündüğünü asikâre söylemekten çekinmedi:

"Doğrusu palikari bu Adnan Bey... dedi, sağ dönerlerse ben onu dost tutacak..."

Korkunç düdüğü sesi gecenin karnını deşen bir fer- yat halinde iştiliyordu:

Duuuuuul... Duuuuuul...

DAKİKALAR yelda geceleri uzunluğunda görünüyordu... O fevkalade düdüğü seslerinden uyanan, deniz yangınına görüp sokağa fırlayanlar çoğalmıştı...

Nihayet motor dönüyordu...

Tan yeri ağarır, rüzgârın kızgınlığı kırılırken motor iskeleye yanaştı. Halk gelenlerin yardımına koşuyordu. Bir taraftan arabalar yanaştırılıyor, diğer taraftan, hattâ kadınlar, motörden çıkanların koltuğuna girerek arabalara rahat binmelerine çalışıyorlardı. Yedi kişi idiler: Kaptanla karısı, beş de tayfa. Geminin iri köpeği Bob bile kurtarılmıştı. En arkada, - yüzü, saçı, kaşları yanmış, sol kolu hareketsiz - Burhan çıkıyordu. Adnan ilerledi, Anika yanından ayrılarak Burhan'ın koltuğuna girdi. Rum kızı heyecanla: "Palikari, ask olsun vre, Palikari.." diyordu. Adnan kekeleyerek tebrik ediyor: "Kolunuz incinmiş, galiba, birader..." deye ilave ediyordu. Evet, kolunu, yüzünü, başını sarmak lazımdı. Esasen Peristera dan (kazaya uğrayan Yunan gemisinin ismi Peristera idi) çıkanların cümlesi pansımana, tedaviye muhtaç idi. Hele kaptanın karısı baygın bir halde alevler arasından çıkarılmıştı. Arabalar sıra ile dizildi; bir cenaze alayına da benzetilebilen küçük kafile yavaş yavaş mādene doğru ilerledi. Bir cenaze kafilesi ki ahretten dönüyordu...

SANATORYOMDA, Burhan, pansımandan sonra, başı yüzü beyaz sargılar içinde, aynaya bakarak tebessüm etti. Hakiki saadet o anda içinde duyduğu ferahlık olmalı idi...

Kapıdan; uzun boyu, beyaz tuvaleti, kucağındaki çiçek demeti ile perilere benzeyen bir genç kız içeri girdi. Bu, Vedia idi. Çiçekleri masanın üstüne koyuyor, şanlı yaralıya; "Ne güzelsiniz, böyle, Burhan Bey." diyordu Sargıların üstünden alınma en hararetili, en samimi pusesini veriyordu.

Balık Yağı

Norveçyanın halis Morina balık yağının baş mahsulünü yalnız HASAN ECZA DEPOSU nda bulursunuz. Bu balık yağı gayet nefis ve taze olup suhuletle içilir. Ve miydeye dokunmaz. Hazmı kolay olup kuvvet ve iktidara muhtaç olanlara, romatizmaya, zâfiyeti-umumiyeye, vereme ve kansızlığa, sıraca ve kemik hastalıklarına karşı hem ilaç hem gıdadır. Deposu: HASAN ECZA DEPOSU. Kilosu 100, yarım kilosu 60 kuruştur.

Sulhu Tehdid Eden Hahiseler.

(41 üncü sahifeden devam)

medeniyetin mevcudiyetini teklikeye sokan Bolşevikliğin kökünü sökmek arzu ediyor.

Nasyonal sosyalistler bu büyük tarihî vazifeyi yapmak isteyorsalr - ilan etmeleri de bir namus borcudur - harp borçlarına ait mali mecburiyetleri kabul edeceklerini vâd edemezler, istismar edilmiş ve fakîrleşmiş Alman milleti memleketin yeniden îmarına mâni olan bu borçları ödeyemez. Fakat Hitler fırkası hususî borçları tasdik ve kabul eder. Hakikat budur.. Şuna kaniiz ki bütün Avrupanın sulh ve asayişî millî sosyalist rejiminin muvaffakîyetine tâbidir ve şimdiki sistemin devamı doğrudan doğruya bizi uçuruma sürükleyecektir.

Millî sosyalizm muharebeye hazırlanmıyor, ve kendimizi memleketin îmarına hasır edebilmek için samimî olarak sulhun taraftarıyız. Bununla şunu da hatırlatmayı namus borcu biliriz ki, tâmirat matalibi ile mütemediyen sarsılan temeller üzerine de sulh binasını kurmanın imkânına inanmak deliliktir. Bu tehlikeli yanlış zihap ile, Avrupanın ta kalbgâhında, hayat dolu büyük bir milletin mahvine yürünmektedir. Gerçekten sulhu isteyenler her şeyden evvel milletlere asayiş içinde yaşamağa yardım etmeli ve onları infilaka sevk etmekte olan kuvvetlerin têsirini kaldırmalıdır. Millî sosyalist hareketi inanıyor ki, Almanyayı zincirleyen siyasi muharebeler fesh ve tâdil edildiği takdirde Avrupada sulh daha iyi temin olunabilecektir; çünkü fransızların teslihat cinneti dünyanın emniyetini tehlikeye koyuyor.

Prusyada yapılan *plepisit* in (rêyi-am in) neticesi, bâzı memleketlerde millî nasyonalistlerin bir mağlubiyeti gibi telekkî olunmuş ise de, iş muahsımlarımızın ileri sürdüğü gibi değildir, bu netice

asla bizim hareketteki hakim fikrin iflası sayılamaz. Bilakis, bu netice, Almanyada sosyal demokratların fena idaresiyle mücadele edebilecek yegâne hareketin millî sosyalizm olduğunu ispat etmiştir.. Kadroları dahilindeki metin tesanüt ruhundan ve ilham aldıkları canlandırıcı fikirden kuvvet alan millî sosyalistler milletin cesim kütlelerini Prusyanın «siyah ve kırmızı» hukûmeti aleyhine teşkilatlandırmağa muvaffak olmuşlardır. Bu hukûmet aleyhine rêy veren on milyon nufustan hiç olmazsa altı yedi milyonunun millî sosyalist fırkasına teveccühü vardır. Böyle bir netice karşısında biz hadîseyi fırkamızın kat'i bir zaferi olarak mûlahaza ediyozuz. Hukûmet sarih olarak akalliyettedir, intihabatın mûtat kaideleriyle hüküm verilecekse.

Plebisitten çıkan neticeler ispat etmiştir ki yeni intihabat olacak olursa Hitler fırkası Prusyada en kuvvetli fırka ve imparatorluğun müstakbel kuvveti olacaktır. Fırkamıza bir takım esassız taarruz maksatları isnad edileceğine Hitler hareketinin hedeflerini daha iyi anlamağa ve Avrupanın istikbalini organize etmeğe çalışılsa daha iyi hareket edilmiş olur. Avrupanın istikbalî öyle tanzim edilmeli ki Almanya hiç olmazsa bugünkü bedbaht vaziyetinden çıkabilsin ve Avrupanın îmarına o da serbestçe iştirâk edebilsin.

Millî sosyalistlerin kazanması ve öne geçmesi tarihî vetirenin kaçınılmaz inkişafıdır. Alman milleti, Hitler hareketinin izlerini, ecnebi memleketlerde zann olduğundan daha derin taşımaktadır. Tarihte genç bir neslin, feci mukadderatiyle yüz yüze geldiği vaki' olmuşsa Almanyada ve zamanımızda vaki' olmuştur; fakat biz de kararımızı vermiş bulunuyoruz, ve istikbalî - bize sakladığı tehlikeler ne olursa olsun - korkusuzca bekleyozuz.

HASAN KOLONYASI

Halis limon ve turunç çiçeklerinden müstahzar bir harikai-san'at olup 90 derecedir. Hastalara şifa ve hayat bahş eder. Sinir, baygınlık, helecanı-kalb, nezle, baş ağrısı zamanlarında bir hayat arkadaşısıdır. İnce kadınlar, ihtiyar nineler için ebedi bir ihtiyaçtır. Tuvalet âleminde büyük şöhreti olup bir defa istimal etmekle anlaşılır. Memleketimizin büyük ricali, ecnebi mahafil Hasan Kolonyası istimal etmekte olup bu ruhnuvaz Kolonyanın sahibini tebrik ve takdir etmektedirler.

Hasan Kolonyasının namından istifade etmek isteyen bâzı kimseler aynı namda başka bir Kolonya çıkarmışlardır. Dikkat ve ihtiyat ile hareket edilmesini, aldanılmamasını ve taklitlerinden sakınılmasını tavsiye ederiz. Hasan Ecza Deposu.

Odise

(58 inci sahifeden devam)

O böyle söyledi, ve Laert bundan memnun oldu ve dedi ki :

— Benim için ne mes'ut gün, dost ilahlar! Şüphesiz, sevinç içindeyim; oğlum ve torunum fazilet yarışına çıkıyorlar.

Ve açık mavi gözlü Minerv yaklaşarak ona dedi ki :

— Arkeiz oğlu, dostlarımın en azizi, Jüpiter baba ile açık mavi gözlü kızına yalvar, ve, derhal, kuvvetle sallayarak uzun mızrağını ileri at.

Böyle söyleyerek Minerv ona büyük bir kuvvet ilham etti, ve o büyük Jüpiter in kızına dua etti, ve kuvvetle salladığı uzun mızrağını ileri attı. Ve mızrak Öpeytes in tunç miğferine çarptı, miğfer mukavemet etmedi ve tunç onu deldi. Ve Öpeytes gürültüyle düştü ve silahları üzerinde ses çıkardılar. Ve Ülis ve şöhretli oğlu ilk cengâverlerin üzerlerine atıldılar, ve onları kılıçları ve iki uçlu mızraklarıyla vurdular. Ve onların hepsini öldürerek dönmekten men' edecektiler, lakin Jüpiter in kızı Minerv haykırmak hepsini durdururdu :

— Acıklı muharebeyi bırakınız, İtaklılar, ve derhal kitalsiz ayrılınız.

Minerv böyle söyledi, ve solgun korku onları sardı, ve ilahenin haykırması üzerine silahları ellerinden kurtularak yere düştü; ve hepsi canlarını kurtarmak için şehre doğru kaçıştılar. Ve sabırlı ve ilahi Ülis, dehşetli haykırımlarla yükseklerde uçan kartal gibi hucum etti. O zaman Jüpiter tutuşmuş yıldırımını fırlattı ve yıldırım kavi bir babanın açık mavi gözlü kızının önüne düştü. Ve, o aman, açık mavi gözlü Minerv Ülis e dedi ki :

— İlahi Laert oğlu, mahir Ülis, dur, dahilî muharebenin ihtilafını kes, uzakta gürleyen Jüpiter sana kızmasın.

Minerv böyle söyledi, ve o sevinçle itaat etti. Ve kadim Jüpiter in kızı ve yüzü ve sesi ile Mantor a benzeyen Minerv iki taraf arasında ittihadı ebediyen têsîs etti.

Düşünce ve Duygu Çiçekleri

(25 inci sahifeden devam)

ruhunda o hadiseye tekabül eden meleke henüz faaliyete geçmemiştir. Derin ve karanlık sulara benzeyen meçhulata insanın dinî bir nazarla bakması şaşılacak bir şey değildir.

Şirin güzelliği mânanın ehemmiyetini ispat eder: bu, şair için de, diğerleri için de öyledir. İsterseniz şöyle de söyleyebiliriz: herkes tabiatın sihirlerine kabiliyeti derecesinde şairdir. Ben sihrin têsirini timsal «Simbol» de görürüm. Tabiatı kim sever? Kim sevmez? Yalnız şairler ve kültürü yüksek olanlarını severler? Hayır: avcılar da, çiftçiler de, suvariler de... severler, ancak iptilalarını hayatlarının tarzını intihap ile ifade ederler, sözlerini seçmekle değil. İnsan bir suvarinin veya bir avcının atlara ve köpeklere olan iptilası karşısında hayret eder. Onların söyleyecek târifleri yoktur, fakat bunlarda hiss ettikleri canlı kuvvetlere karşı kendilerinde bir perestîş, ibadete benzer bir muhabbet doğmuştur. Öyle bir muhabbet sathi bir kalite değildir. Bu şeylerde taklit, oyun, ruhu memnun etmez. Basit insanın şimal rüzgârına, yağmura, ağaca, hayvana, taş, demire muhabbeti çok gizlidir. İzah edilemeyen güzellik anlayabildiğimiz güzellikten daha azizdir. Timsal tabiattır, tabiattan üstünü ispat eden tabiattır; kendisinden hayat taşan şeydir; bizim ona tapınışımız kaba, fakat samimidir.

Ş ü p h e

(29 uncu sahifeden devam)

— Hami ne oluyorsun.. Bu ne biçim çekiş? dediğini, bile, hattâ biraz sonra da kocasının göre göre bile, bile üzerine doğru gittiği kayalıklardan korkarak:

— Nenecim.. nenecim.. çarpacağız.. Arkana bak, arkana bak! deye bağırдыğını bile işitmedi.

Hami nin kafasında bir şey, bir tek şey vardı. Haykıran, homurdayan, uluyan yalnız bir tek şey!

Münire nin Sacit le eskiden kalma bir gönül alâkası vardı.

Münire nin yalan söyleyen kirli bir ağız, gizli hazırlıklar yapan kara bir gönlü, kocasından korka korka gizlenerek "onu", "ötekini" okşayan iğrenç elleri vardı..

Hami içine taşta taşta biriken bu şüpheye kendini kaptırılmış, var kuvvetiyle küreklere asılıyordun.. Karısının haykırarak ayağa kalktığını, Sacid in, dolaşık dümen iplerine telaşla asılmak istediğini görür gibi oldu. Boğuk bir çatırdı duydu, kendini başında acı bir sızı ile suyun içinde buldu. Gözlerinin önünde kırmızı sarı benekler uçuşarak derin bir kuyuya düşer gibi oldu.

Başındaki sızı, kollarından bacaklarından değil yüzmek, hattâ çırpınmak kudretini bile alıyordu.

İki sene evvel apandisit ameliyatı olurken narkozun altında duyduğu acip hisle, sanki bu üzerine gelen uyuşturucu hale, karşı konulamayacağını bilir gibi, âdeta tevekkülle kendinden geçti..

Deniz, ölüm onu istememiş olacak ki göz kapaklarının birden, ta göz bebeklerine kadar işleyen kıpkırmızı bir ışıkla yıkandığını hiss etti. Gözlerini açtı. Baktı. etrafına bakındı.

Sudan sinsî küçük küçük sivri tepelerini çıkaran, hattâ deniz biraz dalgalanır gibi olunca büsbütün gözden silinerek sandallara tuzak kuran kayaları, gördü.. Biraz ötede batıp batıp çıkan Sacid in başını gördü.. Birden çılgnlığını bütün korkunçluğu ile hatırlayarak:

— Nenem.. Nenem.. Münirem.. deye haykırmağa sa-vaşarak arandı.

Şu kısa anda duyduğu dayanılmaz, taşkın ızdırabı Allah bu zavallı kuluna kâfi görmüş olacak ki Sacit biraz sonra kolunda kıvrık siyah saç yığını ile tekrar göründü.

Hami karısını deli gibi kaptı, bir iki kulaçla biraz ötedeki büyük kayalardan birine yaklaştı, tutundu, ken-çini çekti, Münire yi sudan çıkardı, yanına yatırdı, şu-ursuz hareketlerle ona can vermeğe başladı.

Sacid in yüze yüze sahile doğru, bir sandal bulup getirmeğe gittiğini pek fark bile etmedi.

Münire biraz sonra:

— Beni brak kardeşim, beni brak, Hami yi kurtar, onu kurtar! deye sayıklayarak gözlerini açtığı zaman üzerine eğilen hıçkırıklı başı, kadınların - bütün can-lariyle sevdikleri zaman - o her tırmalanıştan sonra bile göstermekten çekinmedikleri şefkat ve sevgi taşkınlığı ile bağrına çekti.

Sacid in gayreti ve soğuk kanlılığı sayesinde bulunan bir balıkçı sandalı ile yuvalarına kavuşan Hami ile Münire, daha bir zaman, konuşmadan birbirlerinin göğüslerinde işitilmeyen içli hıçkırıklarla sarsıldılar.. ür-perdiler..

Gözlerinden akan yaşlarla başını ilk kaldıran Mü-nire oldu:

— Hami. dedi, dünden beri neler çektiğini şimd artık anlıyorum. Halbuki ben her şeyi senin için, seni birden sevindirmek için yapmışım. Eğer karına olan imanını sarsmasaydın kendine de bana da bu yarayı açmamış olacaktın. Mademki hazırladıklarımı şüphenle al-üst ettin, bari dur da, daha sen sormadan ben anlata-yım.. Akşam yemeğine kadar sabretmiş olsaydın, kend elimle, denize çıkmadan devşirdiğim peçetenin arasında her şeyi bulup öğrenecektin. Dün Sacid den bir mektup aldım, Hami. Zarfın üstünde Maarif Vekâletinin damga-sı vardı. Hami ile hiç mektuplaşmadığımız için Vekâle-te geçtiğini sen de bilmeyordun değilmi? Eserin hak-hında belki istemediğin bir haber çıkar da üzülsün deye açtım okudum. Meğerse Sacit ilk müjdecimiz ol-mak istemiş. "Kan ve ateş" müsabakada birinciliği ka-zanmış ve sana 2000 lira nakdi mükâfattan gayri Ga-zimizden de bir tebrik ve memnuniyet mektubu gele-cekmiş. Vekâlet erkânı arasında söylenen bu haberin sana resmî bir şekilde bildirilmesini beklemeden tutmuş kendisi bütün bunları bize yazmış ve o gün bir iş için Ankara dan hareket etmek üzere olduğunu, belki hemen bize geleceğini de ilave etmiş.

Sana bunu nedenmi söylemedim nenem? Bugünü, bu akşamı nedenmi bekledim? Nedenmi türlü hazır-lıklarla bu yemeğimizi süslemeğe savaştım?

Hiç takvime bakmadınmi bugün canım benim? Bu akşam, bu akşam, seninle birbimize gönüllerimizi ilk açtığımız günün tam yılı değilmi idi, nenem? San'at ha-yatındaki bu eşsiz muvaffakiyet haberini, sevgimize can veren bir akşamın yılına düşürmek için sana birazcık ya-lan söylemem bu kadar büyük bir günahımı idi canım benim?

Bülbülünün bütün bu sözlerini titreyen dudaklar, yaşaran gözlerle dinleyen Hami yaralı başını karısının dizine kapadı, yersiz kıskançlıkları, boş şüpheleri yü-zünden ölen, yıkılan bu akşama artık can veremeyece-ğini bilmenin azabı ile:

— Beni aff edeceksin değilmi? Ama kim bilir... Artık eskisi kadar, deye kekeledi, devam edemedi. Ka-fasının içindeki korkunç ihtimali dili söylemeğe varmadı.

"Nar Bülbülü" kocasını anladi. Ona, duyduğunun, yalnız bir sevgi, yalnız bir ihtiras, yalnız bir et ve gö-nül oyunu olmadığını haykıran bir eşsizlikle:

— Seni her şeye rağmen ne kadar mı..? dedi. Ne kadar mı, canım..? Yine de her vakitki gibi: dünden çok.. yarından az!

Ankara: İkinci Kânun
MEB.

Sihhat-Muvaffakiyet-Saadet

(45 inci snhifeden devam)

lamayorsun, beceriksizsin deme. İhtimal ki hakikaten böyle, söylendiği gibi, olduğuna inanır. Ona her münasip vesile ile: Sen eyisin, sevimlisin, çalışkansın, sözden anlıyorsun, beceriklisin de. O bu suretle sizi memnun etmek için çalışmaya, başarmaya, iyi ve sevimli olmaya bütün kuvvetiyle cehd edecektir.»

Çocukluk neş'e ve ferah ister. Bahtiyarlıkla geçen bir çocukluk, mes'ut bir hayatın zaruri esasıdır.

Çocuklar her şeye dikkat ve her gördükleri şeyi taklid ederler. Baba, ana, (büyük insanlar) onların bütün faaliyetine model teşkil eden canlı misallerdir; oyunları daima, hayatımızın minyatür halinde kopyasıdır.

O halde çocuklara, doğru hareketleri, asil hisleri ve alicenap düşünceleri ifade eden misallerle dolu mevzu'lar vermeliyiz.

Onları fena telkînlere müsait vaziyetlerden uzak bulundurunuz. Bilakis onlarda, neş'enin, itimadın, ümidin, sa'yın, doğruluğun ve şerefın en mükemmel ve en kat'i tezahurlarını tespit ediniz.

Onlarda eyiye ve doğruya muhabbet hislerini inkişaf ettiriniz. Zevklerini tanzim edecek olan bu hisler onlara çocukluklarında, gençliklerinde olduğu kadar, meslek hayatına atıldıkları zamanda da arkadaşlık edecektir. Zira, vaziyetiniz ne olursa olsun, çocuklarınız çalışmak mecburiyetinde kalacaklardır: «Hiç bir iş yapmadan yaşayan insan, içtimai bir cürüm irtikâb etmiş demektir.»

Çocuğu her hangi bir meslekî faaliyete sevk etmek zamani gelince, ana ve baba bir tereddüt devresi geçirirler. San'at mesleklerinin aşağı tabakaya mahsus olduğu hakkındaki batıl zihniyete kapılarak, çocuklarınızı mutlaka fikrî mesleklere intisapları için zorlamayınız.

«Mesleğin mânasız olmaz, mânasızlık batıl zihniyetlere saplanan insanlardadır.»

İnsan her hangi meslekte olursa olsun aşk ve alâka ile çalışırsa iyi bir mevkî' sahibi olması mümkündür. Meslek intihabında bilhassa çocuğunun bünyevi ve fikrî vaziyetini göz önünde bulundurmalısınız: Eğer bünyece cılız ve zaif ise sihhatini ve hayatını muhafaza edebileceği bir açık-hava mesleğine veriniz. Eğer fikrî işlerden, okumaktan fevkalade hoşlanıyorsa kabiliyetine göre bir meslek intihabı lazımdır.

Çocuklarınızın bahtiyarlığını isteyorsanız onları parlak zekâlı, pratik, müteşebbis, iyi ruhlu, hayırhah, nikbin birer insan olarak yetiştirmeye çalışınız ve vereceğiniz terbiyede neş'e, şetaret ve itimadın esas olmasını ihmal etmeyiniz. Onun hayatında ancak bu suretle enerji, metanet ve doğruluk hislerinin kökleşmesini temin edebilirsiniz.

Böylelikle -emin olunuz ki - namuslu, vicdanlı, kanuna ve nizama riayetkâr, belki de muhterî, büyük teşebbüsleri başarabilen, yâni bütün uzvi ve akli kuvvetlerini işe sarf eden, yüksek bir seviyeye erişmek için durmadan çalışan insanlar hazırlayacaksınız. Ve kelimenin bütün mânasıyla «yaşayan» insanlar yaratmaktan daima iftihar duyacaksınız:

«Yaşayanlar, mücadele edenlerdir.»

Kıt'alar Seyyarmıdır ?

(23 üncü sahifeden devam)

uğurda hayatını feda etmiştir. Fakat vuku' bulacağını haber verdiği bir hadise birkaç ay evvel tahakkuk etmiştir: Groenland ın üstünde gayet büyük çatlaklar hasil olmuştur.

SİMDİ hazırlanmakta olan büyük fen heyeti Amerika bahriyelilerinden Kaptan F. N. Wilyams ın idaresi altında hareket edecektir. En mükemmel rasat aletleri, hava fotoğrafları ve tayyarelerle mücehhez olacak olan bu heyetin seferi iki sene sürecektir. Bu heyet Groenland sahilleriyle karşıki sahiller arasında boyalı işaret noktaları koyacak, bu işaretlerin vaziyetleri her ay rasat edilecek ve fotoğrafları alınacaktır. Bunun neticesi olarak Groenland ın hareket halinde olup olmadığı anlaşılacaktır.. Fakat bu da, şayet Groenland ın hareketi ile tekmi Amerika kıtasının hareketi aynı sür'atle vukua gelmemekte ise.. Dr. Wegener ve diğer bâzı alimler Groenland ın daha büyük bir sür'atle hareket ettiğini farz etmektedir.

NAZARIYENİN doğruluğuna şahadet eden bir delil de küre üzerinde yaşayan hayvanların dağılışı tarzıdır. Uzun burunlu tapirler merkezi ve cenubi Amerika ile Malay adalarında (Sumatra ve Borneo da) vardır.

Maymunlar, benekli iri kediler, develer de birbirlerinden denizlerle ayrılmış kıt'alar üzerindedir.

Trogon denlien ve sıcak mıntakalara mahsus olan güzel cennet kuşu da Asya, Afrika ve cenubi Amerika kıt'alarında yaşar..

Bu hayvanlar ne suretle kıt'adan kıt'aya hicret etmişlerdir? Kıt'aların milyonlarla sene evvel yekpare bir halde olması ve zaman dahilinde çatlayıp birbirlerinden ayrılmış ve uzaklaşmış olması nazariyesi hakikat olduğu takdirde bu mesele de vuzuh ile hall olunabilir. Buna nazaran bahs ettiğimiz fen heyetinin pek de boş bir nazariye arkasından koşmadığı aşıkârdır.

Deniz Teslihatını Tahdit Münazaaları

(55 inci sahifeden devam)

bir 406 lık top feda etmekle sūr'atını 23 milden 28 mile çıkarabilir.

Sonra, 35000 tonluk gemiler inşasına bütün devletler mütemayil değildir. Bu cesamette gemiler ancak Amerika ile Japonyanın işine yaradığı halde İngiltere 20000 : 25000 tonluk gemilerin kendisine kâfi geleceğini söylemiştir. Hattâ İngilterede 10000 tonluk zırhlıların inşasıyla iktifa etmek luzumuna kani' mutahassıslar vardır. Fransa da şimdiki halde ancak 23000 tonluk Dünkerk zırhlısının inşasını arzu etmektedir. Bu gibi gemilerin ise âzami kalibrede silahlarla teslihlere mümkün değildir. Demek ki âzami tahdidat filen her devletin menfaatına, ihtiyacına ve mali imkânına mutabik gelmemekte ve emniyetini tamin etmemektedir.

Tayyare gemileri devletlere muhtelif tecrübeler kazanmağa müsaade etmiştir. Fakat Hermes (İngiliz) ve Hoşo (Japon) tayyare gemilerinden başkaları hep eski saffiharp gemilerinden tâdilât ile vucuda getirilmiştir. Tecrübe mahiyetinde olan bu gemiler şimdiki halleriyle muhafaza ve istimal edilemez, yenilerini yapmak lazımdır. Halbuki ancak Amerika ve Japonya yeni tayyare gemileri inşasına imkân bulabilmiştir.

10000 tonluk gemilere karşı itirazlar.

Beş altı sene evvel ideal tip olarak kabul edilen 10000 tonluk kruvazörlere karşı bariz bir aksülamel uyanmıştır. Vakıa bu gemiler çok sūr'atlı (32 : 36 mil sūr'atında) dir, fakat bu sūr'ati elde etmek için müdafaa vasıtaları feda edilmiştir. İnşa masrafları da gayet yüksektir, her biri 200.000.000 dan 300.000.000 franga kadar mal olmaktadır. (Bizim para ile 16 milyondan 24 milyon liraya kadar). Halbuki istikşaf ve uzak yerlere taarruz vazifeleri için kruvazörlerin bu derece cesim olmasına da fennen luzum görülmemektedir. Son zamanlarda, eski taraftarları olan İngilizler bile bu kruvazörlerden memnuniyetsizlik göstermeğe başlamışlardır, ve şimdiki halde filen muhtelif devletler 6000 - 7000 tonluk kruvazörler inşasını daha muvafık bulmaktadır.

Hasılı her nevi gemilerin hacmini ve silahlarını tahdit hususunda verilecek kararlar, pek küçük bir zaman sonra, tamamiyle têsirsiz ve faydesiz kalmaktadır. Müteakib emniyet meselesi bu gibi tahditlerle hall olunamayacaktır.

İnsanımsı maymunların insan oluşu

(48 inci sahifeden devam)

fosil kemiklerdir, ihtimal şimdiye kadar keşf olunmuş olan fosil insan kemiklerinin en mühimmi de budur. 1929 da Pekin civarında, Dr. Davidson un idaresi altında yapılan hafriyattan iki kafa tası çıkmıştır. Biri erkeğe öbürü kadına aittir. Bu kemiklerin beşerî olduğuna şüphe kalmamıştır. Bu son keşif ile Cava pithekanthropusunun da bütün şüpheli pürüzleri silinmiştir.

Pekin insanı Cava ve Piltown insanı ile Heidelberg ve Neandertal insanı arasında bir mevkî işgal eder.

Heidelberg insanı Almanyada bulunan bir çene kemiği delaletiyle gelip geçtiği anlaşılan beşerî bir enmüzecektir; bu da henüz tamamiyle insanlaşmayan bir mahluktur. Don (incimat) devrinin ilk kısmında yaşadığı anlaşılıyor. Eski dünyada dört defa büyük soğuklar oldu, Asya ve Avrupanın geniş mıntakaları buzlarla kaplandı. Sonra tekrar sıcak devirler başladı, buzlar şimale çekilmeğe, hayvanlar da arkalarından yürümeğe başladı; işte Heidelberg insanı don devrinin ilk fasılasında Almanyaya gelmiş ve bu suretle 750-500 bin sene evvel yaşamış oluyor. Bütün alimler bu enmüzececin yine Avrupada yaşayan Neandertal insanı denilen ırkın cediti olduğunda ittifak ediyorlar. Neandertal insanları ölümlerini gömüyorlar ve taştan oldukça ince aletler imal ediyorlardı. Fakat çobanlık ve çiftçilik Avrupada henüz başlamamıştı.

Bundan yirmi bin sene evvel Fransanın cenubunda yaşayan ve mağara divarlarında resimler bile brakan Cromagnon insanları eski taş devrinin en ilerlemiş insanlarıdır. Bununla beraber bunlarda da medeniyet yâni çobanlık ve çiftçilik başlamamıştı. Ve o halde yaşayan insanlar için inkişaf etmiş bir lisan sahibi olduklarına da ihtimal verilmeyor.

Hakikî medeniyet çobanlık ve çiftçilikle başlar, lisan da bu medeniyetle inkişaf eder.

Hakikî medeniyet Avrupaya üç istikametten gelmiştir : biri Akdenizden, biri Cenubu-şarkîden, biri de Baltıktan. Bu medeniyeti Avrupaya getiren üç muhtelif ırk hakikî insanlardır. Her üçü de Asya gelmişlerdir. Ve bugünkü beyaz adamın doğrudan doğruya cetleri bunlardır. Bugünkü Avrupalıların bütün ırklarında onların vasıfları mevcuttur.

HEDİYESİZ
ABONE ŞARTLARI

Türkiye için:

Seneliği 4.5 lira
Altı aylığı 2.5 lira
Üç aylığı 1.30 lira

Ec. Memleketler için

Seneliği 4 dolar
Altı aylığı 2 dolar

MUHİT

Resimli Aylık Aile Mecmuası

Baş Muharrir: AHMET CEVAT

Adres: *Dilsizzade Hanı, No. 1-2*
Telefon: 24118-Posta Kutusu 706

*Muhit Neşriyat Limited Şirketi tarafından
neşr olunur.*

Hediyeler ve tenzilat yalnız şahıslara mahsustur.

Her nushada:

**bir elbise kalıbı
ve metin harici
tablolar
bulunur.**

Fihrist

Muharriri Sahifesi		Muharriri Sahifesi	
Memlekete Dair:		Düşünce ve Duygu Çiçekleri:	
Halk evleri	16	Şair	R. W. Emerson 24
Edebiyat, San'at, Lisan:		Sinema:	
Beynelmîlel Klasikler	<i>Ahmet Cevat</i> 1	Yeni bir muharebe filmi (4)	33
Nasıl yazıyorsunuz?	<i>Hikmet Feridun</i> 8	Kadın Sahifeleri:	
Fransız San'at sergisi (1)	17	Ayva ve elma pelteleri	67
Almanya'da tiyatro (2)	<i>J. Giraudoux</i> 30	Pijama Kalıbı	69
İlim ve Fen:		Moda	70
İnsanımsı maymunların insan oluşu (3)	46	Çocuğun sıhhati	71
Hikâye, seyahat ve Tiyatro:		Bebek evleri	72
Darülbedayi'de	<i>Yaşar Nabi</i> 10	Müteferrik:	
Kaptanın kızı	<i>Y. K.</i> 12	Öteberi	20
Şüphe	<i>Mebrure Sami</i> 26	Kıt'alar seyarmıdır? (3)	22
Komedy-Trajedy	<i>Nahit Sırrı</i> 36	Japonya ve Japonyalılar	34
Tefrika:		Küçük çocuklarda şahsiyet (5)	<i>Cunningham</i> 40
Hüsün ve Aşk	<i>Şeyh Galip</i> 4	Tâmirat Meselesi	42
Odise	<i>Yaşar Nabi</i> 56	Çocukların ahlakî terbiyesi	<i>J. Tomine</i> 45
Şiirler ve Nesirler:		Dünya Filmi (6)	49
Gece bir neticedir	<i>Cahit Sıtkı</i> 11	Çinde eski bir el san'atı (6)	52
Çoban	<i>Fevziye Aptullah</i> 25	Deniz teslihatını tahdit münazaaları (7)	54
Mart	<i>Vahdet Gültekin</i> 39	Mauna-Loa Volkanı (6)	60
Ay doğarken	<i>Emin Halil</i> 59	Baytar Kâmil B. evi (8)	<i>Zeki Selah</i> 61
Hatıralar	<i>H. Sıddık</i> 59	Genevre Konferansı	62
Guruptan tahassüsler	<i>O. Nadir</i> 59	Asri Satranç Muallimi	64
Onun acıları	<i>Saim Nezh</i> 59	Dam Bahçeleri (9)	66
Adsız şiir	<i>T. E.</i> 59	Hediyelerimiz	68
Sevinç	<i>Vahdet Gültekin</i> 59		

(1) L'Art Vivant (2) Conferencia (3) Popular Science (4) Vu (5) Parents' Magazine (6) London News (7) Je sais tout (8) Mimar (9) Good House Keeping.

Kapak Pictorial Review den, Metn harici tablolar Illustration dan.

İmtiyaz sahibi ve Neşriyat Müdürü: AHMET CEVAT

Selamet Matbaası